

ΕΛΕΥΘΕΡΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ, ΕΠΙΣΗΜΟΝ
ΌΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΜΑΙΩΝ

15

Τεύχος

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, Λ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ, Γ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΑΤΡΙΝΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΣ ΜΑΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ "ΑΣΥΛΟΝ ΑΝΙΑΤΩΝ,,
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Χ. ΚΑΣΔΑΓΛΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ : ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΧ. 70, ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΔΡΧ. 40, ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛ. 5. ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΔΡΧ. 12
ΕΤΟΣ Γ', ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 15 ΜΑΡΤΙΟΣ-ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1960

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ν. Κ. ΛΟΥΤΡΟΥ, Χαιρετισμός για τὰ δεύτερα γενέθλια τῆς «'Ελευθῶς» Σελ. 1	
Διεθνή Νέα : 'Η τεχνητὴ γονιμοποίησις ὑπὸ τοῦ συζύγου, αἰτία δια- ζυγίου ἐφ' ὅσον ἡ σύζυγος διαφωνῇ. — Διεξάγονται ἔρευναι διὰ τὴν παρασκευὴν ἀδλαβοῦς ἀντισυλληπτικοῦ φαρμάκου.....	» 2
Γ. Η. ΠΑΓΚΑΛΟΥ, Τὰ γαλάζια πουλιὰ [3].....	» 3
WILLIAM C. MENNINGER, 'Αντιμετώπισις τοῦ προβλήματος τῆς ὑπερεντάσεως τῶν νεύρων κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν μας ...	» 6
ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΡΠΟΥΖΟΓΛΟΥ, 'Αποφολιδωτικὴ κυτταρολογία—Μία νέα διαγνωστικὴ μέθοδος.....	» 9
Διεθνή Νέα : Διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα τοῦ ἐμβολίου Σώλκ—Τὰ τελευταῖα στατιστικὰ στοιχεῖα.....	» 14
ΑΝΔΡΕΑ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ, 'Η προστασία τοῦ βρέφους [5].....	» 15
Διεθνή Νέα : 'Απεμονώθη καρκινογόνον δξύ.....	» 17
Π. ΑΜΠΙΑΝΙΤΗ, Ψυχικὴ καὶ σωματικὴ ὑγιεινὴ τοῦ παιδιοῦ....	» 18
ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ, Τὸ 'Ημερολόγιον μιᾶς Μητέ- ρας [3].....	» 19
Μία φυλὴ ὑπερανθρώπων θὰ δημιουργηθῇ μετὰ ἔτη μέσω τῶν με- γαλοφυῶν.....	» 21
Διεθνή Νέα : 'Ενεκρίθη εἰς Η.Π.Α. ἡ χρῆσις συνθετικῆς πενικιλ- λίνης, δραστηκωτάτου ἀντιβιοτικοῦ. — 1.000.000 καρκινοπαθῶν εἶναι ἤδη τὰ θύματα τῶν μέχρι τοῦδε πυρηνικῶν ἐκρήξεων. — 'Απεβίωσεν ἀπὸ λευχαιμίας εἰς τὴν Χιροσίμα παιδί πού εὐρί- σκετο ἐν κυήσει ὅταν προσεβλήθη ἡ μητέρα του.....	» 22
Μ. ΛΙΟΥΛΙΑ, Μητρικὴ τέχνη.....	» 23
ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ, Florence Nightingale—'Η ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τῆς [3].....	» 29
'Απὸ τὸν Κόσμον μας.....	» 32
'Ερωτήσεις-Ἀπαντήσεις.....	» 33

Estro-Prol

ΣΥΝΘΕΣΙΣ: Έλαιώδες διάλυμα της δραστηκής ορμόνης του ώοθυλακίου και της του ώχρου σωματίου.

1 φύσιγγ = 25.000 I. U. ESTRADIOL 10 MG PROGESTERONE

Κυτία 3 φύσιγγων.

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ: Πρωτοπαθής και δευτεροπαθής αμηνόρροια, αυτόματος και καθ' ἔξιν έκβολή, πρώτος διάγνωσις κυήσεως κλπ.

ΔΟΣΙΣ: Ρυθμίζεται παρά του ἱατροῦ.

**ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΑΦΟΙ ΚΟΛΟΚΥΘΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 52 Τηλ. 54.610
ΑΝΤ)ΠΕΙΑ ΘΕΣ)ΝΙΚΗΣ Κ Ι. ΤΙΑΛΙΟΣ ΚΑΤΟΥΝΗ 45 Τηλ. 39.18**

Ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα ἐπέτρεψαν ἄλλωστε νὰ ἐπεκταθῆι τὸ σύστημα τῆς Θεσσαλίας στὴν Ἡπειρο καὶ στὴν Ἐνδρουτανία. Καὶ μέσα σ' αὐτὸ ἐκδηλώνεται ὁ κυριότερος προορισμὸς τῆς Μαΐας, νὰ ὑπηρετεῖ δηλαδὴ τὴν γυναικῶνα στὴν ἐπαρχία καὶ στὰ χωριά, ποὺ δὲν ἔχουν ἀποκτήσει ἀκόμα τὸν πολιτισμὸ τῆς πόλεως. Ἐκεῖ ἡ Μαΐα καλεῖται νὰ ἀποδώσει τοὺς καρποὺς τοῦ θεσμοῦ τῆς καὶ ἐκεῖ νὰ χαρεῖ χειροπιαστὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς μορφώσεώς τῆς.

Θέλω νὰ ἐλπίζω ὅτι μὲ τὸν βαθὺ ἀνθρωπισμὸ ποὺ χαρακτηρίζει τὶς Μαΐες μας, ἡ ἀγάπη τους γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἐπαρχία καὶ τὸ ἐπάγγελμά τους θὰ τὶς ὀδηγεῖ ὀλοένα καὶ περισσότερο πρὸς τὴν ἐπιτυχία τῆς προστασίας τῆς μητρότητος στὸν τόπο μας.

Ὅλες οἱ εὐχῆς μου καὶ ἡ ἐκτίμησή μου θὰ τὶς παρακολουθοῦν.

N. K. ΛΟΥΡΟΣ

Καθηγητῆς καὶ Διευθυντῆς τῆς Α' Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ Μαιευτηρίου « Ἀλεξάνδρα »

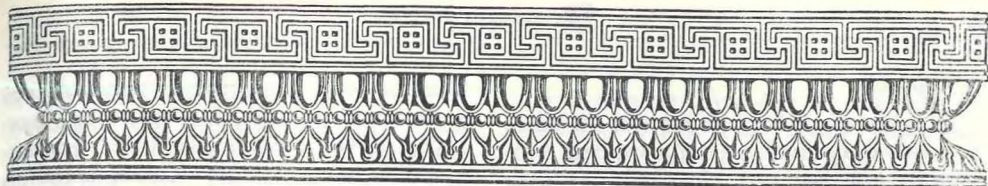
ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΓΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ
ΥΠΟ ΤΟΥ ΣΥΖΥΓΟΥ, ΑΙΤΙΑ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ
ΕΦ' ΟΣΟΝ Η ΣΥΖΥΓΟΣ ΔΙΑΦΩΝΗ

Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος τῆς Μεγ. Βρετανίας συνιστᾷ ὅπως παρέχεται διαζύγιον εἰς μίαν σύζυγον, ἂν ὁ σύζυγός τῆς προσφέρῃ σπερματικὸν ὑγρὸν διὰ τεχνητὴν γονιμοποίησιν χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τῆς. Ὁ ἀνωτέρω Σύλλογος, ὁ ὁποῖος ἀντιπροσωπεύει 17.000 Βρεττανοὺς νομομαθεῖς, συνιστᾷ εἰς τοὺς ἰατροὺς νὰ διαπιστώνουν εἰς παραιομίας περιπτώσεις ἂν πράγματι ὑπάρχῃ συγκατάθεσις τῆς συζύγου διὰ τὴν προσφορὰν τοῦ σπέρματος. Ὁ Σύλλογος ζητεῖ ἀπὸ τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων νὰ καθιερώσῃ σχετικὸν λόγον διαζυγίου. Αἱ συστάσεις τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου ἐδημοσιεύθησαν εἰς ὑπόμνημά του πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ βρετανικοῦ Ἰπουργείου Ἐσωτερικῶν, ποὺ μελετᾷ τὰ προβλήματα τεχνητῆς γονιμοποιήσεως. Ἐξ ἄλλου, ἀπὸ νομικῆς πλευρᾶς—τονίζει ὁ Σύλλογος—ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις μιᾶς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς δὲν θέτει προβλήματα. Ἐπίσης, πρέπει νὰ εἶναι ἀνεκτὴ κοινὴ τεχνητὴ γονιμοποίησις μιᾶς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς καὶ ἐνὸς ξένου. Θὰ ἀπετελεῖ ὁμως μοιχείαν ἂν μὴ ὁ σύζυγος ἐδέχετο σπέρμα ἐνὸς ξένου, χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τοῦ συζύγου τῆς.

ΔΙΕΞΑΓΟΝΤΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ ΑΒΛΑΒΟΥΣ
ΑΝΤΙΣΥΛΛΗΠΤΙΚΟΥ ΦΑΡΜΑΚΟΥ

Ὁ εἰδικὸς Ἄγγλος ἐπιστήμων Δρ Λ. Χάρισσον Μάθιους, ὁμιλῶν εἰς τὴν Βρετανικὴν Ἐταιρείαν, ἐτόνισε τοὺς μεγάλους κινδύνους, τοὺς ὁποῖους διατρέχει ἡ ἀνθρωπότης λόγω τῆς συνεχοῦς καὶ «καταστρεπτικῆς», ὅπως εἶπεν, αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Ὁ κ. Μάθιους ἐτόνισεν ὅτι πρέπει νὰ τεθῆ συντόμως εἰς τὴν διάθεσιν ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἓν ἀποτελεσματικὸν ἀντισυλληπτικὸν φάρμακον καὶ προσέθεσεν ὅτι διεξάγονται ἤδη ἔρευναι διὰ τὴν παρασκευὴν ἐνὸς ἀπολύτως ἀβλαβοῦς ἀντισυλληπτικοῦ καταποτίου, τὸ ὁποῖον θὰ καταστῆλῃ τὴν γονιμότητα τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῆς γυναικὸς ἢ καὶ τῶν δύο ἐπὶ μίαν ὠρισμένην περίοδον. Ἀφοῦ κατεφέρθη ἐναντίον τῶν ἐπισκόπων οἱ ὁποῖοι ἀντιτίθενται εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν γεννήσεων, ἐτόνισεν ὅτι δὲν συμμερίζεται τὴν ἄποψιν τῶν ὑποστηρίζοντων ὅτι ἡ ἐπιστήμη θὰ δυνηθῆ νὰ καλύψῃ τὰς εἰς τροφίμα ἀνάγκας τοῦ αὐξανομένου πληθυσμοῦ τοῦ Κόσμου. Πλὴν τῆς εὐρείας διαδόσεως ἐνὸς ἀντισυλληπτικοῦ φαρμάκου, ὁ Δρ Λ. Χάρισσον Μάθιους εἶπεν ὅτι θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ ἐπιβληθῆ εἰδικὴ φορολογία ἐπὶ τῶν γονεῶν οἱ ὁποῖοι ἔχουν δύο ἢ περισσότερα τέκνα.

ΤΑ ΓΑΛΑΖΙΑ ΠΟΥΛΙΑ*

Υπό

Γ. Η. ΠΑΓΚΑΛΟΥ

20 Μαρτίου

Αυτές τις μέρες πού πέρασαν ἀφήκα τις συζητήσεις περί υγιεινῆς, γιατί μὲ ἀπορρόφησεν ἡ μελέτη αὐτῶν τῶν ἀγνῶν χωρικῶν, πού εἶναι βέβαια λίγο πρωτόγονοι μὰ ἔχουν τόσα ἔμφυτα προτερήματα! Σκαλίζω μέσα μου νὰ δῶ ἂν ἐκκληρονόμησα μερικά ἀπ' αὐτὰ τὰ προτερήματα. Ἴσως. Εἶμαι περήφανη, εἶμαι ρωμαντική, εἶμαι καλὴ πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ σκληρὴ πρὸς τοὺς κακοὺς, εὐκολα θυσιάζω τὸ ὕλικό κέρδος στὴν ἠθικὴν ἱκανοποίηση, ἃς εἶναι εὐλογημένες οἱ ρίζες τῆς γενιάς μου.

Προθυμοποιοῦμαι νὰ βοηθῶ τὴν ἀτυχῆ χωριάτισσα πού μὲ φιλοξενεῖ. Ἐκείνη διαμαρτύρεται, μὰ νοιώθω πὼς τῆς κάνει εὐχαρίστηση. Ὅταν θέλῃ νὰ μοῦ μιλήσῃ, μὲ φωνάζει «κόρη μου». Ἐπειδὴ ξέρω πὼς εἶναι ἀτεκνη, αἰσθάνομαι ἰδιαίτερη συγκίνηση. Τῆς δίνω συμβουλές γιὰ τὴ μαγειρική, τὶς δέχεται μὲ προσοχὴ καὶ τὶς ἐφαρμόζει.

Τῆς εἶπα προχτὲς πὼς ἅμα μαγειρεύῃ τὸ κρέας, νὰ μὴν τὸ κόβῃ μικρὰ κομματάκια, ἀλλὰ μεγάλες μερίδες. Ἔτσι γίνεται νοστιμότερο καὶ πιὸ υγιεινό, τῆς λέω. Δὲν εἶν' ἀνάγκη νὰ τῆς τὸ ἐξηγήσω ἐπιστημονικὰ, γιατί ἔχει τόσο σεβασμὸ στὰ γράμματα, πού δέχεται τὶς υποδείξεις μου σὰν νᾶναι ἐντολές. Καὶ ὅμως μοῦ ἔλεγαν ὅτι οἱ Κρητικοὶ εἶναι ἀνυπάκουοι. Λάθος! Εἶναι ἀνυπότακτοι, πᾶρμα πού ἔχει ὁλως διόλου ἄλλη ἐννοια.

Τὶς συμβουλές γιὰ τὸ μαγεῖρεμα τοῦ κρέατος (ἐδῶ τὸ λένε *κρηὰς*) τῆς ἔδωκα

τὴν Ἀποκρηά, γιατί τὸν ἄλλον καιρὸ αὐτὸ τὸ τρόφιμο εἶναι κάπως σπάνιο. Τώρα τὴ Σαρακοστή ὁ κόσμος τρέφεται ἀποκλειστικὰ μὲ ὄσπρια καὶ λαχανικά, πού τὰ περιχύνει μὲ ἄφθονο λάδι. Φροντίζω νὰ συμμορφώνωμαι μὲ τὶς συνήθειες τοῦ τόπου, γιατί σκέπτομαι πὼς δὲν θὰ μπορέσω νὰ τοὺς βοηθήσω ἂν ἡ διαγωγή μου δὲν τοὺς ἐμπνεύσῃ ἐμπιστοσύνη.

Μοῦ κάνει ἐντύπωση ἡ πειθαρχημένη θρησκευτικότητά τους. Τὴν ὥρα τῆς λειτουργίας καὶ τοῦ ἔσπερινοῦ, οἱ καφενέδες εἶναι κλειστοί. Πηγαίνω τακτικότερα στὶς ἀκολουθίες, γιατί καταλαβαίνω πὼς ἔτσι ἀποκτῶ ὑπόληψη, καὶ αὐτὸ ὄχι μόνο γιατί εἶναι χρήσιμο, μοῦ εἶναι καὶ πολὺ εὐχάριστο. Μπορῶ νὰ πῶ πὼς πραγματικὴ κατάνυξη τώρα μόνο ἔνοιωσα, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τοὺς χωριάτες.

Τὶ κρίμα νὰ μὴν εἶναι σὲ θέση ὁ παπᾶς νὰ τοὺς κατηχήσῃ στὴν προστασία τῆς υγείας λέγοντάς τους πὼς ἡ υγεία εἶναι τὸ πολυτιμότερο δῶρο τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο καὶ πὼς εἶναι ἁμαρτία νὰ μὴν τὸ διαφυλάξωμε! Δυστυχῶς ὁ ἀπλοϊκὸς παπᾶς παπαγαλίζει στερεότυπα καὶ τυπικὰ τὴν ἀκολουθία του.

Θᾶθελα νὰ κατηχήσω τὸ δάσκαλο στὶς ιδέες μου. Θὰ τοῦ πῶ ὅτι ψέλνει πολὺ ὠραῖα, μὰ θὰ τὸν ἐθαύμαζα περισσότερο ἂν μετὰ τὴ λειτουργία ἔκανε μιὰν ὁμιλία μὲ ὁδηγίες γιὰ τὸ τί πρέπει νὰ γίνεται ὥστε νὰ προφυλαχτῇ ἡ υγεία τοῦ παιδιῶν καὶ τῶν μεγάλων, ἀκόμη καὶ τῶν ζώων. Θᾶχῃ ἄραγε τόσες ἐγκυκλοπαιδικές γνώσεις; Δὲν μπορῶ ὅμως νὰ τοῦ κάμω ὑποδείξεις. Θὰ τὸν ἐπρόσβαλλα ἔτσι.

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου τεύχους.

1 Ἀπριλίου

Ἐξεχάστηκα τόσες μέρες καὶ ζῶ περι-
που μιὰν ἀμέριμνη ζωὴ ἀνάμεσα στὶς ἀγα-
πημένες μου χωρικές. Μοῦ ἤρθε στὴ σκέ-
ψη νὰ πῶ ἓνα πρωταπριλιάτικο ψέμμα στὸ
δάσκαλο, νὰ τοῦ κάμω μιὰ φάρσα, ὅπως
ἐκάναμε στὴ Σχολή. Γρήγορα ὁμως ἐκα-
τάλαβα ὅτι ἐδῶ δὲν ἔχουν αὐτὸ τὸ ἔθιμο,
καὶ μάλιστα τὸ ψέμμα δὲν τὸ ἀγαποῦν οὔ-
τε σὰν ἀστεῖο. Πόσο ἀδίκον εἶχεν αὐτὸς
ποῦ εἶπε τοὺς Κρητικούς ψευτεῖς!

Ἐπαρακολούθησα σήμερα ἓναν καυγᾶ
ποῦ ἔγινεν ἀνάμεσα σὲ δυὸ παληκαρόπου-
λα στὸ καφενεῖο. Τὰ ὄπλα τοὺς ἦσαν οἱ
καρέκλες ποὺ ἀνεβοκατέβαιναν πάνω ἀπὸ
τὰ κεφάλια τοὺς. Ὅταν τοὺς ἐχώρισαν,
ἀνέλαβα νὰ ἐπιδέσω τὰ τραύματα, ποὺ δὲν
ἦσαν λίγα. Εὐτυχῶς ὄχι ἐπικίνδυνα. Πρὶν
ν' ἀνακατευτῆ ὁ ἐνωματάρχης, ποὺ τοὺς
ἐφυλάκισε καὶ τοὺς δυὸ, ἤθελα νὰ μάθω
τὴν αἰτία τῆς φιλονεικίας. Ἡ σκέψη μου
εἶχε πάρει στραβὸ δρόμο κι' ἐφαντάστηκα
πὼς κᾄποια «κοπελιά» εἶναι στὴ μέση.
Καθὼς ἐπιδένω τὸν ἓνα, τὸν ρωτῶ γιατί
ἐμάλωσαν.

— Ἡγγιξέ μου στὸν κούτρικα, μοῦ λέει.

Καταλαβαίνω τὸ «ἠγγιξε» ἀλλὰ ὁ «κού-
τρικας» μοῦ εἶναι ἀκατανόητη λέξη. Δὲν
ρωτῶ ὁμως, μὲ τὸν φόβο πὼς τὸ μέρος τοῦ
σώματος ποὺ λέγεται ἔτσι ἴσως εἶναι ἀπὸ
κεῖνα ποὺ δὲν λέγονται παρὰ μὲ ὑπονο-
ούμενα. Ἐμαθα κατόπιν πὼς ὁ «κούτρικ-
ας» εἶναι ὁ σβέρκος, καὶ ὅταν κανεὶς σ'
ἀγγίξει ἐκεῖ ἐπίτηδες, εἶναι μεγάλη προσ-
βολή. Μοῦ φαίνεται παράξενο. Νὰ εἶναι
τάχα ἡ χειρονομία αὐθέντου πρὸς τὸν
δοῦλο, ποὺ ἔγινε μὲ τὸν καιρὸ θανάσιμη
προσβολή; Ὡς τόσο οἱ δυὸ νεαροὶ ἐκοι-
μηθῆκανε στὸ κρατητήριο νησιτικοί, καὶ
τὸ πρῶτὸ ὁ φταιχτὸς ὠρκίστηκε στὸ στα-
θμάρχη πὼς δὲν τόκαμε ἐπίτηδες. Τὸ ἐπει-
σόδιό ἐτελείωσε.

6 Ἀπριλίου

Ὁ δάσκαλος εἶχε μιὰ δουλειὰ στὴ γει-
τονικὴ ἐπαρχία, στὸ χωριὸ ποῦ τὸ λένε
«Ροδάκινο». Μοῦ ἐπρότεινε νὰ πᾶμε μαζί.
Ἐπῆγα εὐχαρίστως. Τὰ πράσινα χωρά-
φια, ἀσημαμένα κατὰ τόπους ἀπὸ ἐλιές,

ἦταν μαγεῖα. Συναντοῦμε χωριάτες ποὶ
δουλεύουν στὰ περιβόλια καὶ τοὺς χαιρε-
τοῦμε μὲ τὸν συνηθισμένον ἐδῶ χαιρετι-
σμό: «Ἔωρα καλὴ σας!» «Καλῶς ὠρίσετε!»
ἀπαντοῦν.

Δὲν ἐρώτησα τὸ δάσκαλο τί δουλειὰ
εἶχε, γιὰ νὰ μὴ φανῶ ἀδιάκριτη. Ὅταν
μῆκαμε στὸ χωριὸ, βρήκαμε τὰ καφενεῖα
γεμάτα. Εἶναι Κυριακὴ τῶν Βαΐων, καὶ
σ' ὄλες τὶς πόρτες ἔχουν κρεμάσει τοὺς
σταυροὺς ἀπὸ τὰ Βάγια.

Πλησιάζομε ἓναν ἀσπρομάλλη μὲ στριμ-
μένο μουστάκι καὶ ντυμένο παράξενα.
Φορεῖ ἓνα παντελόνι πολίτου καὶ ἓνα σα-
κάκι στρατιωτικὸ μὲ γαλόνια ταγματάρ-
χη. Τὸ κεφάλι του εἶναι δεμένο κατὰ τὴ
συνήθεια τῶν Κρητικῶν μ' ἓνα μαῦρο
μαντήλι. Ὁ δάσκαλος μᾶς παρουσιάζει:

— Ἡ δεσποινὶς Ξωμερίτη, ἔγγονή τοῦ
καπετάν Χαριδῆμου. — Ὁ ταγματάρχης
τῆς Χωροφυλακῆς καπετάν Ἀντώνης Δα-
σκαλάκης.

Καταλαβαίνω πὼς εἶναι ἀπόστρατος
ἀξιωματικός, μὰ ἐξακολουθεῖ νὰ φορῆ
τὸ στρατιωτικὸ ἀμπέχοно μὲ τὰ διακρι-
τικὰ τοῦ βαθμοῦ, ὄχι βέβαια ἀπὸ φτώχεια
ἀλλὰ γιατί δὲν τοῦ κάνει καρδιά νὰ τὸ ἀ-
ποχωριστῆ. Θὰ τοῦ ἦταν δυσάρεστο ν' ἀ-
κούη νὰ τὸν ὀνομάζουν κύριο Δασκαλάκη.
Ξέρω πὰ πολὺ καλὰ τὴν νοοτροπία τῶν
Κρητικῶν.

Σὲ λίγο θὰ μάθω γιὰ μιὰ μικρὴ συνω-
μοσία ποὺ εἶχε κάμει ὁ δάσκαλος μὲ τὸν
παπποῦ του, τὸν γέρο παπα-Πόθο. Ἦθελαν
νὰ μοῦ κάμουν μιὰν ἐκπληξή. Ὁ ἀπό-
στρατος ταγματάρχης ὑπῆρτεσε στὸν
τόπο ποὺ γεννήθηκα ὅταν ζοῦσε ἀκόμη ὁ
παπποῦς Ξωμερίτης. Ὅταν τὸ κατάλαβα,
ἡ συγκίνησή μου ἦταν τόση ποὺ δὲν μπο-
ροῦσα νὰ μιλήσω. Ἐγύρισα καὶ ἐκοίταξα
τὸ δάσκαλο μ' εὐγνωμοσύνη· αὐτὸς ἐχα-
μήλωσε τὰ μάτια του.

Θέλετε τώρα, κ. Καθηγητά, νὰ σᾶς κά-
μω μιὰν ἐξομολόγησι; Ὁ δάσκαλος μοῦ
δείχνει τόση καλωσύνη καὶ μοῦ φέρεται
τόσον εὐγενικὰ ποὺ μὲ ἀναστατώνει. Δὲν
ἔχει θέση αὐτὴ ἢ ἐξομολόγησι σ' ἓνα ἡ-
μερολόγιο ὅπου ἤθελα νὰ σᾶς γράφω μό-
νο γιὰ τὴ δουλειὰ μου, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι,

τὰ γεγονότα, τὸ περιβάλλον, μ' ἐπηρεάζουν τόσο πού ἔχω ξεχάσει γιατί ἦρθα ἐδῶ. Θὰ μὲ συγχωρήσετε, κ. Καθηγητά; Θαρρῶ πὼς εἶναι καιρὸς νὰ γυρίσω στὸ Ρέθειμον καὶ νὰ ἐκτελῶ μόνο τὶς διαταγὲς τοῦ Νομιάτρου.

— Ὁ παπποῦς σου, μοῦ λέει ὁ ταγματάρχης, ἦτονε ξεχωριστὸς ἄνθρωπος. Ὅταν ἐξενιτεύτηκε ἀπὸ τὸ χωριό του καὶ ἐλέγανε πὼς ἦτονε φυγόδικος, τὸν ἐπαραξηγήσαμε. Δὲν θέλω ν' ἀρνηθῶ τὸν πατριωτισμὸ του, μὰ θαρρῶ πὼς ἀκολούθησε τὸν καπετὰν Βάρδα καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο. Ἐγὼ τὸν ἐγνώρισα καλὰ ἐκεῖ πάνω, ὅταν ἦμουν ὑπενωματάρχης καὶ μὲ εἶχαν μεταθέσει στὴ Μακεδονία. Σὰν ἔμαθα πὼς ἦταν ἐκεῖ ἕνας Κρητικὸς, ἐπῆγα καὶ τὸν εὔρηκα. Ἡ χαρὰ του ἦτονε μεγάλη, μοῦ μιλοῦσε γιὰ τὴ ζωὴ του μὲ πολλὴν ἐμπιστοσύνη. Ἦταν εὐτυχισμένος μὲ τὴ γυναῖκα του κι' ἐκαμάρωνε τὸ γιοῦ του, τὸν πατέρα σου, μὰ τὴν Κρήτη τὴν ἐνοσταλοῦσε. Τοῦ εἶπα μιά μέρα: «Γιάντα¹ δὲν κατηγορίζεις γιὰ λίγες μέρες νὰ ξαναδῆς τὸν τόπο σου;» Τοῦ ἄρεσε νὰ τοῦ μιλῶ κρητικά. «Θέλω το, μοῦ λέει, μὰ δὲν τὸ μπορῶ. Ἦριξα πέτρα πίσω μου, τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ δὲν ξαναγαιέρνει² ὀπίσω.»

Ἄφινω τὸν καπετὰν Δασκαλάκη νὰ μοῦ λέη, κι' ἐπέρασαν ἀπάνω ἀπὸ δυὸ ὧρες. Ἐγὼ ρουφῶ τὰ λόγια του σὰν γλυκὸ κρασί, κι' ὁ δάσκαλος ἀκούει μὲ περιέργεια καὶ ὑπομονή. Κοντὰ μας εἶναι ξαπλωμένος ἕνας ἀποσκελετωμένος σκύλος. Τὸν κοιτάζω προσεκτικά, καὶ ὁ καπετὰν Δασκαλάκης τὸ ἀντιλαμβάνεται.

— Δικός σας εἶναι ὁ σκύλος, καπετὰν Δασκαλάκη;

— Ὁ Καρτσώνης; μοῦ λέει. Μᾶλλον ἐγὼ εἶμαι δικός του. Ὅ,τι θέλει μὲ κάνει· θέλει νὰ ξαπλώσῃ στὸν ἥλιο, πρέπει νὰ πάω κι' ἐγὼ κοντὰ του· ἐπείνασε, πρέπει νὰ πᾶμε σπίτι γιὰ νὰ φάη, ἀλλοιῶς μὲ τρα-

βᾶ ἀπὸ τὸ παντελόνι. Δὲν μπορῶ ὁμως νὰ καταλάβω γιατί εἶναι τόσο ἀδύνατος. Τὸν ταῖζω καλὰ.

— Δὲν σᾶς πέρασε ἡ ἰδέα πὼς μπορεῖ νά'ναι ἄρρωστος; λέω.

— Σὰν τί ἄρρώστια, ἐχινोकόκκους; Ἐγὼ δὲν τὸν ἀφήκα ποτὲ νὰ τριγυρνᾷ ἐκεῖ πού σφάζουνε ζῶα. Φτωχόσκυλος εἶναι, μὰ διακονιάρη¹ δὲν τὸν ἀφήκα νὰ γίνη.

Περιεργάζομαι τὸν σκύλο προσεκτικά. Ἐχει κᾶτι πληγὲς στ' αὐτιά καὶ στὰ πόδια. Ὑποψιάζομαι τὸ Καλὰ-αζάρ. «Λαϊσμανιώσιν» μᾶς ἐλέγατε, κ. Καθηγητά, νὰ τὴν λέμε τὴν ἄρρώστια αὐτή.

Ρωτῶ ἂν ὑπάρχουν στὸ χωριὸ ἄνθρωποι πού νᾶχουν στὸ πρόσωπο κάποια πληγὴ πού νὰ ἐπιμένῃ καὶ νὰ μὴ γιατρεύεται.

— Τὸ «χανιώτικο» θέλεις νὰ πῆς; μοῦ λένε.

— Ναί! Τὸ λένε «φῶμα τῆς Κρήτης», ἀπαντῶ.

— Βέβαια, εἶχαμε μερικὰ τέτοια, μὰ τὰ γιάτρεψαν μὲ ἐνέσεις. Καὶ τί σχέση ἔχει ὁ σκύλος μ' αὐτά; Μπᾶ κι' ἔχει κι' αὐτὸς χανιώτικα;

Ἀρχίζω ἕνα μάθημα, λέγοντας πὼς ἡ πηγὴ τοῦ μικροβίου εἶναι ὁ σκύλος, καὶ ὅταν κᾶτι ἔντομα (οἱ σκνίπες) δαγκώσουν τὸν ἄρρωστο σκύλο κι' ὕστερα τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς μεταδίδει τὸ μικρόβιο.

Ὁ καπετὰν Δασκαλάκης μὲ ἀκούει προσεκτικά κι' ὕστερα λέει:

— Γιά δές, γιά δές, ποτές μου δὲν τῶλπιζα πὼς ἡ ἐγγονὴ τοῦ καπετὰν Χαρίδημου θὰ μοῦ κάνῃ μάθημα.

Ὡς τόσο μοῦ κάνει ἐντύπωση πὼς ὁ μισογραμματισμένος αὐτὸς γέρος δέχεται καὶ πιστεύει ὅ,τι τοῦ διδάσκει μιά κοπέλλα πού μποροῦσε νάταν ἐγγονὴ του. Ἐξηγῶ τώρα αὐτὸ πού μοῦ εἶπεν ὁ ξενοδόχος γιὰ τὸ πλῆθος τῶν σοφῶν πού βγῆκαν ἀπ' αὐτὸν τὸν τόπο.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐρχόμενον)

1. Γιάντα = γιατί.

2. Ξαναγαιέρνει = ξαναγουρίζει.

1. Διακονιάρης = ζητιάνος.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΕΝΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΕΥΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΕΠΟΧΗΝ ΜΑΣ

Ὑπό
WILLIAM C. MENNINGER
Ψυχιάτρου (Η.Π.Α.)

Ὀλίγοι ἄνθρωποι, ἂν ὄχι ἐλάχιστοι, διαφεύγουν τὴν ὑπερέντασιν τῶν νεύρων εἰς σοβαρὰς ἀναλογίας. Ἡ ὑπερέντασις αὕτη ἐνδέχεται νὰ προσβάλη σοβαρῶς τὴν ψυχικὴν ἡρεμίαν. Γνωρίζομεν καλῶς ὅτι ὑπὸ διαρκῆ ὑπερέντασιν ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα ὅλοι μας ἔχομεν ὠρισμένον σημεῖον ἀντοχῆς, πέραν τοῦ ὁποίου ὑφιστάμεθα κλονισμόν. Οἱ λόγοι ὑπερεντάσεως τῶν νεύρων ὁσημέραι σημειοῦνται εἰς εὐρύτεραν κλίμακα, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀξάνει ἡ συχνότης τῶν ψυχικῶν κλονισμῶν καὶ τῶν καθαρῶς ψυχικῶν νοσημάτων. Τί πρέπει νὰ κάμωμεν ἐν προκειμένῳ;

Δυσεπίλυτα ζητήματα

Ὁ ἱατρός, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ψυχολογικὴν ἱατρικὴν ἢ τὴν ψυχιατρικὴν, δὲν εὐρίσκει τὴν λύσιν τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων, καίτοι γνωρίζει καλῶς ὅτι ταῦτα σοβαρῶς προσβάλλουν τὴν ὑγείαν τῶν ἀνθρώπων. Τοῦτο ὡσαύτως ἀναλαμβάνεται κατὰ τὴν ἐξέτασιν ἐκάστου νέου ἀσθενοῦς καὶ κατὰ τὴν μελέτην τῶν παραγόντων οἵτινες προεκάλεσαν τὴν ὑπερέντασιν καὶ τὸν κλονισμόν. Ὁ ψυχίατρος ὀφείλει νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ αἷτια τὰ προκαλέσαντα τὴν ὑπερέντασιν, ἢ ὅποια πολλακίς προκαλεῖται ἐκ τῆς ἀντιμετωπίσεως προβλημάτων ἀνωτέρων τῶν ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Δύο διάφοροι μορφαὶ ὑπερεντάσεως τῶν νεύρων ὑπάρχουν:

1. Ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι πηγάζουσιν ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀτόμου καὶ εἶναι ὅλως ἰδιόμορφοι δι' ἕκαστον ἄτομον. Αἱ ἐσωτερικαὶ αὗται, ὡς ἀποκαλοῦνται, ὑπερεντάσεις ἀφοροῦν προβλήματα καὶ συγκρούσεις καθαρῶς ἀτομικὰς, αἵτινες προέρχονται συχνὰ ἀπὸ τὴν πείραν τὴν κτηθεῖσαν κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ συνεχίζονται εἰς ποικίλην ἔντασιν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ αἰσθανώμεθα ἀνησυχίαν ὑπὸ ὠρισμένης συνθήκας ἢ κατὰ τὴν ἐπαφὴν μας μὲ ὠρισμένα ἄτομα. Αὗται πάντοτε σχετίζονται μὲ αὐτομάτους παράγοντας τῆς ἀτομικότητος ἐνὸς ἐκάστου, καὶ συνήθως ἡ ἐκδήλωσις ἐμφανίζεται ὡς «ἄγχος».

Αἱ ἐσωτερικαὶ ὑπερεντάσεις παρουσιάζονται κατὰ διάφορους μορφὰς εἰς τὰ ἄτομα. Μερικοὶ τὰς ἀψηφοῦν, ἄλλοι ἐπιρρίπτουν τὴν αἰτίαν αὐτῶν εἰς κάποιον ἄλλον, ἄλλοι πάλιν παρουσιάζουν σωματικὰ συμπτώματα.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα ψυχολογικὰ τεχνάσματα χρησιμοποιοῦνται ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ προσπαθείᾳ διατηρήσεως τῆς ἰσορροπίας μας. Θὰ ἀπετέλει ἐποικοδομητικὴν πρᾶξιν ἢ προσπάθειαν ἐξευρέσεως, πολλακίς μὲ τὴν ἐπαγγελματικὴν βοήθειαν, τοῦ τρόπου ἐλαττώσεως τῆς ὑπερεντάσεως διὰ τῆς κατανοήσεως τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν παραγόντων, οἵτινες φαίνεται ὅτι προκαλοῦν ταύτην.

2. Ἐκτὸς τῶν ἐσωτερικῶν ὑπερεντάσεων, ἔχομεν τὰς ἐξωτερικὰς τοιαύτας.

Τὰς ἐξωθεν προερχόμενας ὑπερεντάσεις τὰς συμμεριζόμεθα μὲ ἄλλα ἄτομα τοῦλάχιστον μέχρι τινός. Αἰτία αὐτῶν συνήθως εἶναι τὸ περιβάλλον μας, γεγονότα τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουν τὴν οἰκογενεὶάν μας, τοὺς φίλους μας, ὡς καὶ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, τὴν ἐργασίαν μας, τὴν κοινωνίαν μας, τὴν χώραν μας. Αἱ ὑπερεντάσεις αὐταὶ συνήθως προκαλοῦν τὸ συναίσθημα τῆς ἀβεβαιοῦς, τοῦ δισταγμοῦ, ὡς καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ τρόμου.

Προσπαθοῦμεν νὰ λύσωμεν τὰς οὕτω δημιουργουμένας ὑπερεντάσεις τῶν νεύρων κατὰ μίαν ἐκ τῶν κάτωθι τριῶν μεθόδων: Πρῶτον, ἀρνούμεθα νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰ αἰτία τὰ ὁποῖα τὰς προκαλοῦν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ φυγομαχίαν. Δεύτερον, πολλαῖς τὰς ἀπαθοῦμεν, ὁπότε ἐπιφέρομεν τὴν καταστροφὴν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων καὶ καταστάσεων, καὶ ἐν κατακλείδι βλάπτομεν τοὺς ἑαυτοὺς μας, καὶ Τρίτον καταφεύγομεν εἰς συμβιβαστικὴν λύσιν. Ἐπὶ τὸ πλεῖστον εὐρίσκομεν μεθόδους νὰ ἀλλάξωμεν τὴν στάσιν μας καὶ τὸν τρόπον τοῦ φέρεσθαι, νὰ βελτιώσωμεν ἐπαρκῶς τὸ περιβάλλον μας, νὰ προσέλθωμεν εἰς ἐποικοδομητικὸν συμβιβασμόν, ὁπότε ἔχομεν ὄφελος, τόσον διὰ τὴν καθόλου κοινωνίαν ὅσον καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς ἰδίους.

Νὰ βοηθήσωμεν τοὺς ἀνθρώπους νὰ κατανοήσουν τοὺς ἑαυτοὺς των

Ὁ ψυχίατρος, ὅταν ἀναλαμβάνῃ τὴν θεραπείαν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ καταστρώσῃ τὸ σχετικὸν πρόγραμμά του, πρέπει νὰ σκεφθῇ πῶς θὰ βοηθήσῃ τὸ ἄτομον εἰς τὸ νὰ ἀντιληφθῇ τὸν ἑαυτόν του καὶ τὰ προβλήματά του καλύτερον. Ὁ ψυχίατρος πρέπει νὰ μελετήσῃ τὸ περιβάλλον καὶ τοὺς παράγοντας αὐτοῦ, ὡς καὶ τίνι τρόπῳ δύνανται οὗτοι νὰ βελτιωθῶσι πρὸς ὄφελος τοῦ ἀσθενοῦς. Ἐὰν ὀρμηθῇ ἐκ τῶν ὡς ἄνω δύο κατευθύνσεων, ὁ ρόλος του συνίσταται εἰς τὸ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀσθενῆ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ὑπερέντασιν τῶν νεύρων ἢ ὁποῖα προκαλεῖ τὰ συμπτώματα τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται.

Τὸ ἄτομον τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς ὑ-

περδιέγερσιν δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἴδῃ τὸν ἑαυτόν του ἀντικειμενικῶς.

Εἶναι δύσκολον, ἂν ὄχι ἀδύνατον δι' αὐτό, νὰ ἀνεύρῃ τὰ αἰτία τῶν παρακρούσεών του, ὡς καὶ τὰ διάφορα παράλογα, ἀκόμη καὶ ἀδικαιολόγητα μέσα διὰ τῶν ὁποίων προσπαθεῖ νὰ τὰ ἐπιλύσῃ. Τὸ ἄτομον δύναται νὰ ἀνεύρῃ τὰ αἰτία ἐὰν δυνηθῇ νὰ κατανοήσῃ τὸν ἑαυτόν του μὲ τὴν βοήθειαν τῆς οἰκογενείας του, τῶν φίλων του ἢ τῆς μελέτης.

Πάντως χρειάζεται ἐπαγγελματικὴν βοήθειαν.

Πλεῖστα προβλήματα, ἀτομικὰ ἢ καθολικὰ, ἔχουσιν ὡς κεντρικὸν κίνητρον τὸ μῖσος ὑπὸ τὰς διαφόρους ἐκδηλώσεις αὐτοῦ, ὡς ὁ ἐγωισμός, ἡ ζήλια, ἡ προκατάληψις, ἡ ἀτιμία, ἀκόμη καὶ τὸ ψυχικὸν νόσημα, καὶ τὸ χειρότερον ὅλων ὁ πόλεμος.

Ἐξ οὗ, πιθανῶς τὸ σπουδαιότερον πρᾶγμα διὰ πᾶν ἄτομον εἶναι νὰ προσπαθῆσῃ νὰ ἀντιληφθῇ τίνι τρόπῳ χειρίζεται τὴν ἐχθρότητά του ἀπέναντι τρίτων καὶ ποῖαι αἱ ἐκφάνσεις ταύτης εἰς τὴν ὅλην συμπεριφορὰν του καὶ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι.

Συχνὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν ἀπερισκεψίαν, τὴν ἀμέλειαν, τὸν ἐγωισμόν, τὴν ἀδιακρισίαν μας ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων τοὺς ὁποῖους διατεινόμεθα ὅτι ἀγαπῶμεν.

Ἀκράτητος συγκίνησις συμβάλλει εἰς δημιουργίαν ὑπερεντάσεως, τόσον εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους ὅσον καὶ εἰς τὸ περιβάλλον μας.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον πρέπει αἱ πράξεις μας νὰ εἶναι ἐποικοδομητικαί. Ὅταν θυμῶμεν, ἀντὶ νὰ σπάσωμεν ἓνα πιάτο ἢ κάμωμεν ἓνα ζωηρὸν περίπατον· ὅταν μᾶς καταλαμβάνῃ φόβος, ἢ σκεφθῶμεν πῶς θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὸν κίνδυνον κατὰ τὸν καλύτερον δυνατόν τρόπον, ἀντὶ νὰ τραπῶμεν εἰς φυγὴν· ὅταν ἀγαπῶμεν, ἢ προσπαθήσωμεν νὰ προσελκύσωμεν τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἀγαπῶμεν πρὸς ἡμᾶς ἢ, τὸ καὶ προτιμότερον, ἢς τὸ ἀφήσωμεν ἐλεύθερον νὰ ἐκλέξῃ ἐὰν ἐπιθυμῇ ἢ ὄχι νὰ μείνῃ πλησίον μας.

Τὸ συναίσθημα τῆς «μοναξιάς»

Διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν καταθλιπτικὴν ὑπερέντασιν τῶν νεύρων θὰ πρέπει νὰ ἐξεύρωμεν τρόπους διαβιώσεως δι' ἐνεργοῦ καὶ ἐπιπόνου δράσεως κατὰ μόνας ἢ μετ' ἄλλων, ἡ ὁποία νὰ εἶναι λίαν ἱκανοποιητικὴ καὶ ἀποδοτικὴ. Ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰ σπόρ, ἡ ἐκμάθησις ἐπαγγέλματος, ἡ συμμετοχὴ εἰς παιγνίδια, ἡ ἀνάγνωσις, ἡ ἀπαγγελία, ἡ παροχὴ βοήθειας εἰς τὸν πάσχοντα, αὐταὶ καὶ ἄλλαι ἀσχολίαι ἀσφαλῶς συμβάλλουν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς ὑπερεντάσεως τῶν νεύρων.

Διὰ πολλοὺς ἀνθρώπους ἡ φιλοσοφία τῆς ζωῆς, ἡ ἀσάλευτος θρησκευτικὴ πίστις ἐνισχύουν σημαντικῶς τὴν φθορὰν τὴν ὁποίαν ὑφιστάμεθα ἀπὸ τὴν ὑπερέντασιν τῶν νεύρων καὶ συμβάλλουν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν τελικῶν σκοπῶν, τῶν ὁποίων τὴν πραγμάτωσιν ἐπιδιώκομεν.

Οἱ πιστοὶ φίλοι δύναται νὰ ἀποτελέσουν μοναδικὸν ὄπλον καταπολεμήσεως τοῦ συναισθήματος τῆς «μοναξιάς», τὸ ὁποῖον συνήθως παρουσιάζεται ὅταν αἱ δυσχέρειαι τοῦ βίου καταθλίβουν τὰ ἄτομα.

Πρέπει νὰ σπεύσωμεν εἰς βοήθειαν τῶν ἀτόμων τὰ ὁποῖα τὴν χρειάζονται.

Διὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ περιβάλλοντος, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἑαυτοῦ μας, παρίσταται ἀνάγκη νὰ κάμωμεν ὀρισμένα πράγματα:

1. Νὰ ἐξετάσωμεν καὶ νὰ ἐρευνήσωμεν τὰ πραγματικὰ αἷτια τῆς ὑπερεντάσεως τῶν νεύρων. Αὐτὸ εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ ψυχίατρος ἐπιδιώκει ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ, ἵνα τόσον ὁ πρῶτος ὅσον καὶ ὁ δευτέρος δυνηθῶσι νὰ κατανοήσωσι ποῖα εἶναι τὰ πραγματικὰ αἷτια τὰ ὁποῖα προκαλοῦν τὸ ἄγχος καὶ τὸν φόβον. Πολλάκις ἐλέγχθη ὅτι ἡ σαφὴς κατανόησις ἐνὸς προβλήματος ἀποτελεῖ τὸ 90% τῆς λύσεώς του. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἀξίωμα διὰ τὴν ἄρσιν παρακρούσεων, αἵτινες ἐμφανίζονται εἰς τὸν ψυχικὸν κόσμον τοῦ ἀτόμου, δύναται δὲ κατ' ἐπέκτασιν νὰ ἔχη ἐφαρμογὴν δι' ὁμάδας ἀτόμων, μία πόλιν, ἓν κράτος ἢ ἔθνος.

2. Νὰ ἀναλάβωμεν ἀποκλειστικὴν εὐθύνην ὡς ἄτομα, ὡς μέλη τῆς οἰκογενείας, ὡς ἐργάται ἐπὶ τὸ ἔργον, ὡς πολῖται συμμετέχοντες εἰς τὰ κοινά. Τοῦτο προαπαιτεῖ ἀπόκτησιν βασικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐξάσκησιν, πείραν καὶ συνεχῆ ἐργασίαν πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς καλυτέρας λύσεως τῶν προβλημάτων τῆς ὁμάδος τῆς ὁποίας θὰ ἀποτελοῦν μέλος.

3. Νὰ σκεφθῶμεν ἐμπεριστατωμένως διὰ τὸ μέλλον, νὰ καταστρώσωμεν τὰ σχέδιά μας.

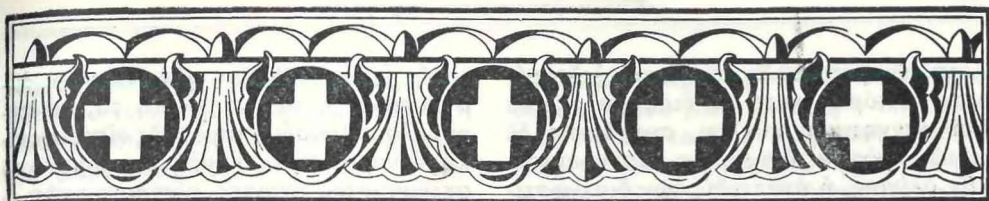
Τὸ θέμα τοῦτο παρουσιάζεται ἀπὸ οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς καὶ μορφωτικῆς ἀπόψεως. Τὸ σπουδαιότερον ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ ἐξεύρεσις τοῦ ἐπαγγέλματος τὸ ὁποῖον προσαρμόζεται καλυτέρον εἰς τὰς ἱκανότητας τοῦ ἀτόμου καὶ ἡ ταυτόχρονος ψυχαγωγία διὰ μιᾶς ἐργασίας ἢ προσφιλοῦς ἀσχολίας. Συχνὰ ἡ ψυχαγωγία ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀναδημιουργίαν.

Τίνος πράγματος ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην ὁ κόσμος

Ἡ ἐφαρμογὴ οἰοῦδήποτε προγράμματος προστασίας κατὰ τῆς ὑπερεντάσεως τῶν νεύρων προϋποθέτει προσπάθειαν. Ἡ προσπάθεια δυνατόν νὰ ἀποβῇ ἐποικοδομητικὴ ἐφ' ὅσον ἐπιλαμβάνομεθα ταύτης μετὰ σοβαρότητος. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζητεῖ ἐπιτακτικῶς ὁ κόσμος εἶναι ἡ ἐξεύρεσις ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι θὰ ἀφοσιωθοῦν ὀλοψύχως διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἀναγκῶν τῆς οἰκογενείας, τῆς κοινότητος, τοῦ κράτους, τοῦ ἔθνους καὶ ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου.

Ἄπειροι εὐκαιρίαι μᾶς παρέχονται εἰς τὸ νὰ συνδράμωμεν τοὺς συνανθρώπους μας διὰ τῆς βελτιώσεως τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματός μας, τῆς κοινωνικῆς προνοίας, τῆς υγείας, τέλος διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς θρησκευτικῆς μας πίστεως.

Διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦτο πρέπει νὰ διησυχώσωμεν ψυχικῶς τοὺς νέους μας, εἰς τρόπον ὥστε οὗτοι νὰ εὐρίσκουν μεγαλυτέραν ἱκανοποίησιν εἰς τὸ νὰ προσφέρουν κάτι παρὰ εἰς τὸ νὰ λαμβάνουν.

ΑΠΟΦΟΛΙΔΩΤΙΚΗ ΚΥΤΤΑΡΟΛΟΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Ἔπο

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΡΠΟΥΖΟΓΛΟΥ

Ἐπιμελητοῦ Β' Μαιευτικῆς Κλινικῆς
Μαιευτηρίου «Μαρία Ἡλιάδου»

Ἐνα ἀπὸ τὰ πλέον σημαντικὰ βήματα προόδου εἰς τὴν διαγνωστικὴν τῶν λειτουργικῶν διαταραχῶν καὶ τῶν κακοήθων νεοπλασιῶν τοῦ γεννητικοῦ συστήματος τῆς γυναικὸς ὑπῆρξεν ἡ κατόπιν μακροχρονίου μελέτης καὶ κοπιώδους ἐρεύνης ἀνάπτυξις τοῦ κλάδου τῆς λεγομένης ἀποφολιδωτικῆς κυτταρολογίας. Διάφοροι ἐρευνηταὶ συνέβαλον διὰ συστηματικῆς ἐργασίας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ νέου αὐτοῦ κλάδου τῆς Ἰατρικῆς, τὸ κύριον ὅμως ἔργον ἐπετελέσθη χάρις εἰς τὴν τεραστίαν προσπάθειαν καὶ τὴν μακροχρόνιον ἐρευνητικὴν δραστηριότητα τοῦ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐγκατεστημένου Ἑλληνος ἱατροῦ Παπανικολάου.

Ἡ βάσις τῆς μελέτης καὶ ἀναπτύξεως τῆς κυτταρολογικῆς ἐρεύνης εἶχεν ἤδη τεθῆ ἀπὸ τοῦ 1917, ὁπότε ὁ Stockard, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Παπανικολάου, ἤρχισαν νὰ μελετοῦν τὰς μεταβολὰς τοῦ ἐπιθηλίου τοῦ κόλπου ἰνδικῶν χοιριδίων, παρετήρησαν δὲ ὅτι αὐταὶ ἦσαν χαρακτηριστικῶς κυκλικαί. Τὰ εὐρήματα τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν ἐπεβεβαιώθησαν καὶ ὑπὸ ἄλλων ἐρευνητῶν, ἐπεξετάθησαν δὲ ἐν συνεχείᾳ ὑπὸ τοῦ Παπανικολάου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ ἀποδειχθῆ σαφέστατα ὅτι δὲν εἶναι μόνον τὸ ἐνδομήτριον, τὸ ὁποῖον ὑφίσταται χαρακτηριστικὰς κυκλικὰς μεταβολὰς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεννητικοῦ κύκλου, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἐπιθήλια τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἰδίᾳ δὲ τὸ κολπικὸν τοιοῦτον. Αἱ μεταβολαὶ

αὐταὶ εἶναι ἀπολύτως χαρακτηριστικαὶ κατὰ τὴν ἱστολογικὴν μελέτην τεμαχιδίων κολπικοῦ βλεννογόνου, λαμβανομένου διὰ βιοψίας κατὰ τὰ διάφορα στάδια τοῦ γεννητικοῦ κύκλου, προσομοιάζουν δέ, μερικῶς τοῦλάχιστον, πρὸς τὰς κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ γεννητικοῦ κύκλου ὑπερπλαστικὰς μεταβολὰς τοῦ ἐνδομητρίου, πρὸς τὰς ὁποίας καὶ χρονικῶς ἄλλωστε συμπίπτουν. Αἱ μεταβολαὶ αὐταὶ, τόσον τοῦ κόλπου ὅσον καὶ τοῦ ἐνδομητρίου, εἶναι συνέπεια τῶν ὁρμονικῶν ἐναλλαγῶν τῶν λαμβανουσῶν χώραν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεννητικοῦ κύκλου.

Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ ὑπῆρξεν ἡ βασικὴ αἰτία τῆς ἀναπτύξεως τῆς νέας αὐτῆς διαγνωστικῆς μεθόδου εἶναι τὸ γεγονός ὅτι αἱ ἀνωτέρω περιγραφεῖσαι ὁρμονικῆς αἰτιολογίας μεταβολαὶ τοῦ κολπικοῦ βλεννογόνου θαυμασίως ἀπεικονίζονται εἰς τὴν ὑφήν, τὴν μορφολογικὴν ἐμφάνισιν, τὸ εἶδος, τὴν ἀφθονίαν καὶ τὰς χρωστικὰς ιδιότητας τῶν συνεχῶς ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κολπικοῦ βλεννογόνου ἀποφολιδουμένων κυττάρων.

Μὲ τὴν παρατήρησιν αὐτὴν εἶχεν ἤδη ἐδραιωθῆ ἡ δυνατότης περαιτέρω ἀναπτύξεως τοῦ νέου αὐτοῦ διαγνωστικοῦ κλάδου, ὅστις ἐκλήθη, ὡς ἀνωτέρω ἀναφέρεται, ἀποφολιδωτικῆ κυτταρολογία. Ὅ,τι ἠκολούθησεν ἦτο ἡ μακροχρόνιος ἐρευνα πρὸς τροποποίησιν τῶν χρωστικῶν μεθόδων, ἡ κατὰ τὸ δυνατόν ἀπλούστευσις αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ συστηματικὴ με-

λέτη τῶν μεταβολῶν τῶν ἀποφολιδουμένων κυττάρων κατὰ τὰ διάφορα στάδια τοῦ γεννητικοῦ κύκλου, συσχετίσις δὲ αὐτῶν πρὸς τὰς διαφόρους φάσεις αὐτοῦ. Ἐν ὀλίγοις, ἡ ἀνάπτυξις τῶν διαγνωστικῶν κριτηρίων τῆς νέας διαγνωστικῆς μεθόδου.

Ἦδη ἡ μακροχρόνιος μελέτη καὶ ἡ κτηθεῖσα πείρα ἀπέληξαν εἰς τὴν καθιέρωσιν σαφῶν διαγνωστικῶν κυτταρολογικῶν κριτηρίων, ἀπεδείχθη δηλαδή ὅτι χαρακτηριστικαὶ μεταβολαὶ τοῦ ἐπιθηλίου τοῦ βλεννογόνου τοῦ κόλπου, εὐρισκόμεναι εἰς ἄμεσον αἰτιολογικὴν συσχέτισιν μὲ τὰς ὁρμονικὰς μεταβολὰς αἵτινες λαμβάνουν χώραν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεννητικοῦ κύκλου, ἀπεικονίζονται ἐμφανέστατα εἰς ἀντιστοιχοῦς κυκλικῶς ἐπαναλαμβανόμενας κυτταρικός μεταβολὰς τῶν στοιχείων τοῦ κολπικοῦ ἐπιχρίσματος.

Εἰς τοῦτο, τὰ ἀποφολιδούμενα κύτταρα, συλλεγόμενα, μονιμοποιούμενα καὶ χρωματιζόμενα διὰ τῶν καταλλήλων χρωστικῶν μεθόδων, ἐξετάζονται ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀνωτέρω ἀναφερθείσας ιδιότητάς των τῇ χρήσει μικροσκοπίου.

Οὕτω δυνάμεθα, σπουδάζοντες τὸ κολπικὸν ἐπίχρισμα, νὰ ἐξαγάγωμεν συμπεράσματα σχετικῶς μὲ τὴν ὁρμονικὴν δραστηριότητα τῆς ὠοθήκης. Τὸ τοιοῦτον ἰσχύει εἰς ἀπόλυτον βαθμὸν τοῦλάχιστον διὰ τὸ μέρος τῆς ὠοθητικῆς δραστηριότητος τὸ ἀφορῶν τὴν παραγωγὴν θυλακίνης. Οὕτω ὁ δείκτης ὀξεοφιλίας καὶ καρυοπυκνώσεως, ἡ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν δηλαδή ἀναλογία ὀξεοφίλων ἐπιφανειακῶν κυττάρων καὶ τοιούτων μὲ μικρὸν πυκνωτικὸν πυρῆνα, εὐρέθη ὅτι εἶναι κατ' εὐθεῖαν ἀνάλογος πρὸς τὸ ποσὸν τῆς χρησιμοποιοῦμενης θυλακίνης, καὶ ἐπομένως ἀκριβῆς δείκτης αὐτῆς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἄλλωστε δύναται ἡ κυτταρολογικὴ ἔρευνα διὰ προσδιορισμοῦ τῶν ἀνωτέρω δεικτῶν (ὀξεοφιλίας καὶ καρυοπυκνώσεως) καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν χρησιμοποιοῦμενος τοῦ ἴδιου ἀτόμου, καὶ δὴ τοιοῦτου στερηθέντος τῆς ὁρμονικῆς ἐπιδράσεως τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὠοθηκῶν (στείρωσις κατόπιν ἀμφοτεροπλεύρου ὠοθηκε-

τομῆς ἢ ἀκτινοβολίας τῶν ὠοθηκῶν, ἐμμηνόπαυσις), νὰ ἀποτελέσῃ τὸ καλύτερον μέσον προσδιορισμοῦ τῆς οἰστρογονικῆς δυναμικότητος οἰουδήποτε ὁρμονικοῦ σκευάσματος ἔχοντος οἰστρογονικὴν ἐνέργειαν.

Διὰ τῆς μελέτης τῶν δύο ἀνωτέρω ἀναφερθέντων δεικτῶν, προσδιοριζομένων καθημερινῶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γεννητικοῦ κύκλου ἐπὶ μεγάλου ἀριθμοῦ γυναικῶν μὲ ἀπολύτως καλὴν λειτουργίαν τοῦ γεννητικοῦ τῶν συστήματος, εὐρέθη ἡ μέση φυσιολογικὴ τιμὴ αὐτῶν.

Ἐὰν δὲ παραστήσωμεν τὰς διακυμάνσεις τῶν δεικτῶν αὐτῶν διὰ καμπύλης, ἡ καμπύλη αὐτὴ εἶναι, συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω, ἡ καμπύλη τῆς οἰστρογονικῆς ἐπιδράσεως, δυναμένη καὶ γραφικῶς νὰ ἀναπαρασταθῇ εἰς σύστημα συντεταγμένων. Μὲ βάσιν τὸ πρότυπον αὐτό, εἶναι δυνατὸς ὁ συγκριτικὸς ἔλεγχος οἰασδήποτε ἄλλης παραλλαγῆς τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθέντων δεικτῶν, ἐπομένως ἢ διὰ ἀπλῆς συγκρίσεως καμπυλῶν ἐξακριβωσις τῆς οἰστρογονικῆς δυναμικότητος τῆς πρὸς ἐξέτασιν γυναικός.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς δυνατότητος αὐτῆς ἐλέγχου τῆς κυρίως ὁρμόνης τῆς ὠοθήκης, σαφεῖς μεταβολαὶ εἰς τὴν μορφολογίαν τῶν κυττάρων, τὴν διάταξιν αὐτῶν, τὰς χρωστικὰς τῶν ιδιότητας, τὴν διαύγειαν καὶ καθαρότητα τοῦ συνόλου ἐπιχρίσματος καὶ τὰς πρὸς ἄλληλα σχέσεις τῶν κυττάρων μᾶς δίδουν τὴν δυνατότητα καθορισμοῦ τῆς ὠστοκίας, ὡς καὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν αὕτη ἔλαβε χώραν, εἰς ἀδράς δὲ γραμμὰς ἐπιτρέπουν καὶ τὸν ποιοτικὸν ἔλεγχον τῆς ὠχρινικῆς δυναμικότητος. Ποσοτικὸς προσδιορισμὸς τῆς ὠχρινικῆς δράσεως, ἀνάλογος πρὸς τὸν ἀνωτέρω ἀναφερθέντα διὰ τὴν θυλακίνην, εἶναι, τοῦλάχιστον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μέχρι σήμερον γνωστῶν κριτηρίων, ἀνέφικτος.

Ὡς εἶναι εὐνόητον, ἡ κυτταρολογικὴ διαγνωστικὴ ἔρευνα εἶναι τόσον περισσότερον ἀποδοτικὴ ὅσον μεγαλύτερος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιχρισμάτων εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ὁποίων ἐβασίσθη· οὕτω τὸ ἰδεῶδες εἶναι καθημερινὴ λήψις κολπι-

κῶν ἐπιχρισμάτων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὅλου γεννητικοῦ κύκλου, διπλῆ δὲ ἢ τριπλῆ καθημερινὴ λήψις κατὰ τὰς πιθανὰς ἡμέρας ὠτοκίας.

Σπανίως βεβαίως εἶναι δυνατόν καὶ ἐν μόνον ἐπιχρίσμα νὰ μᾶς δώσῃ τὴν διάγνωσιν. Ἐάν π.χ. εἰς ἐν μόνον ἐπιχρίσμα ἀνευρεθῆ ποσοστὸν ὀξεοφιλίας μεγαλύτερον τοῦ 75%, δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν εὐθὺς ἀμέσως ὅτι πρόκειται περὶ ὑπεροστρογονικῆς διαταραχῆς. Εἰς περιπτώσεις ὅμως μελέτης ἀνωμάτων κύκλων ἢ διὰ τὴν διάγνωσιν ὑπάρξεως ὠτοκίας, καὶ μάλιστα πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας καθ' ἣν αὕτη λαμβάνει χώραν, ἢ ἀνωτέρω συχνῆ λήψις εἶναι ἡ μόνη ἀποδοτικὴ καὶ ἐνδεδειγμένη.

Ἐπειδὴ ὅμως τόσον συχνῆ λήψις εἶναι πρακτικῶς ἀνεφάρμοστος, καὶ εἰς τὴν περίπτωσηιν ἀκόμη καθ' ἣν ἡ ἴδια γυνὴ λαμβάνει μόνη τὰ ἐπιχρίσματά της, ἀρκούμεθα συνήθως εἰς ὀκτῶ λήψεις κατὰ τὴν διάρκειαν ἑνὸς γεννητικοῦ κύκλου. Αἱ λήψεις αὗται γίνονται τὴν 6, 8, 11, 13, 14, 16, 18 καὶ 24 ἡμέραν τοῦ κύκλου. Ὁ καλύτερος τρόπος λήψεως τοῦ κολλικοῦ ἐπιχρίσματος εἶναι ἡ μετὰ διάνοιξιν τοῦ κόλπου διὰ κομποδιαστολέως ἢ μητροσκοπίου συλλογὴ ποσότητος κολλικοῦ ἐκκρίματος ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ὀπισθίου θόλου τοῦ κόλπου.

Ἡ λήψις γίνεται ἢ διὰ τοῦ εἰδικοῦ ὑαλίνου ἀναρροφητήρος τοῦ Παπανικολάου ἢ τῆ χρήσει ἑνὸς ξυλίνου ἢ μεταλλικοῦ γλωσσοπιέστρου, τὸ ἄκρον τοῦ ὁποίου, φερόμενον εἰς τὴν περιὴν μὲ τὸ κολλικὸν τοίχωμα εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ὀπισθίου θόλου καὶ μετακινούμενον ἐκ τοῦ ἑνὸς πλαγίου πρὸς τὸ ἕτερον, συλλέγει τὴν ἀπαραίτητον μικρὰν ποσότητα κολλικοῦ ἐκκρίματος.

Προσοχὴ βεβαίως δέον νὰ λαμβάνεται ὥστε ἡ ἐπαφὴ αὕτη νὰ εἶναι χαλαρά, μὴ προκαλοῦσα τὴν παραμικρὰν ἐκδορὰν τοῦ βλεννογόνου. Τὸ οὕτω συλλεγὲν κολλικὸν ἐκκρίμα ἐξαπλοῦται διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ γλωσσοπιέστρου ἢ δι' ἐπανειλημμένων μικρῶν ἐκπίεσεων τῆς μετὰ τοῦ ὑαλίνου ἀναρροφητήρος συνεχομένης ἐ-

λαστικῆς σφαίρας ἐπὶ ἀντικειμενοφόρου πλακός. Πᾶσα βιαία κίνησις ἢ περιστροφικὴ τοιαύτη κατὰ τὴν διάρκειαν ἐξαπλώσεως τοῦ ἐκκρίματος ἐπὶ τῆς ἀντικειμενοφόρου πλακός δέον ν' ἀποφεύγεται, μὲ σκοπὸν ἀποφυγῆς παραμορφώσεως τῶν ἐν αὐτῷ περιλαμβανομένων κυττάρων, ὡς καὶ ἀλλοιώσεως τῶν πρὸς ἄλληλα σχέσεων αὐτῶν. Ἀκολουθεῖ ἡ μονιμοποίηση τοῦ ἐπιχρίσματος δι' ἀμέσου καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς βραδύτητος ἐμβαπτίσεως καὶ παραμονῆς αὐτοῦ εἰς μεῖγμα ἴσων μερῶν οἰνοπνεύματος 96° καὶ αἰθέρος, διατηρούμενον ἐντὸς εἰδικῶν σκοτεινοχρῶμων εὐρυστόμων φιαλῶν.

Τυχὸν ἀποξήρασις τοῦ ἐπιχρίσματος λόγῳ μὴ ταχείας ἐμβαπτίσεώς του ἐντὸς τοῦ μονιμοποιητικοῦ ὑγροῦ, μεταβάλλει τὰς χρωστικὰς ιδιότητας τῶν βασεοφίλων κυττάρων, ὅτινα χρώννυνται δι' ὀξίνων χρωστικῶν, δημιουργουμένης οὕτω ψευδοῦς ὀξεοφιλίας. Ὁ χρόνος παραμονῆς τοῦ ἐπιχρίσματος ἐντὸς τοῦ μονιμοποιητικοῦ ὑγροῦ δέον νὰ κυμαίνεται μετὰξὺ 5 λεπτῶν καὶ 2 ἑβδομάδων. Πέραν τοῦ χρονικοῦ αὐτοῦ ὁρίου, παρατηρεῖται διαταραχὴ εἰς τὸν χρωματισμὸν τῆς περιφέρειας τῶν κυττάρων, ὡς καὶ αὐξησις τῆς βασεοφιλίας, γεγονότα δημιουργοῦντα ἐσφαλμένα συμπεράσματα. Τὰ ἐπιχρίσματα, μετὰ 20 λεπτῶν παραμονῆν εἰς τὸ μονιμοποιητικὸν ὑγρὸν, εἶναι δυνατόν νὰ μεταφερθῶν μακρὰν, ἢ καὶ νὰ ταχυδρομηθῶν ἀκόμη, ἐάν ἐπὶ τῶν φερουσῶν ἐπιφανειῶν δύο ἐπιχρισμάτων τοποθετηθῶν σταγόνες τινὲς γλυκερίνης, αἱ δὲ ἐπιφάνειαι αὗται τεθοῦν εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν. Ἡ δυνατότης αὕτη ἀποτελεῖ, ἴδια διὰ τὸν τόπον μας, χρήσιμον γνῶσιν καὶ δίδει τὴν δυνατότητα εἰς κάθε ἰατρὸν νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς μεθόδου ταύτης καὶ τῶν πλεονεκτημάτων της, ἐάν μετὰ προσοχῆς, ὡς ἀνωτέρω, παρασκευάσει τὰ ἐπιχρίσματά του καὶ ἀποστείλει αὐτὰ καταλλήλως, ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέρθη, εἰς εἰδικὸν ἐργαστήριον, ἔστω καὶ ταχυδρομικῶς.

Ἡ κυτταρολογικὴ μελέτη τοῦ γεννητικοῦ κύκλου καὶ γενικῶς ἡ τοιαύτη πρὸς ἔλεγχον διαταραχῶν αὐτοῦ, ἀποτελεῖ

σπουδαῖον βοήθημα διαγνωστικόν, ἐφαρμογή δὲ αὐτῆς συντελεῖ εἰς τὴν ὀρθολογικὴν χρῆσιν τῆς ὁρμονοθεραπείας, μιᾶς θεραπευτικῆς μεθόδου ἐφαρμοζομένης καὶ σήμερον ἀκόμη ἐμπειρικῶς εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων.

Φυσικὰ ὑπάρχουν μέθοδοι βιοχημικοῦ προσδιορισμοῦ τῶν ὁρμονῶν τῆς ὠσθίκης, μεγάλῃς ἀκριβείας. Ἐν τούτοις ἡ χρῆσις αὐτῶν εἰς τὸ πρακτικὸν πεδῖον εἶναι σχεδὸν ἀδύνατος, λόγῳ τοῦ πολυπλόκου καὶ λίαν δαπανηροῦ τῶν ἐν λόγῳ ἐξετάσεων· ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει αἱ ἐν λόγῳ ἐξετάσεις, ἅπαξ ἐφαρμοζόμεναι, δὲν μᾶς δίδουν παρὰ τὴν, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς λήψεως τῶν ὑπὸ ἐξέτασιν αἵματος ἢ οὖρων, κατάστασιν δυναμικότητος τῆς ὑπὸ μελέτην ὁρμόνης ἐν τῷ ὁργανισμῷ τῆς ἐξεταζομένης γυναικός.

Ἀντιθέτως, τὰ κολπικὰ ἐπίχρισματα, λαμβανόμενα εὐκολώτατα ἀναιμάκτως, ἀνωδύνως, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἐξεταζομένης γυναικός, τῇ χρῆσει τοῦ εἰδικοῦ ὑαλίνου ἀναρροφητήρος τοῦ Παπανικολάου, δύνανται νὰ ἐπαναλαμβάνωνται πολλάκις ἀκόμη ἡμερησίως ἄνευ μεγάλης ἐνοχλήσεως τῆς ἀσθενοῦς· τὰ ἀποτελέσματα τῆς κυτταρολογικῆς ἐρεύνης εἶναι, ὡς ἀνεφέρθη, τοῦλάχιστον διὰ τὴν θυλακίην, ἀπολύτως ἀκριβῆ καὶ κατατοπιστικά.

Καὶ τώρα ἄς ἴδωμεν ποῖα εἶναι αἱ κλινικαὶ ἐφαρμογαὶ τῆς ὁρμονικῆς κυτταροδιαγνωστικῆς αὐτῆς μεθόδου.

Εἰς γενικὰς γραμμάς δεόν νὰ τονισθῆ, ὅτι πρὸ τῆς ἐνάρξεως οἰασδῆποτε θεραπείας διὰ γεννητικῶν ὁρμονῶν, εὐκατῶν εἶναι νὰ καθορισθῆ ποῖα εἶναι ἡ ἔλλειψουσα ὁρμόνη καὶ τί ἀκριβῶς ποσὸν αὐτῆς πρέπει νὰ χορηγηθῆ συμπληρωματικῶς, πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων εἰς τὸ κατὰ φύσιν. Καὶ τοῦτο, διότι ἔχει ἀποδειχθῆ ὅτι εἰς πλείστας ὅσας περιπτώσεις, ὑπερβολικὴ χορήγησις μιᾶς ὁρμόνης, ὡς τοῦτο δυνατόν νὰ συμβῆ κατὰ τὴν ἐμπειρικὴν αὐτῆς ἐφαρμογὴν, ἐνδέχεται νὰ εἶναι τόσον βλαπτικὴ ὅσον καὶ ἡ ἔλλειψις αὐτῆς. Ἡ κλινικὴ εἰκὼν, ἐξ ἄλλου, δὲν εἶναι πάντοτε κατατοπιστικὴ,

διότι πολλάκις ἡ ἰδία παθολογικὴ κατάστασις προκαλεῖται ἀπὸ ἀντιθέτους ὁρμονικὰς διαταραχάς. Οὕτω, ἀμηνόρροια δυνατόν νὰ ὀφείλεται εἰς ἔλλειψιν θυλακίης εἴτε καὶ ἀντιθέτως εἰς ὑπερβολικὴν καὶ συνεχῆ παραγωγὴν αὐτῆς. Τὰ ἀνωτέρω εἶναι δυνατόν νὰ καθορισθοῦν ἐπακριβῶς διὰ τῶν κολπικῶν ἐπίχρισματων, ἐφαρμοζομένων πρὸ ὅσον καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θεραπείας διὰ τῆς ἔλλειψούσης ὁρμόνης, πρὸς ἔλεγχον καὶ ἀνεύρεσιν τῆς ἐλαχίστης δραστικῆς δόσεως αὐτῆς, ἥτις εἶναι ἡ καταλληλοτέρα θεραπευτικῶς.

Εἰδικώτερον, ἡ διὰ τῶν κολπικῶν ἐπίχρισματων κυτταροδιαγνωστικὴ μᾶς βοηθῆ εἰς τὴν καλυτέραν καὶ ἐπιτυχεστέραν θεραπευτικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν κάτωθι παθολογικῶν καταστάσεων:

1) *Τῷ προβλήματι τῆς στειρώσεως τῆς γυναικός.* Τὸ κολπικὸν ἐπίχρισμα εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς δίδει ἀκριβεῖς πληροφορίας σχετικῶς μὲ τὸν βαθμὸν καὶ τὸν τύπον τῆς τυχόν ὑπαρχούσης λειτουργικῆς διαταραχῆς τῆς ὠσθίκης, κυρίως δέ, δυνάμενον νὰ καθορίσῃ σαφῶς εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων τὸ γεγονός τῆς ὠτοκίας καὶ ἀκόμη τὸν χρόνον καθ' ὃν αὐτὴ λαμβάνει χῶραν, ἀποτελεῖ ἀνεκτίμητον βοήθημα εἰς τὴν προώθησιν τῆς διαγνώσεως, τὴν καθοδήγησιν τοῦ θεραπευτικοῦ σχεδίου, ὡς καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐφαρμοζομένης θεραπευτικῆς ἀγωγῆς.

2) *Τῶν διαταραχῶν τῆς ἐμμηνοπαύσεως.* Τὸ κολπικὸν ἐπίχρισμα κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν τῆς ζωῆς τῆς γυναικός παρουσιάζει ποικιλίαν εἰκόνων, ἀπὸ τοῦ ἐλαφροτάτου ἀτροφικοῦ τύπου, ἐνδεικτικοῦ μιᾶς ἀρχομένης μόλις ἀνωμάλου ὠσθητικῆς οἰστρογονικῆς δραστηριότητος, μέχρι τοῦ βαθέος ἀτροφικοῦ τοιούτου, ἐνδεικτικοῦ ὄχι μόνον ἀδρανικοποιήσεως τῶν γεννητικῶν ἀδένων, ἀλλὰ καὶ καταστάσεως γήρατος αὐτῶν τῶν ἰδίων τοῦ κόλπου.

Οὕτω τὸ κολπικὸν ἐπίχρισμα, ἐφαρμοζόμενον εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς, ἀποτελεῖ σπουδαῖον βοήθημα πρὸς καθορισμὸν τοῦ βαθμοῦ ἐκπτώσεως τῆς λειτουργ-

γικής δραστηριότητας τῆς ὠσθήκης, καὶ ἐπομένως προσδιορισμὸν ἀναλόγου καὶ ἐπαρκούς θεραπείας, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας ἄλλωστε δυνατόν νὰ παρακολουθοῦνται κυτταρολογικῶς, τροποποιημένης ἀναλόγως τῆς δόσεως τῆς χορηγούμενης ὁρμόνης.

Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἐκτίμησιν τοῦ συνδρόμου ἐμμηνοπαύσεως, συνδρόμου, ὡς γνωστὸν, οὐχὶ ἀπολύτως εἰδικὸν διὰ τὴν περίπτωσιν, συμβάλλει κατὰ πολὺ ἡ κυτταρολογικὴ ἔρευνα. Μεμονωμένα συμπτάματα τοῦ συνδρόμου τούτου, ἀλλὰ καὶ συνδυασμὸς αὐτῶν εἰς ἄλλοτε ἄλλον ποσοστὸν, ἀπαντῶνται ὡς γνωστὸν εἰς ποικίλας περιπτώσεις, ἀνεξαρτήτως τοῦ βαθμοῦ λειτουργικότητος τῆς ὠσθήκης.

Εἶναι ἐπομένως ἀπολύτως δικαιολογημένον, ἐν περιπτώσει ὑπάρξεως τοῦ συνδρόμου, νὰ βεβαιωθῶμεν διὰ τὸν βαθμὸν ὠσθηκικῆς δυναμικότητος, προτοῦ σπεύσωμεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ συμπτώματα τῆς ἀσθενοῦς ὀφείλονται εἰς ἀνεπάρκειαν τῆς ὠσθηκικῆς λειτουργίας, καὶ ἡ ὁποία ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρχη εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ἐμμηνοπαύσεων, τοῦλάχιστον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη αὐτῆς.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν συνήθων αὐτῶν μορφῶν, τὸ κολπικὸν ἐπίχρισμα μᾶς βοηθεῖ νὰ θέσωμεν τὴν ὀρθὴν διάγνωσιν εἰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ κλινικὴ εἰκὼν εἶναι ἀπολύτως ἐνδεικτικὴ ὑπάρξεως συνδρόμου ἐμμηνοπαύσεως μετὰ περιόδων ἀμνηορροίας, ἄλλοτε ἄλλης διαρκείας, εἰς τὰς ὁποίας ὅμως ἡ κυτταρολογικὴ ἔρευνα ἀποδεικνύει ὅτι ἡ οἰστρογονικὴ δραστηριότης ὄχι μόνον ἠλαττωμένη δὲν εἶναι, ἀλλὰ ἀντιθέτως ὑπερβάλλουσα σταθερῶς καὶ ἐπιμόνως τὸν μέσον ὄρον.

Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς δὲν πρόκειται βεβαίως περὶ καθαρῶν κλιμακτικῶν διαταραχῶν, ἀλλὰ περὶ προκλιμακτικῶν τοιούτων, τοῦ τύπου τῆς αἱμορραγικῆς μητροπαθείας, καθ' ἣν παρατηροῦνται περίοδοι ἀμνηορροίας, ὀφειλόμεναι εἰς συνεχῆ, ἠῤῥξημένην συνήθως καὶ ἐπίμονον παραγωγὴν οἰστρογόνων

ὑπὸ τῆς ὠσθήκης. Εἶναι φανερόν, κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ὅτι μία ἐμπειρικὴ ἀντιμετώπισις τῆς καταστάσεως αὐτῆς εἶναι δυνατόν νὰ ὀδηγήσῃ, λόγω ἐσφαλμένης διαγνώσεως, εἰς θεραπευτικὴν χορήγησιν οἰστρογόνου ὁρμόνης, με ἀποτέλεσμα ἐπίτασιν τῆς ὑπαρχούσης παθολογικῆς καταστάσεως.

3) *Τῆς ἀμνηορροίας.* Διὰ τῆς ταξινομήσεως τῆς ἀμνηορροίας εἰς διαφόρους τύπους κυτταρολογικῶς, ἀναλόγως τῆς τροφικῆς καταστάσεως τοῦ κολπικοῦ ἐπιθηλίου, ἀναλόγως δηλ. τῆς λειτουργικῆς καταστάσεως τῆς ὠσθήκης, ἥτις δύναται νὰ κυμαίνεται εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ἀπὸ τῆς τελείας σχεδὸν ἀδρανείας μέχρι δραστηριότητος ὑπερβαίνουσας κατὰ πολὺ τὸν φυσιολογικὸν μέσον ὄρον, κατατοπιζόμεθα σχετικῶς μετὰ τὴν πρόγνωσιν καὶ τὸ εἶδος τῆς θεραπείας, ἡ ὁποία δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὡς καὶ σχετικῶς μετὰ τὴν δόσιν τῆς χρησιμοποιηθησομένης ὁρμόνης, ἥτις, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, καλὸν εἶναι νὰ εἶναι ἡ μικροτέρα δραστικὴ.

4) *Τῶν μνηομητρορραγιῶν,* λειτουργικῆς βεβαίως φύσεως, ἀφοῦ δηλαδὴ ἀποκλεισθῇ ἡ ὑπαρξίς ὀργανικῆς τινος παθήσεως, ἰδίᾳ δὲ κακοήθους νεοπλασίας. Εἰς τὸν διαγνωστικὸν καθορισμὸν τῶν ὡς ἄνω καταστάσεων, τὸ κολπικὸν ἐπίχρισμα ὑπερέχει τῆς ἱστολογικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἐνδομητρίου, καὶ τοῦτο διότι εὑρέθη ὅτι ἡ ἱστολογικῶς διαπιστωμένη ὑπερπλασία τοῦ ἐνδομητρίου δὲν εἶναι πάντοτε ἀποτέλεσμα ἀξήσεως τοῦ ποσοῦ τῆς παραγομένης θυλακίνης. Αὐτὸ βέβαια εἶναι τὸ μᾶλλον σύνηθες. Ἐν τούτοις, ὑπερπλασία τοῦ ἐνδομητρίου εἶναι δυνατόν νὰ παραχθῇ καὶ ἐπὶ φυσιολογικῆς παραγωγῆς οἰστρογόνου ὁρμόνης, ἀκόμη δὲ καὶ ἐπὶ ὑπολειπομένης τοιαύτης, ἀρκεῖ αὕτη νὰ διατηρῆται ἐπὶ μακρὸν χωρὶς μεγάλας ἀξομειώσεις.

Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς, ἡ ἀπόπτωσις τοῦ ἐνδομητρίου κατὰ τὴν ἀκολουθοῦσαν αἱμόρροϊαν εἶναι ἀτελής, ἔστω καὶ ἂν ἡ αἱμόρροια παρατείνεται πέραν τοῦ συνήθους χρόνου, τὸ δὲ νέον ἀναπτυσσόμενον ἐνδομήτριον προστίθεται

εἰς τὸ ὑπολειφθέν, δημιουργουμένης τελικῆς εἰκόνας ὑπερπλασίας αὐτοῦ.

Εἶναι γνωστόν, ἐξ ἄλλου, ὅτι διὰ τὸν κλινικόν, ἡ ἱστολογικὴ ἔνδειξις ὑπερπλασία τῶν ἐνδομητρίου σημαίνει πάντοτε ὑπερβολικὴν παραγωγὴν θυλακίνης, καὶ ἐπομένως ἡ θεραπεία ἥτις ἀκολουθεῖ συνίσταται εἰς τὴν χορήγησιν ἀνταγωνιστικῶς ἐπιδρῶσάν ὁρμονῶν, ἥτοι τῆς ὠχρίνης ἢ καὶ αὐτῆς τῆς ἀνδρικής ὁρμόνης.

Τοιαύτῃ ἐνέργειᾳ πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ἀνωτέρω περιγραφείσης καταστάσεως θὰ ἦτο ἐσφαλμένη. Ἀντιθέτως δὲ ἡ ὀρθὴ θεραπεία συνίσταται εἰς τὴν χορήγησιν μεγάλων δόσεων θυλακίνης, ἢ καλῦτερον θυλακίνης καὶ ὠχρίνης ὁμοῦ, ἀπότομος δὲ ἐν συνεχείᾳ διακοπὴ χορηγήσεως αὐτῶν, ἀπολήγουσα εἰς ριζικὴν ἀπόπτωσιν τοῦ ὑπερπλασθέντος ἐνδομητρίου, ἥτοι εἰς τὴν καλουμένην *φαρμακευτικὴν ἀπόξεσιν*. Ἡ ἀνωτέρω διαγνωστικὴ δυσχέρεια δύναται νὰ ἀποφευχθῇ διὰ τῆς κυτταρολογικῆς ἐρεύνης. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὸ κολπικὸν ἐπίχρισμα μᾶς δίδει τὸν χαρακτηριστικὸν ὑποτροφικὸν τύπον μὲ μικρὰς μόνον κυκλικὰς ἐναλλαγὰς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν συνήθη μορφήν, τὴν ὀφειλομένην εἰς πραγματικὴν ὑπερπαραγωγὴν οἰστρογόνου ὁρμόνης, αὕτη διαπιστοῦται εὐκολώτατα διὰ τῆς κυτταρολογικῆς ἐρεύνης,

ἢ ὅποια, ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέρθη, εἶναι ἡ κατ' ἀρχὴν μέθοδος προσδιορισμοῦ τῆς οἰστρογονικῆς ἐπιδράσεως. Ἐν ἐπὶ πλέον πλεονέκτημα εἶναι ὅτι ἡ κυτταρολογικὴ ἔρευνα εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς νεαρὰς παρθένους γυναῖκας ἐν περιπτώσει μνημομητρορραγιῶν. Εἰς αὐτὰς βεβαίως ἡ ἐνδομητρικὴ βιοψία δι' ἀποξέσεως εἶναι ἀδύνατος.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν θεραπείας δι' ἀνδρογόνων, ἡ χρῆσις τῆς κολποκυτταρολογικῆς ἐρεύνης κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θεραπείας θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ χορηγήσωμεν ὑπερβολικὰς δόσεις τῆς ἐν λόγῳ ὁρμόνης, πρᾶγμα οὐχὶ ἐντελῶς ἀκίνδυνον θὰ μᾶς βοηθήσῃ δὲ ἀντιθέτως νὰ εὐρωμεν τὴν μικροτέραν δραστικὴν δόσιν, ἥτις δέον καὶ νὰ ἐφαρμόζεται.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθέντων ἀποδεικνύεται σαφῶς ἡ χρησιμότης τῆς κυτταρολογικῆς ἐρεύνης διὰ τὴν διάγνωσιν καὶ θεραπευτικὴν καθοδήγησιν ἐπὶ λειτουργικῶν διαταραχῶν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναῖκος, βεβαιούται δὲ τὸ γεγονός ὅτι τὸ κολπικὸν ἐπίχρισμα ἀποτελεῖ βιολογικὴν μέθοδον μεγάλης ἀκρίβειας καὶ πρακτικότητος πρὸς προσδιορισμόν, ὄχι μόνον ποιοτικὸν ἀλλὰ καὶ ποσοτικόν, τῆς οἰστρογονικῆς δυναμικότητος τῶν γεννητικῶν ἀδένων τῆς γυναῖκος.

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

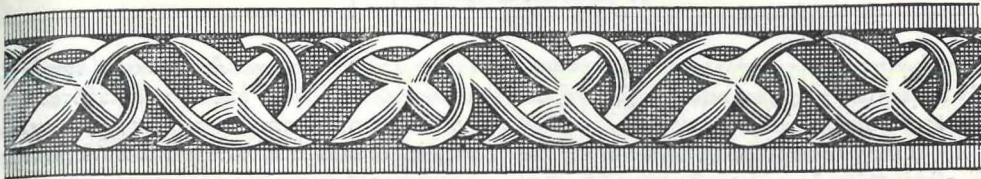
ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΜΒΟΛΙΟΥ ΣΩΛΚ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Οδύσσηγκτων.—Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς Ὑγιεινῆς τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Παιδείας καὶ Προνοίας ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ παραγωγή καὶ χρῆσις τοῦ «Ἐμβολίου Σώλκ» πρὸς πρόληψιν τῆς πολιομυελίτιδος ἀποτελεῖ μίαν ἐκ τῶν πλέον σημαντικῶν ἐπιτεύξεων τῆς Προληπτικῆς Ἱατρικῆς.

Οὕτω, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ περυσينوῦ θέρους (ὅτε παρουσιάζοντα τὰ περισσότερα κρούσματα), ἐκ γενομένης ἐρεύνης 1.446 ἐκ τῶν 2.121 περιπτώσεων παραλύσεως, διεπιστώθη ὅτι 1.211 (τὸ 83,7%) εἶτε δὲν εἶχον ἐμβολιασθῆ καθόλου εἶτε εἶχον ἐμβολιασθῆ μερικῶς. Σημειωτέον ὅτι πέρυσι 3.434 άτομα προσεβλήθησαν ὑπὸ πολιομυελίτιδος, παραλυτικῆς ἢ ἄλλης μορφῆς, ἐνῶ τὸ 1952 (ὅ-

τε παρουσιάσθησαν αἱ περισσότεραι περιπτώσεις εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Η.Π.Α.) εἶχον προσβληθῆ 57.895 άτομα.

«Ἄνω τῶν 68 ἐκατ. ἀτόμων ἔχουν ἐμβολιασθῆ πλήρως», συνέχισεν ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς, «ἐπὶ πλέον τῶν 18 ἑκατομμυρίων ἀτόμων τὰ ὅποια ἀνοσοποιήθησαν ἐντὸς τετραετίας, χάρις εἰς τὰς κοινὰς προσπάθειας τῶν ἱατρῶν καὶ ὑγιεινολόγων καὶ τὴν ἀδιάπτωτον συμβολὴν ἑκατοντάδων ὀργανώσεων καὶ χιλιάδων ἀτόμων. Δὲν γνωρίζω καμμίαν ἄλλην ὑγιεινολογικὴν προσπάθειαν ἢ ὅποια νὰ δύναται νὰ συγκριθῆ μὲ τὴν ὀργανωμένην αὐτὴν ἐκστρατείαν πρὸς ἐξάλειψιν μιᾶς ὀρισμένης ἀσθενείας.»

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΥΣ*

(ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ)

Υπό

ΑΝΔΡΕΑ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

Ίατροϋ-Ήπιμελητοϋ Κοινωνικῆς Ὑγιεινῆς
Ὑγειονομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν

Τὰ αἰτία τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος καὶ νοσηρότητος, ἦτοι τῆς ἀπὸ 0-1 ἔτους ἡλικίας του, εἶναι πολλὰ καὶ διάφορα, διαίρονται δὲ εἰς δύο κατηγορίας αἰτίων, ἦτοι: 1) εἰς αἰτία ἰατρικῆς φύσεως, καὶ 2) εἰς αἰτία κοινωνικῆς φύσεως.

Ἰατρικῆς φύσεως αἰτία εἶναι τὰ συγγενῆ, τὰ λοιμώδη καὶ τὰ τροφικά. Συγγενῆ αἰτία εἶναι ὅλαι αἱ νόσοι καὶ ἀνωμαλῖαι ποὺ δημιουργοῦνται κατὰ τὴν ἔνδομήτριον ζωὴν τοῦ παιδιοῦ καὶ ἔχουν ἀποτέλεσμα τὴν γέννησιν τούτου νεκροῦ, χωρὶς νὰ προλάβῃ νὰ ἀναπνεύσῃ, καθὼς καὶ τὴν πρόωρον θνησιμότητα τούτων, ἦτοι τὸν θάνατόν των ἐντὸς τῶν πρώτων τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των. Λοιμώδη αἰτία εἶναι ὅλα τὰ λοιμώδη νοσήματα τὰ ὁποῖα θανατώνουν τὰ βρέφη (γρίππη, πνευμονία κλπ.), καὶ τροφικά εἶναι ὅλα τὰ ἐκ τῶν μεμολυσμένων καὶ ἀνθυγιεινῶν τροφῶν δημιουργούμενα νοσήματα, ἐκ τῶν ὁποίων ταῦτα πάσχουσι καὶ ἀποθνήσκουν, ὡς ἐντερίτιδες, δυσεντερία, διάρροια κλπ.

Κατωτέρω παρατίθεται πῖναξ ὁ ὁποῖος δεῖκνύει τὰ αἰτία τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ ἔτη 1925-1931.

Ἡ βρεφικὴ θνησιμότης προπολεμικῶς ἀνῆρχετο παρ' ἡμῖν εἰς 120^ο/100 περίπου, ἐνῶ σήμερον αὕτη κυμαίνεται εἰς 50-55^ο/100, χάρις εἰς τὴν ὑπὸ εὐνοϊκωτέρους ὄρους ὑγιεινῆς ἀνατροφῆς καὶ περίθαλψιν τῶν βρεφῶν.

Πῖναξ διὰ εἰδικὴν αἰτίαν θανάτου βρεφῶν ἡλικίας 0-1 ἐτῶν κατὰ τὰ ἔτη 1925-1931

A/a	Αἰτία θανάτου	Ποσοστὸν
1.	Διάρροια, ἐντερίτις	31.13
2.	Ἀδυναμία ἐκ γενετῆς	19.61
3.	Λοιμώδεις νόσοι	16.93
4.	Αἰτία ἀγνωστοὶ ἢ ἀκαθόριστοι	11.35
5.	Ἔτεροι νόσοι ἀναπνευστικοῦ	9.65
6.	Πνευμονία-βρογχίτις	6.12
7.	Ἔτεροι νόσοι	5.60
8.	Νόσοι νευρικοῦ συστήματος	0.61
9.	Θάνατοι βίαιοι καὶ τυχαῖοι	0.48
10.	Νόσοι τοῦ οὐροποιητικοῦ συστήματος	0.23
11.	Ἔτεροι νόσοι τοῦ πεπτικοῦ	0.21
12.	Νόσοι κυκλοφορικοῦ συστήματος	0.15

Τὰ κυριώτερα κοινωνικά αἰτία τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος εἶναι:

1) Ἡ ἀνθυγιεινὴ κατοικία εἰς τὴν ὁποῖαν ζῇ τὸ βρέφος, ἦτοι ἡ κατοικία ἡ ὑγρὰ, ἡ πυκνοκατωκημένη, ἡ ἀνήλιος καὶ κακῶς ἀεριζομένη, ἡ κακῶς προσανατολισμένη καὶ στερουμένη τῶν ἀπαραιτήτων ἐγκαταστάσεων ὑγιεινῆς, ἀποχετεύσεως, ἢ στερουμένη λουτροῦ, ἢ ἀκάθαρτος γενικῶς καὶ ἡ εὐρισκομένη εἰς ἀνθυγιεινὸν περιβάλλον.

Ἡ ἀνθυγιεινὴ κατοικία ἐπιδρᾷ λίαν δυσμενῶς ἐπὶ τῆς ὑγείας τοῦ τρυφεροῦ ὄργανισμοῦ τοῦ βρέφους καὶ ἀξάνει τὴν θνησιμότητα καὶ νοσηρότητα τούτου, τὸ ὁποῖον ὅλαι αἱ διεθνεῖς στατιστικαὶ μαρτυροῦσιν, ἀποδεικνύουσαι ὅτι ἡ βρεφικὴ θνησιμότης σχετίζεται μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν δωματίων τὰ ὁποῖα διαθέτει ἡ οἰκογένεια καὶ ὅτι αὕτη

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δωματίων τῆς κατοικίας ὅπου ζῆ ἡ οἰκογένεια τοῦ βρέφους.

2) Ὁ μέγας ἀριθμὸς τέκνων ἐν τῇ αὐτῇ οἰκογενεῖα, ἦτοι ἡ πολυτεκνία. Καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου στατιστικῶς ἀπεδείχθη ὅτι εἰς πολυτέκνους οἰκογενεῖας πάντοτε σχεδὸν παρουσιάζεται πολὺ μεγαλύτερα ἢ βρεφικὴ θνησιμότης, τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι αἱ φροντίδες ἀνατροφῆς καὶ ἡ περιποίησις τῶν βρεφῶν εἰς οἰκογενεῖας πολυμελεῖς, αἱ ὁποῖαι συνήθως εἶναι ἄποροι, εἶναι ἀνεπαρκεῖς, ἐφ' ὅσον τὰ πρὸς τοῦτο ὀλίγα ὑλικά μέσα κατανέμονται εἰς περισσότερα τέκνα.

3) Ἡ ἐνδεῖα καὶ ἡ ἀπορία τῶν γονέων τοῦ βρέφους, συνέπεια τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἔλλειψις εὐνοϊκῶν ὄρων ἀνατροφῆς τοῦ βρέφους, ὡς καθαριότητος, ὑγιεινῆς ἐνδυσμασίας ἢ ἔλλειψις καλῆς σιτίσεως καὶ ὁ ὑποσιτισμὸς, ἐπιφέροντα τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀμύνης τοῦ βρεφικοῦ ὄργανισμοῦ, καθιστῶσι τοῦτο εὐάλωτον θύμα τῶν διαφόρων νόσων, εἰς τὰς ὁποίας εὐκόλως ὑποκύπτει.

Ἡ βρεφικὴ θνησιμότης, ὡς ἀκολουθοῦσα τὰς κοινωνικὰς τάξεις, εἶναι κατὰ πολὺ μέγαν βαθμὸν ἠϋξημένη μεταξὺ τῶν ἀπορωτέρων τάξεων, ἐξ οὗ καὶ ἀποκαλεῖται «ταξικὴ θνησιμότης».

Ἀλλὰ ὁ ὑποσιτισμὸς τοῦ βρέφους καὶ ἡ ἐλάττωματικὴ διατροφή τούτου δυνατόν νὰ ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν ἄγνοιαν τῶν μητέρων ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς καλῆς διατροφῆς τοῦ βρέφους, τὸ ὁποῖον μᾶς ἀποδεικνύει τὴν ἀνάγκην διαφωτίσεως καὶ διδασκαλίας τούτων, ὑφ' ὅλων τῶν ὑγειονομικῶν ὀργάνων, καὶ δὴ ὑπὸ τῶν Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν καὶ τῶν Μαιῶν, περὶ τὸν ὑγιεινὸν τρόπον διατροφῆς καὶ γενικῶς ἀνατροφῆς τοῦ τέκνου των, πολλαίς δὲ καὶ δι' ἐμπράκτου ἐφαρμογῆς τῶν ὀδηγιῶν των, ὡς καὶ τῶν τοῦ Ἰατροῦ, κατὰ τὰς ἐπισκέψεις αὐτῶν κατ' οἶκον τοῦ βρέφους, ἢ καὶ ἐν τῷ συμβουλευτικῷ σταθμῷ τῶν ὑγιῶν βρεφῶν.

4) Ἡ ἐξωοικιακὴ ἐργασία τῆς μητρὸς, συνήθως λόγῳ ἀνάγκης πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀπαραιτήτων μέσων τῆς ζωῆς

καὶ συμπλήρωσιν τοῦ ἀνεπαρκοῦς εἰσοδήματος τοῦ συζύγου, ὁπότε ἀναγκάζεται νὰ ἐγκαταλείπη τὸ τέκνον τῆς εἰς ξένας χεῖρας, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ ἀντικαταστήσωσιν εἰς φροντίδας, στοργὴν καὶ ἀφροσίωσιν καὶ πρὸ πάντων εἰς μητρικὸν θηλασμόν τὴν μητρικὴν ἀγάλην. Ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς μητρὸς ἀπὸ τὸ βρέφος τῆς, ἣτις στερεῖ τοῦτο τῶν μητρικῶν φροντίδων περιθάλψεως καὶ γαλουχίας, ἐπιφέρει αὔξησιν τῆς νοσηρότητος καὶ θνησιμότητος τούτου, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐξωοικιακὴ ἐργασία μητέρων αἱ ὁποῖαι ἔχουσι βρέφη ἀποτελεῖ πράγματι δυστυχίαν καὶ διὰ τὴν μητέρα καὶ διὰ τὸ βρέφος τῆς.

5) Ἡ βαρεῖα καὶ ἀνθυγιεινὴ ἐργασία τῆς μητρὸς κατὰ τὴν διαρκείαν τῆς ἐγκυμοσύνης, διότι συντελεῖ αὕτη, ἵνα γεννῶνται παιδιὰ ἐλλειποβαρῆ, μὲ μικρότερον μῆκος, καὶ γενικῶς ἀδυναμικὰ καὶ μὲ μειωμένην ζωτικότητα αὐτῶν εἰς τὴν μετέπειτα ζωὴν των τοῦτο. Διαπιστωθὲν ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ἐρευνητῶν, συνετέλεσεν ὥστε νὰ ληφθῶσιν εὐεργετικὰ μέτρα ὑγιεινῆς καὶ ἀναπαύσεως τῶν ἐργαζομένων ἐγκύων ὑπὸ τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, ὡς εἶναι αἱ ἄδειαι ἀναπαύσεως πρὸ τοῦ τοκετοῦ καὶ μετὰ τοῦτον, καὶ ἡ εὐνοϊκὴ μεταχείρισις κατὰ τὴν ἐργασίαν τῆς πρὸς ἀποφυγὴν καὶ πρόληψιν τῶν ἐκ τῆς ἀνθυγιεινῆς καὶ βαρείας ἐργασίας δυσμενῶν συνεπειῶν καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν καὶ διὰ τὸ μέλλον νὰ γεννηθῇ βρέφος.

6) Ὁ ἀλκοολισμὸς τῶν γονέων, καὶ δὴ τῆς μητρὸς, καθ' ὅσον διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος, τὸ ὁποῖον ταχύτατα (ἐντὸς περιπόου 10 λεπτῶν ἀπὸ τῆς λήψεώς του ὑπὸ τῆς ἐγκύου) εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ αἵματος ταύτης, εἰς τὸ ἐνάμιον ὑγρὸν καὶ εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἐμβρίου, προκαλοῦνται βλάβαι ἐκφυλιστικαὶ τῶν ἐν διαπλάσει τρυφερῶν κυττάρων τοῦ ἐμβρίου. Τὸ ἀποτέλεσμα ἐκ τούτου εἶναι νὰ γεννῶνται πολλαίς παιδιὰ θνησιγενῆ, πρόωρα, παιδιὰ μὲ σωματικὰς καὶ ψυχικὰς ἀνωμαλίας, ἀλλὰ καὶ γενικῶς ἀσθενικά, τὰ ὁποῖα, μὴ ἀναπτυσσόμενα κανονικῶς εἰς τὴν μετέπειτα ζωὴν των, ἀποθνήσκουσι συνήθως εἰς μικρὰν ἡλικίαν.

Ἡ βρεφικὴ θνησιμότης τῶν οἰκογενειῶν

τῶν ἀλκοολικῶν αὐξάνεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μέγα μέρος τῶν οἰκονομικῶν μέσων τῆς οἰκογενείας διατίθεται διὰ τὴν προμήθειαν τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, εἰς βῆρος τῆς διατροφῆς, ἐνδύσεως καὶ λοιπῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς των, μὲ ἀποτέλεσμα τὰς στερήσεις, καὶ γενικῶς τὸν ὑποβιβασμὸν τοῦ βιοτικικοῦ ἐπιπέδου τῆς οἰκογενείας καὶ τὴν ἐξαθλίωσιν πολλὰκις ταύτης· τοῦτο δὲ συνεπιφέρει συνθήκας δυσμενοῦς διαβιώσεως τοῦ βρέφους καὶ αὐξήσιν τῆς θνησιμότητος καὶ νοσηρότητος τούτου.

Ἐν τῇ ἀλκοολικῇ οἰκογενείᾳ τὸ βρέφος παραμελεῖται εἰς μεγάλον βαθμὸν ἀπὸ ἀπόψεως φροντίδων καὶ περιποιήσεων, τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ ἕνα σοβαρὸν λόγον αὐξήσεως τῆς βροφικῆς θνησιμότητος τῶν ἀλκοολικῶν οἰκογενειῶν.

7) Ἡ ἔλλειψις μορφώσεως καὶ γνώσεων τῶν μητέρων διὰ τὴν καλὴν ἰατροφῆν τοῦ βρέφους των. Ἡ ἀνεπαρκὴς μόρφωσις τῶν μητέρων καθιστᾷ ταύτας ἀνικάνους νὰ ἀντιληφθῶσι καὶ νὰ ἐκτιμῆσωσι τὴν σημασίαν τῶν ὁδηγιῶν τῶν Ἱατρῶν, τῶν Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν, τῶν Μαιῶν καὶ παντὸς ὑγειονομικοῦ ὀργάνου καὶ νὰ ἀκολουθήσωσι ταύτας ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ὑγείας τοῦ βρέφους των. Τὴν ἀδυναμίαν ταύτην αὐξάνουν καὶ αἱ τόσαι ἀνθυγειναιὶ καὶ

ἐπικίνδυνα διὰ τὴν ὑγείαν προλήψεις, αἱ ὁποῖαι διετηρήθησαν μέχρι σήμερον ἀπὸ τὰ βῆθη τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀμαθείας, καὶ αἱ ὁποῖαι, συνεχιζόμεναι διὰ τῆς παραδόσεως κακῶς ἐπὶ ἀμορφῶτων πληθυσμῶν, διαδραματίζουσι σπουδαιότατον βλαπτικὸν ρόλον ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑγείας τῶν βρεφῶν, ὡς π.χ. τὸ ἀλάτισμα τοῦ βρέφους ἅμα τῇ γεννήσει διὰ νὰ γίνῃ νόστιμον, τὸ χάραγμα διὰ ξυραφίου τοῦ στήθους τοῦ βρέφους διὰ νὰ βγῇ τὸ κακὸ αἷμα, τὸ σφικτὸ σπαργάνωμα διὰ νὰ μὴν γίνῃ καμπούρικο τὸ παιδί, κλπ. Καὶ εἶναι ἀνάγκη αἱ τοιαῦται ἐπικίνδυνα καὶ ἀνθυγειναιὶ προλήψεις νὰ ἐκριζωθῶσι πλέον ἀπὸ τὸν λαόν μας. Διὰ τὸ ἔργον τοῦτο καλοῦνται νὰ ἀναλάβωσι τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν διαφώτισιν τῶν μητέρων αἱ Ἐπισκέπτριαι ἰδίως Ἀδελφαὶ καὶ Μαιῶι κατὰ τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἰδίως ὑπηρεσίαν των, διὰ νὰ καταστῇ πραγματικὴ εὐτυχία διὰ τὸν λαόν μας ἡ νεωστὶ διὰ νόμου πλαισίωσις, καὶ διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ὑγειονομικὴν μας ὑπηρεσίαν, τῆς ὑπαίθρου χώρας μας ὑπὸ ἀρκετοῦ ἀριθμοῦ ὑγειονομικῶν πυρῆνων, ὡς εἶναι τὰ Ἀγροτικά, Κοινοτικά Ἱατρεῖα, καὶ Κοινοτικά Ὑγειονομικοὶ Σταθμοί, ἀπὸ τὸ προσωπικὸν τῶν ὁποίων πολλὰ ἀναμένει ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία τῆς Πατρίδος μας. (Συνεχίζεται)

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

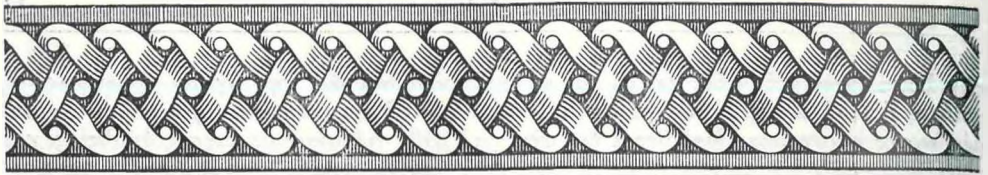
ΑΠΕΜΟΝΩΘΗ ΚΑΡΚΙΝΟΓΟΝΟΝ ΟΞΥ

Οὐάσιγκτων (Ἰανουάριος).—Διὰ πρώτην φορὰν ἐπετεύχθη ὑπὸ ἐπιστημόνων ἢ ἀπομόνωσις ἐνὸς δξέος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ κύτταρα καὶ τὸ ὁποῖον, διὰ τῆς ἐπὶ τῶν ἄλλων κυττάρων ἐπιδράσεώς του, δύναται νὰ προκαλέσῃ καρκίνον. Ἡ ἐν λόγῳ ἀνακάλυψις θεωρεῖται σημαντικὴ, διότι ἐλπίζεται ὅτι θὰ ἐπιτρέψῃ, ἐν τέλει, ὅπως κατορθωθῇ ἡ ἀναχαίτισις τῆς ἀναπτύξεως τοῦ καρκίνου, ἴσως δὲ καὶ ἡ θεραπεία του. Τὸ ἀπομονωθὲν ὄξυ εὐρίσκεται εἰς τὸν πυρῆνα τῶν κυττάρων, συγκεκριμένως δὲ εἰς ἐκεῖνο τὸ τμήμα τὸ ὁποῖον ἔχει ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν μετάδοσιν κληρονομικῶν ἰδιοτήτων ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Πρόκειται, δηλαδή, περὶ εἶδους «χημικοῦ καθοδηγητοῦ», ὅστις, διὰ τῆς ἐπιδράσεώς του ἐπὶ τῶν λοιπῶν κυττάρων, ἐπιτυγχάνει τὴν διαμόρφωσίν των κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐκτέλεσιν ὀρισμένου ἔργου.

Ἡ ἀπομόνωσις τοῦ δξέος ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τοῦ Δρος Νομπούρου Σουεόκα, ἐκ Κυότο τῆς Ἰαπωνίας, καὶ τοῦ Δρος Ρόμπερτ Πῶλ Λεβάνιν, εἰς τὸ Ἀντικαρκινικὸν Ἰνστιτοῦτον Σλόουν-Κέττερινγκ. Ὁ κ. Σουεόκα ἔλαβε τὸ ἐπὶ διδακτορίᾳ διπλωμά του εἰς τὴν Βιολογίαν τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου Χάρβαρτ.

Τὸ ἐπιστημονικὸν κατόρθωμα τῶν δύο ἐπιστημόνων, πλὴν τῆς ἱατρικῆς ἀξίας του, ἔχει καὶ γενικωτέραν τοιαύτην, διότι ρίπτει φῶς ἐπὶ τοῦ τρόπου ἀναπαραγωγῆς καὶ συντηρήσεως τῶν βασικῶν μορφῶν ζωῆς.

Διὰ τῆς ἀνακάλυψεως ταύτης ἐπεβεβαιώθη ἡ θεωρία ὅτι αἱ συνθήκαι διαβιώσεως καὶ οἱ κανόνες οἱ ὁποῖοι διέπουν τὴν διαβίωσιν τῶν βασικῶν μορφῶν ζωῆς δὲν διαφέρουν πολὺ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι διέπουν τὴν ζωὴν τῶν βακτηριδίων ἢ τῶν κυττάρων τῶν θηλαστικῶν ζώων.

ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΑΝΑΓΚΗ ΣΤΟΡΓΗΣ

Τὰ παιδιά ἔχουν ἀνάγκη τῆς ἀγάπης μας καὶ τῆς στοργῆς μας σ' ὅλα τὰ στάδια τῆς ἀναπτύξεώς των. Αὐτὸ εἶναι ἐντελῶς φυσικὸ στὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς των, καὶ τὸ βλέπομε κάθε στιγμή, τόσο στὶς στοργικὰς ματιὰς τῆς μητέρας ὅσο καὶ στὴ συμπεριφορὰ τῶν πολὺ μικρῶν παιδιῶν, πού διαρκῶς θέλουσι νὰ βρίσκωνται κοντὰ στοὺς γονεῖς των.

Ἀργότερα τὰ πράγματα ἀλλάζουν (σταθμοὶ ἐξελιξέως). Ἰδιαιτέρα στὴν ἐφηβικὴ ἡλικία, ἡ συμπεριφορὰ τοῦ παιδιοῦ εἶναι τέτοια, πού νὰ νομίζη κανεὶς, ὅτι ἔπαυσε πιά νὰ τρέφῃ αἰσθηματὰ ἀγάπης πρὸς τοὺς γονεῖς του καὶ ὅτι ἀρνεῖται πλέον κάθε φροντίδα τους.

Αὐτὴ ὁμως ἡ ἀρνησι εἶναι ἐντελῶς ἐπιφανειακὴ. Τὸ παιδί ἐξακολουθεῖ πάντοτε νὰ θέλῃ τὴν φροντίδα τῶν γονέων του, τοὺς ὁποίους ἀγαπᾷ ὅπως καὶ πρὶν, μετὰ τὴν διαφορὰ, ὅτι δὲν θέλει πιά νὰ τὸ δείχνῃ, γιὰ νὰ μὴ παίρνοντις ἐκδηλώσεις του αὐτὲς ὡς ἀδυναμία.

Ἀντιθέτως μάλιστα, μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι στὰ χρόνια τῆς ὠριμάνσεως ὁ νέος διψᾷ γιὰ στοργὴν περισσότερον ἀπὸ ἄλλη φορὰ. Παιδιά πού μεγαλώνουν χωρὶς τὴ θερμὴ ἀτμόσφαιρα τῆς στοργῆς ὑστεροῦν στὴν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ τους ἀνάπτυξι. Τὰ μικρὰ παιδιά πρέπει ὄχι μόνον νὰ τὰ ἀγαποῦμε μετὰ τὴν καρδιά μας, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς τὸ δείχνομε. Μετὰ τὸ μεγάλωμα, ἐν τούτοις, τοῦ παιδιοῦ, οἱ ἐκδηλώσεις τῆς στοργῆς μας πρέπει βαθμιαίως νὰ ἀλλάζουσι.

Γιὰ τὸ παιδί πού μόλις τώρα ἀρχίζει νὰ λύῃ τοὺς δεσμούς του ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας του, ἕνα ἐλαφρὸ χᾶδι στὰ μαλλὰκια του εἶναι μιὰ καλὴ ἀπόδειξι τῆς στοργῆς, πού εἶναι ἀρκετὴ γιὰ νὰ τοῦ δώσῃ τὸ αἰσθηματὸ τῆς ἀσφαλείας. Τὰ παιδιά ἔχουσι μιὰ πολὺ λεπτὴ αἰσθησι καὶ χαρίζουσι τὴν συμπάθειά τους σ' ἐκεῖνον πού τὰ ἀγαπᾷ, χωρὶς ὑστεροβουλία καὶ χωρὶς ἐγωισμό. Ἀντιθέτως, δὲν ἐκτιμοῦσι καθόλου ἐκδηλώσεις ἀγάπης πού γίνονται π.χ. ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι δὲν θὰ κάμουσι ἀταξίες.

ΑΝΥΠΟΜΟΝΟ

Τὰ ἀνυπόμονα παιδιά δὲν μπορούσι νὰ συγκεντρωθοῦσι στὴν «ἐργασία» τους, δηλ. στὸ παιγνίδι τους. Πηδοῦν ἀπὸ τὸ ἕνα στὸ ἄλλο, γιὰτὶ αἰσθάνονται ὅτι δὲν εἶναι ἱκανὰ νὰ τελειώσουσι ὅπως πρέπει αὐτὸ πού ἀρχισαν μετὰ τόσο ζῆλο καὶ χαρὰ. Ἴσως οἱ δυνάμεις των δὲν τὰ βοηθοῦσι νὰ φθάσουσι στὸ σκοπὸ τους, καὶ γι' αὐτὸ τὰ πετοῦν ὅλα, κλαῖνε καὶ γίνονται ἀνυπόμονα. Τὰ παιδιά αὐτὰ εἶναι δύσκολο νὰ τὰ πείσομε νὰ καταπιασθοῦν ἐκ νέου μετὰ αὐτὸ πού παράτησαν. Ἐπομένως, πρέπει νὰ φροντίζωμε, ὥστε τὸ παιγνίδι ἢ ἡ ἐργασία τους νὰ εἶναι ἀνάλογα μετὰ τὴν ἰκανότητές τους, γιὰ νὰ μὴ

φθάσουσι στὴν ἐκρηξί τῆς ἀνυπομονησίας τους. Ἐνίοτε, ἡ ἀνυπομονησία τοῦ παιδιοῦ εἶναι μόνον ἕνα σύμπτωμα, μετὰ τὸ ὁποῖο ἐκδηλώνει τὴ ζωντανὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν μεγάλων καὶ νὰ τοὺς κρατῇ κοντὰ του, ἀναγκάζοντάς τους μετὰ κλάμματα νὰ «συνεργασθοῦν» μαζί του. Στὰ παιδιά αὐτὰ δίδομε θάρρος καὶ τοὺς δείχνομε πῶς ὑπερνικῶνται οἱ δυσκολίες. Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ συνιστοῦμε στὰ παιδιά νὰ ἀφήνουν τὴν ὁποιαδήποτε ἐργασία τους στὴ μέση. Τὸ πολὺ-πολὺ μπορούμε νὰ τοὺς λέμε νὰ ἀναβάλλουν γιὰ μιὰ ὠρισμένη ὥρα.

(Ἀπὸ τὸ *Λεξικὸν Ἀγωγῆς τοῦ Παιδιοῦ* τοῦ κ. Π. Ἀμπλιανίτη)

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ*

Τῆς

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Δευτέρα, 29 Δεκεμβρίου 1941

Πρωὶ ἀκόμα, στὸ κρεββάτι, ἔπαιξα μαζί σου, κουβέντιασα τὴν ἀναρθρὴ μὰ τόσο γλυκεῖα γλῶσσα σου καὶ τώρα ἀκούω τὴ Νίτσα νὰ σέ νανορίζη στὸ διπλανὸ δωμάτιο. Αὐτὸ τὸ συνήθειο, μ' ὄλο πὸν τ' ἀπαγορεύουνε τὰ βιβλία τὰ παιδαγωγικά, τὸ πῆρες ἀπ' τὴν ἀρχὴ τῆς ζωῆς σου. Γι' αὐτὸ τὴν ἡμέρα κοιμᾶσαι στὸ καροτσάκι, γιὰ νὰ μπορῆ, κουνώντας σε λίγο καὶ νανορίζοντας σε, ἢ Νίτσα νὰ σέ κοιμίζει. Μόνο ἔτσι τακτοποίησα τὸν ὕπνο σου, πὸν στὴν ἀρχὴ ἦταν ἀκατάστατος καὶ πολὺ λίγος. Σ' ἄφρηνα μονάχο σου στὸ κρεββατάκι σου καὶ ἐσὸν ξεραινόσουνε στὰ κλάμματα καὶ ἦταν ἀδύνατο ν' ἀποκοιμηθῆς. Ἐξ ἄλλου, σκέφτηκα, ἀφοῦ τόσο σ' εὐχαριστοῦσε, γιατί νὰ σοῦ τὸ στερῆσω τὸ νανούρισμα καὶ τὸ λίκνισμα; Τί θὰ πάθαινες; Γενιές δόλοκληρες ἔχουμε λικνισθῆ καὶ νανοριστῆ, καὶ οἱ καινούργιες, πὸν ἔως τ' ἀποφεύγουν, δὲν εἶναι λιγώτερο νευρικές ἀπὸ μᾶς. Ἔτσι, τὸ ζήτημα τοῦ ὕπνου σου εἶναι ὠραῖα κανονισμένο. Στὶς ἔξη τὸ πρωὶ ξυπνᾶς μὲ παιγνίδια καὶ μὲ χαρές. Ἔχεις χορτάσει τὸν ὕπνο, γιατί κοιμᾶσαι συνέχεια ἀπὸ τις 7, μὲ μιὰ μικρὴ διακοπὴ στὶς ἐννιάμιση, πὸν παίρνεις τὸν τελευταῖο σου θηλασμό. Δὲν ἔχω παράπονο γιὰ τις νύχτες σου, ἀγοράκι μου. Κοιμᾶσαι ἀτάραχα, σὰν πουλάκι, καὶ μῆτε στοὺς πρώτους σου μῆνες δὲν ξύπνησες νύχτα μὲ κλάματα τῆς μανούλας σου. Στὴν ἀρχὴ, μιὰ δυὸ φορές, ξύπνησες καὶ σὲ θήλασα, μὰ ὁ γιατρός μοῦπε νὰ μὴν τὸ ξανακᾶω καὶ νὰ σ' ἀφήνω νὰ κλαῖς. Ἐδνυχῶς συνήθισες γλήγορα, καὶ ἀν' ἐξαίρεσώ 3-4 φορές, τις μέρες πὸν ἔσκασαν τὰ δοντάκια

σου, ποτὲ δὲ μ' ἐνόχλησες ἀπ' τὸν ὕπνο.

Λοιπὸν, στὶς ἔξη τὸ πρωὶ θηλάζεις, γιὰ πρώτη φορὰ τῆς μέρας, καὶ τί ὠραῖα πὸν διακόπτεις τὸ θηλασμό, κοιτάζοντας ἐξεταστικὰ τὸν πατέρα σου, πὸν κοιμᾶται δίπλα, καὶ παίζεις μὲ τὸ πρόσωπό του, χώνοντας τὸ περίεργο δαχτυλάκι πότε στὸ στόμα καὶ πότε στὰ μάτια. Ἐκεῖνος τότε ξυπνᾶ, ἀρπάξει τὸ μικρὸ δαχτυλάκι καὶ τὸ φιλεῖ, καὶ ἡ μανούλα γκρινιαίνει, γιατί δὲν κάνει νὰ σοῦ φιλοῦν τὰ χεράκια, πὸν ἐσὸν ὄλο τὰ χώνεις στὸ στόμα σου. Ὑστερα πάλι θυμᾶσαι τὸ θηλασμό, τρῶς λίγο λαίμαργα καὶ ἀρχινᾶς ξανά τὰ παιγνίδια. Ὁ γιατρός λέει: «Θὰ κάμης τεμπέλη τὸ γυιό σου! Μὴν τὸν ἀφήνης νὰ παίξῃ ὅταν τρώῃ. Πρέπει νὰ τελειώῃ τὸ σύντομα τις δουλειές του!» Μὰ ἐγὼ τὸ βρίσκω τόσο χαριτωμένο, νὰ παρατᾶς τὸ μαστὸ καὶ νὰ ξεφυσᾶς στὸ πρόσωπο τοῦ πατέρα, ὅπως ἔμαθες νὰ κάνης στὸ φῶς τῆς λάμπας. Πολλές φορές, ἐγὼ, πὸν διδάσκω ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ, βρίσκομαι σὲ σύγκρουση μὲ τὸ βιβλίο, καὶ ἔχω τὴ γνώμη πὸς δὲν εἶναι πάντα ἐκεῖνο πὸν ἔχει δίκιο. Ἡ ἐπιστήμη εἶναι σωστὴ βέβαια, μὰ στεγνὴ, σὰ δασκάλα γεροντοκόρη. Ἡ ποίηση καὶ ἡ στοργὴ τῆς μάνας τὴν ἀνατρέπουν πολλές φορές. Νὰ τώρα, στὶς πρώτες σου κουβεντούλες, ἢ ψυχολογία ἔχει ἀπαίτηση ν' ἀπαντῶ μὲ σωστὲς τις λέξεις, νὰ λέω «περίπατο» ἐκεῖ πὸν ἐσὸν λὲς «ἄτα», καὶ «ἔφυγε» ὅταν ἐσὸν μουρμουρίζεις «πάπα». Νὰ διορθῶνω τὸ «μὰμ» μὲ τὴ λέξη «φαγητὸ» καὶ τὸ «νταντὰ» μὲ τὸ «ξύλο». Ὅχι, χουτσό μου, μ' ἀρέσουνε τὰ βρεφικά σου ψελλίσματα. Ἐχουνε τόση ζωντάνια, τόση ἐκφραστικότητα οἱ πρώτες κομμένες λεξούλες τῶν παιδιῶν! Οἱ συλλαβές, σφραγισμένες, ὀδοντόφωνες, χελιδόφωνες, πότε

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο τεῦχος.

σκέτες και πότε ἀναδιπλασιασμένες ἢ και πολλές φορές στὴ σειρὰ βαλμένες, εἶναι ἡ πρώτη παιδικὴ ἔκφραση, τόσο μουσικὴ, τόσο τρυφερή, καθὼς δίνεται μὲ τὴν κελαϊδίστρα φωνὴ τοῦ μικροῦ παιδιοῦ. Γι' αὐτὸ ἄς ἀφήσουμε τὸ «ξύλο» γιὰ τὴν ψυχολογία και τὸ χαριτωμένο «νταντὰ» γιὰ τὸ βρεφικὸ στόμα. Ἔχει καιρὸ, σὰν γεμίση ἀπὸ μαωγαριτάρια, νὰ πῆ καθαρά και σωστά κάθε λέξη, πού ὄλη τὴν ὥρα θ' ἀκούη γύρω του. Ἐρχεται τόσο φυσικὴ ἢ ἀλλαγὴ ἀπὸ τὰ μωρουδίστικα ὄμορφα λογάκια στὴν παιδικὴ γλῶσσα, και κανένα παιδι δὲν κουράστηκε νὰ τὴ μιλήση.

Λοιπὸν, σὰν ἀποθιλάσης, καθίζεις στὸ καρεκλάκι σου, και σὲ φέρνει ἡ Νίτσα στὴν κάμαρά μου νὰ σὲ προσέχω. Ὁ πατέρας σοῦχει φτιάξει ἕνα ξυλάκι, σὰν Π, και κρεμοῦμε τις κουνουνίστρες σου. Ἔτσι, παίζοντας, περνᾶμε μιὰ ὥρα πάλι. Ὑστερα κοιμᾶσαι, κι ὅταν ξυπνήσης και φᾶς τὴν κρεμίτσα σου, ἂν ἡ μανούλα δὲν ἔχη σχολεῖο, σὲ βγάξει περίπατο, ἀλλοιῶς βγαίνεις μὲ τὸν παππούλη. Σοῦ κόβει κλαδιά και στολίζει τὸ καροτσάκι σου, και σὺ παίζεις μὲ τὰ πράσινα φύλλα και μουρομονρίζεις. Τώρα πιὰ πὸν μεγάλωσες, ἡ μανία σου εἶναι νὰ στέκης ὀρθοθ, νὰ γέρονης μπροστά, κρατώντας τὸ καροτσάκι και, σὰ γοργόνα στὴν πλώρη τοῦ καραβιοῦ, νὰ περνᾶς τοὺς δρόμους περήφανα, ἀποσπώντας τὰ βλέμματα τῶν διαβατῶν. Εἶσαι, λένε, πολὺ χαριτωμένο μωράκι, κι ὁ κόσμος, καθὼς εἶσαι και ζωηρό, στέκεται και σὲ καμαρώνει. Κι ἡ μανούλα σου τρέμει τὸ «μάτι» κι ὄλο χτυπᾶ ξύλο και σοῦ κρεμᾶ μπλὲ χαντοίτσες. Πάντα στὴ σαλιανίτσα σου εἶναι κερφωμένο ἕνα ποδάρι τοῦ κάβουρα δεμένο μ' ἀσήμι—δῶρο τῆς γιαγιάς γιὰ τὸ μάτι—κι ἕνα ὠραῖο χρυσὸ σταυρουλάκι, στολισμένο μὲ τουρκουάζ. Μὰ ὁ μοναδικός, πραγματικός σου φύλακας εἶναι ἡ Παναγίτσα, πὸν ἐγώ, περνώντας ἀπ' τὴν Ἁγία Ἐλεούσα, σ' ἀφήνω στὴν πόρτα, και μπαίνω μὲ πίστη και τῆς ἀνάβω ἕνα κεράκι, γιὰ τὴν ὑγεία σου.

Ἡ ὀδοντοφυῖα σου ὄλο και προχωρεῖ κανονικά. Ἐβγαλες, πᾶνε δέκα μέρες τώρα, και τὸ ἔκτο δοντάκι. Τέσσερα πάνω και δυὸ κάτω. Σοῦ λείπουν ἀκόμα οἱ δυὸ πλαῖνοι

κάτω κοπιτήρες γιὰ νὰ συμπληρώσης τὰ ὀκτὼ δοντάκια τῆς πρώτης χρονιάς. Λόξι νᾶχη ὁ Θεός! Θυμᾶμαι, πρὶν ἀπὸ δυὸ μῆνες, τ' Ἁγίου Δημητρίου, σὲ πῆγα στὴν ἐκκλησία νὰ κοινωνήσης. Ἐκεῖ λοιπὸν γνώρισα ἕνα ἄλλο παιδάκι, δέκα μηνῶν τότε, μὲ τέσσερα δοντάκια. Ἐζήλεσα, γιατί ἐσὺ δὲν εἶχες ἀρχίσει ἀκόμη. Και νὰ πὸν ἐσὺ τώρα, στους δέκα σου μῆνες, τὸ ξεπερνᾶς γιατί ἔχεις ἔξη. Κι ἦταν ἐκεῖνο τόσο παχύτερο! Ἐδυναῶς εἶσαι γερό κι ἐσὺ, κι ἄς μὴν εἶσαι τόσο παχύ. Κι ὄλοι λένε πὸς πᾶς ἔτσι καλὰ γιατί θήλασες μητρικὸ γάλα πολὺν καιρὸ. Δοξάζω τὸ Θεό, πὸν ἐγώ, ἡ ἀδύνατη σὰν τσίχλα, ἐνοιωσα ἀρετὰ πλούσιο τὸ μαστό μου γιὰ νὰ σὲ θρέψω, γλυκό μου ἀγόρι. Μὲ πόση ἐπιμονὴ ἀλήθεια καταφέρω ν' ἀποκτήσω γάλα, πὸν στὴν ἀρχὴ εἶχα τόσο λίγο! Σὲ θήλαξα τακτικά, κι ἀκόμα, ὅσο κι ἂν λιγότερα, κι ὅσο κι ἂν ἐπιβάλλεται πιὰ ὁ ἀπογαλακτισμός σου, ἐγὼ θὰ σοῦ δίνω, ὅσο μπορῶ περισσότερον καιρὸ, κι ἄς εἶναι και λίγες μόνο σταγόνες, πρῶι και βράδυ. Τὸ δικό μου τὸ γάλα εἶναι ἡ μόνη τροφή πὸν ἡ δύσκολη ἐποχὴ μας δὲν μπορεῖ νὰ σοῦ τὴ στερήση.

1 Ἰανουαρίου 1942

Ἡ πρώτη σου πρωτοχρονιά, καινούργιο μου ἀνθρωπάκι. Δὲν εἶναι ὅπως θὰ ταίριαζε κι ὅπως, ἂν ἦταν ἄλλες χρονιές, θὰ τὴν ἐτοίμαζε ἡ μανούλα σου. Τὸ σπῆτι δὲν εἶχε γλυκὰ κι ἡ καρδιά δὲν εἶχε μεγάλες ἐλπίδες. Και τὸ ἐλάχιστο παιχνιδάκι κοστίζει ἕνα χιλιάριο. Ὅμως ἐσὺ τὰ μικρὰ σου δωράκια τὰ πῆρες. Μιὰ κουνουνίστρα πολύχρωμη ἀπὸ τὸν πατέρα, ἕνα κουνελάκι λαστιχένιο, πὸν φρονάζει σὰν τοῦ ζουλιᾶς τὴν κοιλιά, ἀπὸ τὴ μανούλα, ἕναν Ἁγιο Βασίλη ἀπὸ τὴ θεία Πόπη, κι ἀπὸ τὴ γιαγιά ἕνα πιατάκι μ' ἕνα μικρὸ κουταλάκι και πηροναῖκι κι ἕνα μαξιλαράκι μὲ μιὰ παλιὰ δαντέλλα. Δὲν κόψαμε πῆτα στοῦ σπῆτι, μὰ στὴν πῆτα τῆς θείας (μπομπότα σκέτη) σοῦπες ἢ δραχμὴ, και σοῦ τὴ φύλαξα γιὰ ἀνάμνηση. Ὅσο γιὰ τις εὐχές, ἡ καλύτερη ἦταν τοῦ παπποῦ σου: «Τὸ 2042 νὰ εἶσαι ἕνα ἀσπρόμαλλο γεροντάκι μ' ἐγγόνια και δισέγγονα γύρω σου». Ὁ Θεὸς ἄς τὸν εἰσακούση.

Κυριακή, 4 Ἰανουαρίου 1942

Σήμερα φόρεσες τὴν πλεχτὴ ποδιά σου ἀπὸ ὀλόασπρο μαλλί, πὸν σοῦ πλεξε ἡ Δευκὴ, μιὰ ἀγαπημένη μαθήτοιά μου. Σοῦ πηγάνει πολὺ ὥραϊα, κάτω ἀπὸ τ' ἄσπρο σου παλτουδάκι. Κι ἦσουνά τόσο πρόσχαρο σήμερα! Σάλενες τὴ γλωσσίτσα κι' ἔκανες «λόλυ, λόλυ», κι' ὅταν σοῦ λέγαμε «κάνε παλαμῆς», ἀπλώνεις τὰ χεράκια καὶ τὰ χτυποῦσες μαζί! Χαίρομαι ὅταν βλέπω πὼς γίνεσαι ἄνθρωπος πιά καὶ συνεννοεῖσαι μαζί μας. Μεγαλώνεις, ὦρα τὴν ὦρα, στιγμή τὴ στιγμή, κι' ἡ σκέψη σου ἀναπτύσσεται κάθε μέρα καὶ περισσότερο. Μά, τί παράξενο! Τὴ λέξη «μαμὰ» δὲν μπορεῖς

εὐκόλα νὰ τὴν προφέρεις. Τὴ λές κάποτε, μὰ μὲ δυσκολία, κι' ὅταν σοῦ τονίζω: «μα... μὰ» ἐσὺ μ' ἀπαντᾷς μὲ πείσμα «μπα-μπα». Ὅμως μέσα στὸν κόσμον, ὅταν μὲ χάνεις, βάζεις τὰ κλάματα, κι' ὅταν παρουσιαστῶ πάλι μπροστά σου, γελᾷς μ' ἀνακούφιση καὶ χαρὰ. Τί πειράζει πὸν δὲν ξέρεις ἀκόμα νὰ πῆς τ' ὄνομά μου; Καταλαβαίνεις ποιὰ εἶναι ἡ μαρούλα, καὶ σὺν ἔρθῃ ἡ ὥρα γιὰ τὸ φαί, ἀπλώνεις τὰ χεράκια καὶ οἰχθεῖσαι στὸ μαστό μου μὲ βουλιμία. Ἄς μ' ἀξίωση πάντα αὐτὴ τὴ χαρὰ ὁ Θεός: Νὰ μπορῶ σ' ὀλη μου τὴ ζωὴ νὰ ἱκανοποιῶ κάθε σου ἐπιθυμία καὶ νὰ σταματῶ στ' ἀγαπημένα σου μάτια τὸ κλάμα. (Συνεχίζεται)

ΧΙΜΑΙΡΑΙ Ἡ ΑΛΗΘΕΙΑΙ;

ΜΙΑ ΦΥΛΗ ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΩΝ ΘΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗ ΜΕΤΑ ΕΤΗ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΦΥΩΝ

Ὁ διάσημος γενετιστὴς Δρ Χέρμαν Μύλλερ, ὁ ὁποῖος εἶχε τιμηθῆ κατὰ τὸ 1946 μὲ τὸ Βραβεῖον Νομπέλ, φρονεῖ ὅτι σπέρμα λαμβανόμενον ἀπὸ μεγαλοφυεῖς ἄνδρας, διατηρούμενον ὑπὸ ψύξιν ἐπὶ 20 ἔτη καὶ κατόπιν διοχετευόμενον εἰς γυναῖκας, δύναται νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν δημιουργίαν μιᾶς φυλῆς υπερανθρώπων. Αἱ ἔρευναι τοῦ δόκτορος Μύλλερ ἀποτελοῦν τὴν βᾶσιν τῶν νόμων τῆς μεταλλαγῆς. Ὁ Δρ Μύλλερ ὑποστηρίζει ὅτι, καὶ εἰς περιωρισμένην ἀκόμη κλίμακα χρησιμοποιοῦμενον, τὸ καταψυγὲν σπέρμα ἐξεχουσῶν προσωπικοτήτων θὰ ἠδύνατο νὰ συμβάλῃ κατὰ πολὺ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς. Πιστεύει ὅτι τὸ σπέρμα ἄνδρος ὅπως ὁ Ἄϊνστάϊν, ὁ Παστέρ, ὁ Καρτέσιος ἢ ὁ Λίνκολν, χρησιμοποιοῦμενον διὰ τεχνητὴν γονιμοποίησιν, θὰ ἦτο γενετικῶς ἀποτελεσματικόν.

Ὁ Δρ Μύλλερ ἀναφέρει ὅτι «ἡ χρησιμοποίησις τοιοῦτου σπέρματος θὰ ἠδύνατο νὰ γίνεταί εἰκοσι τοῦλάχιστον ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ δότου, εἰς τρόπον ὥστε θὰ ἐγίνοντο πολὺ ὀλιγώτεραι βεβιασμένα κρίσεις σχετικῶς μὲ τὰ προτερήματα καὶ τὰ ἐλαττώματά του».

Αἱ προτάσεις αὐταὶ τοῦ Δρ Μύλλερ περιλαμβάνονται εἰς μίαν ἐκθεσιν, ἡ ὁποία ἐγράφη ὑπ' αὐτοῦ δι' ἐν Σεμινάριον τὸ ὁποῖον συνῆλθεν εἰς τὸ Παριεπιστήμιον τοῦ Σικάγου πρὸς ἑορτασμόν τῆς ἐκατονταετηρίδος τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἔργου τοῦ Δαρβίνου «Ἡ καταγωγή τῶν εἰδῶν», ἡ ὁποία ἐγίνε τὴν 24ην Νοεμβρίου 1859.

Ὁ Δρ Μύλλερ προτείνει ἐπίσης ὅπως τὰ ζεῦγη τῶν ὁποίων ἡ διανοητικότης καὶ ἡ ὑγεία εὐρίσκειται εἰς ἐπίπεδον ἀνώτερον τοῦ μέσου ὄρου ἐνθαρρύνωνται διὰ νὰ γεννοῦν περισσότερα παιδιὰ, τὰ ὁποῖα κατόπιν θὰ ἀνατρέφωνται ὑπὸ ἄλλων ζευγῶν. Προειδοποιεῖ ἐπίσης ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φυλὴ ἐνδέχεται νὰ παρακμάσῃ ἐφ' ὅσον ἐξακολουθῆσῃ νὰ γεννᾷ καὶ νὰ ἀνατρέφῃ παιδιὰ χωρὶς ἐπιστημονικὸν πρόγραμμα.

Ὁ Δρ Μύλλερ τονίζει ἐπίσης ὅτι λόγῳ τῶν ἱατρικῶν προόδων πολλοὶ ζῶντες ἤδη ἄνθρωποι θὰ εἶχον ἐνδεχομένως ἀποθάνει λόγῳ κληρονομικῶν μειονεκτημάτων καὶ πρὸ τῆς ἡλικίας τῆς ἀναπαραγωγῆς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ κληρονομικὰ μειονεκτήματα διαγιγνώσκονται καὶ προστίθενται εἰς τὰ νέα, τὰ ὁποῖα εἰσφέρει ἐκάστη νέα γενεά, λόγῳ φυσικῶν μεταλλαγῶν. Αἱ μεταλλαγαὶ εἶναι μεταβολαὶ—συνήθως πρὸς τὸ χειρότερον—αἱ ὁποῖαι ἐπέρχονται εἰς τοὺς γόνους, τοὺς φορεῖς τῆς κληρονομικότητος.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Δρ Μύλλερ ἀναφέρει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐνδέχεται νὰ συγκεντρώσῃ τὸσον πολλὰ μειονεκτήματα, ὥστε νὰ ἀκολουθῆσῃ τὴν μοῖραν τοῦ δεινοσαύρου. Τὸ ζήτημα κατ' αὐτὸν δὲν εἶναι ἡ ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας ἐξασφάλισις καλυτέρας ζωῆς διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ ὅτι αὕτη, συνεγίξουσα τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ τώρα, θὰ διευκολύνῃ εἰς τὴν μετάδοσιν τῶν μειονεκτητικῶν γενετικῶν στοιχείων εἰς τὰς ἐπομένους γενεάς.

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

ΕΝΕΚΡΙΘΗ ΕΙΣ Η.Π.Α. Η ΧΡΗΣΙΣ ΣΥΝΘΕΤΙΚΗΣ ΠΕΝΙΚΙΛΛΙΝΗΣ, ΔΡΑΣΤΙΚΟΤΑΤΟΥ ΑΝΤΙΒΙΟΤΙΚΟΥ

Υπό τῆς Ὑπηρεσίας Τροφίμων καὶ Φαρμάκων τῶν Η.Π.Α. ἐνεκρίθη ἡ ἱατρικὴ χρῆσις τῆς πρώτης συνθετικῶς παρασκευαζομένης πενικιλίνης, ἀποκλιθεῖσης συναιλλίνης (synicillin).

Ἡ νέα αὕτη συσκευασία, θεωρουμένη ὑπὸ τῶν κορυφαίων ἱατρῶν ὡς ἀξιοθαύμαστον ἐπίτευγμα εἰς τὸν τομέα τῶν ἀντιβιοτικῶν ἔρευνῶν, προβλέπεται ὅτι θὰ ἀποτελέσῃ τὸν πρόδρομον ὁλοκλήρου σειρᾶς πενικιλινῶν, διὰ τῶν ὁποίων θὰ διανοιγῶν νέοι ὀρίζοντες εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν.

Κλινικαὶ παρατηρήσεις, γινόμεναι ἐπὶ 700 καὶ πλέον ἀσθενῶν, ἀπέδειξαν ὅτι διὰ τῆς συναιλλίνης, λαμβανομένης ἀπὸ τοῦ στόματος, ἐξασφαλίζονται εἰς τὸ διπλάσιον αἱ σχετικαὶ εἰς τὸ κυκλοφοριακὸν σύστημα συμπυκνώσεις ἀπὸ οἰανδήποτε ἄλλην μορφήν πενικιλίνης, λαμβανομένης ἀπὸ τοῦ στόματος ἢ χορηγομένης δι' ἐνέσεως.

Προκαταρκτικαὶ ἔρευναι καταδεικνύουσι ἐν προκειμένῳ ὅτι τὸ νέον ἀντιβιοτικὸν πιθανώτατα νὰ ἐξασφαλίσῃ δύο πρόσθετα πλεονεκτήματα ἐναντι τῆς φυσικῆς πενικιλίνης. Οὐσιαστικῶς, αἱ ἀλλεργικῆς φύσεως ἀντιδράσεις, ὡς π.χ. τὰ δερματικὰ ἔξανθήματα, ἡ ναυτία, ἀκόμη δὲ καὶ ὁ θάνατος, δὲν ἀποτελοῦν πλέον ἐπακόλουθα τῆς χρήσεως τῆς συναιλλίνης. Ὡσαύτως, αὕτη ἐνεφάνισεν ἐνδείξεις περὶ ἐξοδωτερωσεως βακτηριδίων, τὰ ὁποῖα προέβαλαν ἀντίστασιν εἰς ἄλλας μορφὰς πενικιλίνης.

Ἡ συναιλλίνη εἶναι προϊόν ἐργαστηριακοῦ μόχθου ὁλοκλήρου δεκαετίας. Ὁ Δρ Σῆαν, τοῦ Τεχνολογικοῦ Ἰνστιτούτου Μασσαχουσέτης, ἐφεύρεν ἐργαστηριακὴν μέθοδον παρασκευῆς τοῦ πυρήνος τοῦ μορίου τῆς πενικιλίνης. Ἐπέτυχεν δὲ τοῦτο, διὰ τῆς ἀναστολῆς, μέγρις ὠριμένου βαθμοῦ, τῆς μεθόδου ζυμώσεως δι' ἧς συνήθως ἀποκτᾶται ἡ πενικιλίνη.

Ἀκολούθως, οἱ ἐπιστήμονες τοῦ προαναφερθέντος ἀμερικανικοῦ οἴκου ἔλαβον τὸν πυρήνα—γνώστον ὡς ἐξ ἀμινοπενικιλανικὸν ὀξύ—τὸν ὅποσον ἐπέξευράσθησαν χημικῶς. Οὕτως, παρασκευάσαν πλέον τῶν 700 διαφορετικῶν συνθετικῶν πενικιλινῶν. Ἡ ἐπεξεργασία, ἥτις ἀπέληξεν εἰς τὴν συναιλλίνην, φέρει τὸ χημικὸν ὄνομα ἄλφα-φαινοξυπροπιονικὸν ὀξύ.

Τὸ προκείμενον ἐπίτευγμα θεωρεῖται ὡς ἐξέχουσα συμβολὴ εἰς τὴν διὰ πενικιλίνης θεραπείαν ἀφ' ἧς, τὸ 1929, ὁ Σερ Ἀλεξάντερ Φλέμινγκ ἀνεκάλυψε τὸ ἀντιβιοτικόν.

Ὁ Βρεττανὸς Δρ Ἔρνεστ Τσαῖν, ὅστις σήμερον διαμένει εἰς Ρώμην καὶ ἔλαβε τὸ Βραβεῖον Νομπέλ ὁμοῦ μετὰ τῶν Φλέμινγκ καὶ Χάουαρντ Φλόρκ, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ ἐπιτυχὴς παρασκευὴ συνθετικῶν πενικιλινῶν μᾶς ὀδηγεῖ εἰς μίαν ὀλοσχερῶς νέαν ἐποχὴν. «Δυνάμεθα νὰ προσβλέπωμεν

εἰς τὸ μέλλον μὲ ἀισοδοξίαν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ ἀφανισμοῦ ὅλων τῶν προβαλλόντων ἀντίστασιν μικροοργανισμῶν.» *

1.000.000 ΚΑΡΚΙΝΟΠΑΘΩΝ ΕΙΝΑΙ ΔΗΔ ΤΑ ΥΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥΔΕ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ ΕΚΡΗΣΕΩΝ

Πέντε ἱατροί, τρεῖς Ἰάπωνες, εἰς Ἀμερικανῶς καὶ εἰς Γάλλος, τῶν ὁποίων οἱ δύο ἔχουν τιμηθῆ μετὰ τὸ Βραβεῖον Νομπέλ, ἐδήλωσαν ὅτι ἐν καὶ πλέον ἑκατομμυρίων ἀτόμων θὰ ἀποθάνῃ ἐκ λευχαιμίας καὶ καρκίνου ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ραδιενεργείας προελθούσης ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων πυρηνικῶν ἐκρήξεων.

Ἡ ἀνακοινῶσις αὕτη περιέχεται εἰς κοινὸν ὑπόμνημα, τὸ ὅποσον ὑπεβλήθη εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν ὑπὸ τῶν Δρος Λίνους Πάουλιγκ (Βραβεῖον Νομπέλ διὰ τὴν Χημείαν τὸ 1954), Κιντέτσι Γιουκάβα (Βραβεῖον Νομπέλ διὰ τὴν Φυσικὴν τὸ 1949), Ζαν Πιερ Βιζιέ, Σουΐτσι Σακάτα καὶ Σιν Ἰσίρο Τομονάγκα. Οἱ ὡς ἄνω ἱατροὶ τοίνυτον ὅτι στοιχειώδεις ὑπολογισμοὶ κατέδειξαν ὅτι ἡ ραδιενεργὸς τέφρα ἢ προερχομένη ἀπὸ ἐκάστην ὑπερβόμβαν προκαλεῖ τὴν γέννησιν 15 χιλιάδων ἀνωμάλων παιδιῶν. Πειράματα γενόμενα ἤδη εἰς τὸ παρελθὸν προεκάλεσαν τὴν γέννησιν 140.000 ἀνωμάλων παιδιῶν. Ἡ οὐσία α' Ἀνθραξ 14» προεκάλεσε τὴν γέννησιν 1.250.000 ἀνωμάλων παιδιῶν. Ἡ μακρὰ ζωὴ τοῦ α' Ἀνθρακος 14», ὑπολογιζομένη εἰς 5.600 ἔτη, προβλέπεται ὅτι θὰ ἔχη σοβαρὰς κληρονομικὰς καὶ γενετικὰς ἐπιδράσεις ἐπὶ πολλῶν γενεῶν τοῦ μέλλοντος. *

ΑΠΕΒΙΩΣΕΝ ΑΠΟ ΛΕΥΧΑΙΜΙΑΝ ΠΑΙΔΙ ΠΟΥ ΕΥΡΙΣΚΕΤΟ ΕΝ ΚΥΗΣΕΙ ΟΤΑΝ ΠΡΟΣΕΒΛΗΘΗ Η ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΙΡΟΣΙΜΑ

Ὡς ἀνεκoinώθη ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χιροσίμα, παιδίον ἡλικίας 14 ἐτῶν, τοῦ ὁποίου ἡ μήτηρ εἶχεν ἐλαφρῶς προσβληθῆ ἐκ τῆς ἀτομικῆς ραδιενεργείας καθ' ὃν χρόνον μετεῖχε τῶν προσπαθειῶν περιβάλλεσθαι τὸν θύματων τῆς ἀτομικῆς ἐκρήξεως τῆς Χιροσίμα τὸ 1945, ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ἐκ λευχαιμίας. Τὸ ἀνακοινωθὲν προσθέτει ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ μικροῦ θύματος εὐρίσκετο εἰς τὸν πέμπτον μῆνα τῆς ἐγκυμοσύνης κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ ἀτομικοῦ βομβαρδισμοῦ. Ἐν συνεχείᾳ δὲν παρoυσίασεν εἰμῆ συμπτώματα στερούμενα σοβαρότητος καὶ ἡ ὑγεία τῆς οὐδέποτε προεκάλεσεν ἀνησυχίας.

Αἱ ὑγειονομικαὶ ἀρχαὶ τῆς Χιροσίμα διευκρινίζουσι ὅτι εἶναι ἡ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ὁποίαν παιδίον γεννηθὲν ἀπὸ γυναῖκα ὑποστᾶσαν ἐμμεσον ραδιενεργὸν ἐπίδρασιν ἀποθνήσκει ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἀσθενείας.»

ΜΗΤΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Ἑπο

Μ. ΛΙΟΥΔΙΑ

Διδασκούσης τῆς Σχολῆς Μαιῶν
«Βιργινία Σκυλίτση» Μ.Μ.Η.

Ἀνάμεσα στις τόσες ποικίλες γνώσεις πού θά καταστήσουν πιό ἀποδοτικό τὸ ἔργο τῆς Μαιᾶς, ιδιαίτερη θέσι πρέπει νὰ κατέχη τὸ θέμα τῆς διδασκαλίας τῆς μητρικῆς τέχνης. Τὸ θέμα τοῦτο ἀφορᾷ κάθε Μαῖα, ιδιαίτερα ὅμως τις Μαῖες πού ἐργάζονται στὴν ὑπαιθρο.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι τὸ νεογέννητο εἶναι ἡμιτελὲς πλάσμα πού ὀφείλει τὴν περαιτέρω σωματικὴ καὶ ψυχικὴ του ἀνάπτυξι ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον στὴν μητέρα του. Δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ στοργή, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ἀγάπη πού δείχνει ἡ κάθε μητέρα, φτωχεῖα ἢ πλοῦσια, μορφωμένη ἢ ἀμόρφωτη, γιὰ τὸ παιδί της καὶ πού τὸ μητρικὸ τῆς ἐνστικτο τῆς δείχνει τὸν τρόπο πού θά τὸ περιποιηθῆ. Χρειαζονται καὶ ὀρισμένες γνώσεις, πού θά τις ἀποκτήσῃ εἴτε διαβάζοντας εἰδικὰ βιβλία γιὰ μητέρες, εἴτε ἀπὸ μαθήματα ἢ ὑποδείξεις πού πρέπει νὰ γίνονται ἀπὸ ὑπεύθυνα πρόσωπα. Τὰ πρόσωπα αὐτά, στὴν ὑπαιθρο κυρίως, πρέπει νὰ εἶναι οἱ Μαῖες, διότι εὐκολότερα πλησιάζει καὶ καταλαβαίνει ἡ μιὰ γυναῖκα τὴν ἄλλη. Ἡ Μαῖα λοιπὸν εἶναι ἐκείνη πού θά τῆς δείξῃ ὅλα ὅσα πρέπει νὰ ξέρῃ κάθε μέλλουσα μητέρα γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ φέρῃ στὸν κόσμον καὶ νὰ μεγαλώσῃ ἕνα ὑγιὲς ἄτομο.

Καὶ ναὶ μὲν σήμερα οἱ περισσότερες γυναῖκες, τῶν πόλεων ἰδίως, κατέχουν ἀρκετὲς γνώσεις γύρω ἀπὸ τὴν περιποίησι καὶ φροντίδα τόσον τοῦ ἑαυτοῦ των ὅσον καὶ τοῦ παιδιοῦ. Στὰ χωριά μας ὅμως, οἱ γνώσεις τῶν μητέρων γύρω ἀπὸ τὴν ὑγιεινὴν περιποίησι τοῦ παιδιοῦ εἶναι στοιχειώ-

δεις, βασιζόμενες κυρίως στὸ μητρικὸ ἐνστικτο καὶ στὴν «πειρα τῶν γιαγιάδων».

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ἡ διδασκαλία τῆς μητρικῆς τέχνης πρέπει νὰ κατέχη ἰδιάζουσα θέσι στὸ ἐπάγγελμα τῆς Μαιᾶς, καὶ κυρίως σ' ἐκείνες πού ἐργάζονται στὴν ὑπαιθρο.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς μητρικῆς τέχνης

1) Ἡ προαγωγή καὶ ἡ διατήρησις τῆς ὑγιεινῆς καὶ ψυχικῆς καταστάσεως τῆς μητέρας.

2) Νὰ δώσῃ τὴν εὐκαιρία στὴν μητέρα νὰ νοιώσῃ τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τῆς ἀντιδρώντας μὲ θάρρος κατὰ τὴν κύησι, τὸν τοκετὸ καὶ τὴν λοχεία, ἐξασφαλίζοντας σ' αὐτὴν ἕνα κατὰ τὸ δυνατόν φυσιολογικὸ τοκετό, καὶ

3) Νὰ βοηθήσῃ τὴν μητέρα στὸ νὰ φροντίσῃ καλύτερα τὸ παιδί της, τοῦλάχιστον κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα τῆς ζωῆς του. Αἱ γνώσεις καὶ ἡ πείρα τῆς Μαιᾶς σὲ μητέρες καὶ νεογνά, καθὼς καὶ ἡ ἄμεσος ἐπαφὴ τῆς μὲ γυναῖκες, τῆς δίνουν μιὰ πρῶτης τάξεως εὐκαιρία νὰ δράσῃ ὡς κοινωνικὴ ἐργάτις γιὰ τὴν ἐξύψωσι τῆς κοινωνικῆς ὑγιεινῆς τῆς χώρας μας.

Τί περιλαμβάνει ἡ διδασκαλία τῆς μητρικῆς τέχνης

Ἡ διδασκαλία τῆς μητρικῆς τέχνης μπορεῖ νὰ περιλαμβάνῃ 8-10 μαθήματα ἢ καὶ περισσότερα, κυριώτερα τῶν ὁποίων εἶναι:

1) Ἀνάπτυξις τοῦ ἐμβryoῦ.

2) Ὑγιεινὴ ἐγκυμοσύνης.

- 3) Δίαιτα έγκυμοσύνης.
- 4) Τί συμβαίνει κατά τόν τοκετόν.
- 5) Τί συμβαίνει κατά την λοχείαν.
- 6) Διατροφή νεογνού.
- 7) Ένδυμασία νεογνού.
- 8) Λουτρόν νεογνού.

Κατάρτισις προγράμματος

Σχεδιάζοντας ένα πρόγραμμα 8-10 μαθημάτων μητρικής τέχνης, ή Μαΐα πρέπει να έχει έτοιμη την ύλη διδασκαλίας που θα χρησιμοποιήση, καθώς επίσης και όλα εκείνα τὰ πράγματα που θα τήν βοηθήσουν ώστε τὸ μάθημα νὰ μὴν εἶναι μιὰ ἀπλή, ξηρὰ ἀφήγησις, ἀλλὰ ζωντανό, καταληπτό, μὲ δυὸ λόγια ἐποπτικό. Σ' αὐτὸ θὰ τήν βοηθήσουν διάφοροι πίνακες, σχεδιαγράμματα, εἰκόνες, βιβλία καὶ διάφορα ὄργανα γιὰ τὶς ἐπιδείξεις.

Πότε ἀρχίζουν τὰ μαθήματα. Δυνατὸν ν' ἀρχίσουν ἀπὸ τὸν 4ον μῆνα τῆς ἔγκυμοσύνης, καὶ γίνονται κάθε ἑβδομάδα ἢ κάθε 15 ἡμέρες.

Διάρκεια τῆς διδασκαλίας. Δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 20 λεπτά.

Τρόπος διδασκαλίας. Δὲν ἀρκεῖ μιὰ Μαΐα νὰ κατέχῃ τὶς γνώσεις γύρω ἀπὸ τὸ θέμα πὸν θὰ διδάξῃ, πρέπει νὰ ξέρῃ καὶ τὸν τρόπο πὸν θὰ καταστήσῃ τὴν ὁμιλίαν τῆς ἐνδιαφέρουσα καὶ πιὸ καταληπτή. Πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τῆς ὅτι ποτὲ δὲν πρέπει νὰ μεταχειρίζεται τὴν ἐπιστημονικὴ διάλεκτο, ἀλλὰ τὴν ἀπλή, ὥστε ἡ κάθε μητέρα νὰ μπορῇ νὰ τὴν παρακολουθήσῃ. Ἡ Μαΐα πρέπει νὰ ἔχῃ ἀρκετὴ πείρα γύρω ἀπὸ τὴν Μαιευτικὴ καὶ αἱ γνώσεις τῆς νὰ εἶναι ἐκτεταμέναι, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ ἀπαντᾷ σὲ κάθε δύσκολη ἐρώτησι πὸν τυχὸν ἤθελε τῆς ὑποβάλλῃ μιὰ μητέρα, ὅχι μόνον γύρω ἀπὸ τὴν Μαιευτικὴ, ἀλλὰ καὶ στὰ καθημερινὰ προβλήματα τῆς ζωῆς τῆς.

Μέθοδοι διδασκαλίας. Τὸ μάθημα τῆς μητρικῆς τέχνης προετοιμάζεται ἀπὸ τὴν Μαΐα, ἢ ὅποια χρησιμοποιεῖ τὶς γνώσεις τῆς, καθώς ἐπίσης καὶ διάφορα βιβλία πὸν τῆς εἶναι ἀπαραίτητα. Τὸ σχέδιο τοῦ μα-

θήματος πὸν θὰ δώσῃ πρέπει νὰ εἶναι ἀπλὸ καὶ τὸ περιεχόμενόν του τοποθετημένο μὲ λογικὴ σειρὰ. Ἀφοῦ τὸ γράψῃ πρῶτα ἐκτεταμένα, μετὰ τὸ διαβάξῃ καὶ κάνει τὴν κριτικὴν ἐπ' αὐτοῦ, τὸ διορθώνει καὶ τὸ στολίζει μὲ τυχόν νέες ἐμπνεύσεις. Πολὺ ὑποβοηθεῖ τὴν ὥρα τῆς διδασκαλίας ἡ ἀναγραφὴ τῶν ἐπικεφαλίδων τοῦ μαθήματος. Κάτι πὸν ἡ Μαΐα πρέπει νὰ προσέχῃ εἶναι τὸ πῶς θὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς μητέρας. Αὐτὸ θὰ τὸ ἐπιτύχῃ ρωτώντας τί θὰ ἤθελε ἡ κάθε μητέρα νὰ γνωρίζῃ (π.χ. τί συμβαίνει κατὰ τὴν κύησι καὶ τὸν τοκετό, ἢ τί θὰ ἤθελε νὰ δῇ, π.χ. μάνιο μωροῦ ἢ σχέδια ἐνδυμασίας μωροῦ κτλ.).

Παραθέτω περιληπτικῶς σκελετὸ ὀρισμένων μαθημάτων.

'Ανάπτυξις ἔμβριου ἐντὸς τῆς μήτρας

Τὸ θέμα αὐτὸ θὰ ἐνδιαφέρῃ τόσο τὴν μορφωμένη ὅσο καὶ τὴν ἀμόρφωτη μητέρα. Θὰ πρέπει νὰ ἀναπτυχθοῦν λίγα γύρω ἀπὸ τὴν γονιμοποίησι, δηλ. πῶς τὸ ὄωριο συναντᾶται μὲ τὸ σπερματοζῶάριο, πῶς δημιουργεῖται τὸ γένος τοῦ ἔμβριου, καὶ λίγα γύρω ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μήτρας καὶ ἔμβριου. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ Μαΐα μπορεῖ νὰ παρομοιάσῃ τὴν μήτρα μὲ φωλιὰ πουλιῶν. Πολὺ θὰ βοηθήσῃ τὴν Μαΐα, γιὰ νὰ γίνῃ περισσότερο καταληπτὴ ἀπὸ τὸ ἀκροατήριόν τῆς καὶ γιὰ νὰ τὴν καταλάβῃ καλύτερα ἡ μητέρα, ἡ ἐπίδειξις μερικῶν εἰκόνων εἴτε ἀπὸ βιβλία καὶ διάφορους χάρτας εἴτε ἀπὸ εἰκόνες τὶς ὁποῖες ἡ ἴδια ἡ Μαΐα δύναται νὰ ζωγραφίσῃ. Πῶς συνδέεται τὸ ἔμβριο μὲ τὸν πλακούντα καὶ σὲ τί χρησιμεύει ὁ ὀμφάλιος λῶρος. Πῶς προφυλάσσεται τὸ ἔμβριο ἀπὸ τὶς ἐξωτερικὰς κακώσεις καὶ τὶς ἄλλες προφυλάξεις τοῦ ἐναμνίου ὑγροῦ. Ἡ στάσις καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἔμβριου πρέπει νὰ ἐπιδειχθοῦν εἴτε σὲ εἰκόνες εἴτε σὲ μιὰ κούκλα. Ἐδῶ θὰ πρέπει ἡ Μαΐα νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὰς ἐπιτόκους τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐξετάσεως ἀπὸ τὸν Ἴατρον ἢ τὴν Μαΐα κατὰ τὴν περίοδον τῆς κύησεως. Νὰ τῆς ἐξηγήσῃ ἀκόμα ὅτι ὁ Ἴατρος ἢ ἡ Μαΐα ἀποβλέπει εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ὑγιεινῆς

καταστάσεως τῆς μητέρας καὶ τοῦ παιδιοῦ τῆς καὶ εἰς τὴν προφύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ διαφόρους παθολογικὰς καταστάσεις ποῦ δυνατὸν ν' ἀναπτυχθοῦν κατὰ τὴν κύησιν.

Ὁ σκοπὸς λοιπὸν τοῦ μαθήματος αὐτοῦ ἐκ μέρους τῆς Μαΐας πρὸς τὰς ἐπιτόκους εἶναι διπλός: 1) Νὰ πῆ εἰς τὴν μητέρα κάτι ποῦ αὐτὴ ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ. 2) Νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀνάγκη τῆς παρακολούθησεως τῆς ἐπιτόκου καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγιεινῆς τῆς καταστάσεως.

Ἡ ὁμιλία τελειώνει εὐχάριστα μὲ τὴν ἐπίδειξι εἰκόνος ἐνὸς ὠραίου μωροῦ.

Υγιεινὴ ἐγκυμοσύνης

Τὸ μάθημα αὐτὸ πρέπει νὰ διδαχθῆ κατὰ τέτοιον τρόπον ὥστε νὰ προέξῃ ἡ διατήρησις τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τοῦ παιδιοῦ. Αὐτὸ θὰ ἐπηρεάσῃ περισσότερο τὴν κάθε μέλλουσα μητέρα καὶ θὰ λάβῃ εὐχαρίστως ὠρισμένες προφυλάξεις ποῦ ἐπιβάλλει ἡ ἐγκυμοσύνη.

Ὁ κάθε ἕνας γνωρίζει ὅτι τὰ παιδιά χρειάζονται καλὴ τροφή, καθαριότητα καὶ καθαρὸ ἀέρα μετὰ τὴν γέννησίν των, ἀλλὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι αὐτὰ τὰ χρειάζονται καὶ πρὶν ἀκόμη γεννηθῶν. Ὁ κηπουρὸς φυτεῖει τὰ φυτὰ του εἰς τὸ καλύτερον μέρος τοῦ κήπου του, τὰ ποτίζει καὶ τὰ περιποιεῖται καθημερινῶς, διότι γνωρίζει ὅτι ἔτσι μόνο θὰ τὰ διατηρήσῃ καὶ θὰ τοῦ δώσουν καρπὸ. Αὐτὸ τὸ παράδειγμα καὶ τόσα ἄλλα κινοῦν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν προσοχὴν τῆς κάθε μητέρας, καὶ πολὺ εὐκόλα ἡ Μαΐα δύναται νὰ ἀναπτύξῃ τοὺς σπουδαιότερους κανόνας ὑγιεινῆς τῆς ἐγκυμοσύνης.

1) Θὰ γίνῃ σύστασις εἰς τὴν ἐπίτοκο νὰ ἀκολουθῆ τίς τακτικὰς συνήθειάς τῆς καὶ τὴν ἐργασία τῆς χωρὶς μεγάλο κόπον.

2) Ἡ ζωὴ τῆς πρέπει νὰ εἶναι κανονικὴ, ὥστε νὰ τῆς ἐξασφαλίσῃ 8-9 ὥρες ὕπνου μὲ ἀνοικτὸ παράθυρον.

3) Τακτικὴ μετρία ἀσκήσις, κατὰ προτίμησιν περίπατος.

4) Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης πρέπει νὰ τηρῆ στὸ σῶμα καὶ στὸ περιβάλλον τῆς ἐξαιρετικὴ καθαριό-

τητα. Καθημερινὸ πλύσιμο ὄλου τοῦ σώματος, καὶ ἰδιαίτερος τῶν γεννητικῶν ὀργάνων καὶ τῶν μαστῶν. Τὰ ὀλόκληρα μάνια πρέπει ν' ἀποφεύγονται τίς τελευταῖες ἕξ ἑβδομάδες πρὶν ἀπὸ τὸν τοκετόν, διὰ τὴν πρόληψιν ἐπιλοχείου πυρετοῦ. Γιὰ τὸν ἴδιον λόγον ἀπαγορεύονται ἕξ ἑβδομάδες πρὶν ἀπὸ τὸν τοκετὸ αἱ συζυγικαὶ σχέσεις καὶ αἱ κολπικαὶ ἐξετάσεις. Ἡ ἐγκυος δὲν πρέπει νὰ περιποιητῆται πρόσωπα ποῦ πάσχουν ἀπὸ ἐπιδημικὰς ἢ μεταδοτικὰς ἀσθένειας.

5) Τὰ ρούχα δὲν πρέπει νὰ εἶναι πολὺ ἐφαρμοστά, ἀλλὰ εὐρύχωρα καὶ ἄνετα. Πολὺ θὰ τὴν ὠφελήσῃ τὴν ἐπίτοκο ἐὰν ἡ Μαΐα ἔχει νὰ τῆς ἐπιδείξῃ πατρὸν ἢ εἰκόνας ἐνδυμασίας ἐπίτοκου.

Δίαιτα τῆς ἐπιτόκου

Σπουδαῖο ρόλο γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμβρύου ἐντὸς τῆς μήτρας παίζει ἡ διατροφή τῆς ἐπιτόκου. Ἐπίδειξις εἰκόνων τῆς ταχείας ἀναπτύξεως τοῦ ἐμβρύου ἀπὸ δύο μικρὰ κύτταρα σὲ ἀνθρώπινῃ ὑπαρξί 3-4 κιλῶν θὰ βοηθήσῃ τὴν ἐπίτοκο νὰ νοιώσῃ τὴν σπουδαιότητα τῆς καλῆς διατροφῆς κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς. Ἡ λαϊκὴ γνώμη, ὅτι ἡ ἐπίτοκος πρέπει νὰ τρώῃ γιὰ δύο, δὲν ἔχει ἀξία, καὶ θὰ πρέπει νὰ τονισθῆ ὅτι τὸ ποῖον καὶ ὄχι τὸ ποσὸν τῆς τροφῆς ἐνδιαφέρει.

Ἰδιάζουσιν θέσιν εἰς τὴν διατροφήν τῆς ἐπίτοκου κατέχουν τὰ λευκώματα, αἱ βιταμῖναι καὶ τὰ ἄλατα. Τὰ λίπη καὶ οἱ ὕδατάνθρακες εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητα, ἀλλὰ εἰς μικρὰν ποσότητα. Ἡ Μαΐα δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τίς τροφὰς ποῦ περιέχουν τὰ ἀνωτέρω συστατικὰ εἴτε σὲ εἰκόνες εἴτε σὲ προπλάσματα.

Νὰ σχεδιάσῃ μαζὺ μὲ τὰς ἐπιτόκους τὰ ἡμερήσια γεύματα, τονίζοντας ἰδιαίτερος τὴν σημασίαν τοῦ ποιοῦ τῆς τροφῆς. Ἡ χρηματικὴ ἀξία τῆς τροφῆς πρέπει νὰ εἶναι γνωστὴ εἰς τὴν Μαΐα, οὕτως ὥστε νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐπίτοκο καὶ ἀπὸ οικονομικῆς ἀπόψεως.

Τί συμβαίνει κατὰ τὸν τοκετόν

Ἡ ἐπίτοκος πολλὰς φορὰς εἶναι φοβι-

σμένη και αναμένει τὸν τοκετὸν ὅπως κά-
θε τι ἄλλο πού συνοδεύεται ἀπὸ πόνο και
κίνδυνο. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ
κάθε ἐπίτοκος θὰ ἤθελε νὰ γνωρίζη λίγα
γύρω ἀπὸ τὸν τοκετὸν. Ἡ Μαῖα εἶναι εἰς
θέσιν ν' ἀπομακρύνῃ τὸν φόβον τῆς γυ-
ναικός, ἐξηγῶντας εἰς αὐτὴν τοὺς κυριω-
τέρους παράγοντας τοῦ τοκετοῦ και ὅτι ὁ
τοκετὸς εἶναι κάτι τὸ φυσιολογικόν. Μὲ
τις λίγες αὐτὲς γνώσεις πού θὰ ἔχη ἡ κάθε
ἐπίτοκος, ἡ ἐμπιστοσύνη της θὰ εἶναι με-
γαλύτερα και ὁ φόβος τοῦ τοκετοῦ ὀλι-
γώτερος. Εἰς τὸ τέλος τῶν ἐννέα μηνῶν
ἡ ἐπίτοκος περιμένει μὲ ἀγωνία τὴν γέν-
νησι τοῦ παιδιοῦ της.

Τί θὰ πρέπει νὰ γνωρίζη ἡ ἐπίτοκος

1) Τὰ σημεῖα ἐνάρξεως τοῦ τοκετοῦ.
Πόνους εἰς τὴν μέση, σκλήρυνσι τῆς μή-
τρας, ὀλίγον αἶμα μὲ βλέννη, πιθανῶς ρή-
ξι θυλακίου.

2) Τὰς τρεῖς περιόδους τοῦ τοκετοῦ:
1η περίοδος: τὸ ἀνοιγμα τοῦ τραχήλου
τῆς μήτρας. Ἡ διάρκεια τῆς πρώτης περι-
όδου ποικίλλει περίπου 24 ὥρες γιὰ τὸ
πρῶτο παιδί, 12 ὥρες γιὰ τὰ μετέπειτα.
2α περίοδος: τὴν τελεία διαστολή τῆς μή-
τρας. Πῶς τὸ ἔμβρυον κατέρχεται, και τὸ
αἶσθημα τῆς ἀφοδεύσεως πού αἰσθάνεται.
Τὴν ἐξοδο τοῦ ἐμβρύου και τὴν ἀπολί-

ωσι τοῦ ὄμφαλιου λώρου. 3η περίοδος:
πῶς ἀποκολλᾶται ὁ πλακοῦς και τὴν διάρ-
κεια τῆς ἀποκολλήσεως. Εἰς τί ἐχρησί-
μευεν ὁ πλακοῦς. Ἐπίδειξις εἰκόνων ἢ
σχεδιαγραμμάτων εἰς τὸν πίνακα ἢ σὲ
χαρτόνι θὰ βοηθήσῃ τὴν ἐπίτοκο νὰ πα-
ρακολουθήσῃ πολὺ καλύτερα τὸ μάθημα
αὐτό.

Τί συμβαίνει κατὰ τὴν λοχείαν

Ἡ λοχεία γιὰ πολλὰς μητέρες εἶναι πε-
ρίοδος κουραστικὴ και ἀνησυχαστικὴ.
Ἡ ἀνησυχία και ἡ ἀγωνία αὐτὴ δύνανται
πολὺ εὐκόλα νὰ διαλυθοῦν ἐὰν ἡ μητέρα
ἔχη λίγες γνώσεις γύρω ἀπὸ τὴν ἀνατο-
μικὴ κατασκευὴ τῆς μήτρας και τοῦ στή-
θους της, ὡς και τὴ φυσιολογία τοῦ παι-
διοῦ της. Κι ἂς ἀρχίσωμε ἀπὸ τὴν μητέρα.

Τὸ μέγεθος τῆς μήτρας τὴν ἐνδιαφέρει
πολὺ, γι' αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ εἰς
αὐτὴν ποῖος ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς μήτρας
καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κησεως και
πῶς σμικρύνεται κατὰ τὴν λοχείαν.

Τί εἶναι τὰ λόγια και ἀπὸ πού προέρ-
χονται. Τὴν σημασίαν τῆς διατηρήσεως
τῆς καθαριότητος τῶν γεννητικῶν ὀργά-
νων και τοῦ στήθους. Τὴν κένωσι τῆς
κύστεως και τοῦ ἐντέρου και γιὰ αὐτὴ
ἔχει περισσότερα οὔρα ἀπὸ τὸ σῆνηθες
και προδιάθεσι δυσκοιλιότητος. Θὰ ἐξη-
γηθῇ εἰς αὐτὴν ἡ σημασία τῆς γυμναστι-
κῆς κατὰ τὴν λοχείαν, και πότε πρέπει νὰ
ἐγερθῇ. Σχετικῶς μὲ τὴν ἔγερσι τῆς λε-
χωίδος ὑπάρχουν πολλὰ γινῶμαι. Εἴτε
ἐνωρὶς εἴτε ἀργά ἐγερθῇ ἡ λεχωίς, και οἱ
δύο περιπτώσεις ἔχουν τὰ ὑπὲρ και τὰ
κατὰ. Ἡ διαίτα τῆς λεχωίδος ἀπαιτεῖ τὴν
συνήθη διατροφήν, μὲ ἰδιαιτέραν προσο-
χὴν εἰς τὴν αὔξησιν τῶν λευκωματούχων
και ἀσβεστούχων θρεπτικῶν συστατικῶν.

Φυσιολογία νεογεννήτου

Τὸ νεογέννητο εἶναι κάτι τὸ ἄγνωστον
γιὰ πολλὰς μητέρες, και κυρίως πρωτο-
τόκους.

Τὸ κλάμα τοῦ νεογνοῦ: εἶναι δυνατόν ἡ
μητέρα ν' ἀνησυχῇ γιὰ κλαίει τὸ μωρὸ
της ἢ γιὰ κλαίει. Εἶναι πολὺ εὐκόλο
νὰ ἐξηγηθῇ εἰς αὐτὴν τὸ φυσιολογικὸ

κλάμα του μωρού και τα αίτια αυτού.

Αί κενώσεις του νεογνού: είναι επίσης άγνωστον πολλές φορές, κι ίσως ή μητέρα άνησυχήση βλέποντας το μηκόνιον ή έν συνεχεία τις μεταβατικές κενώσεις. Το χρώμα, ή σύστασις, ή ποσότης και ή συχνότης αυτών πρέπει να εξηγηθοῦν, οὔτως ὡστε να εξαλείψουν κάθε άνησυχίαν τῆς μητρός, και επί πλέον να προλάβουν κάτι το παθολογικόν που δυνατόν να προκύψη.

Ο ὀμφαλός του νεογνού: πότε αποπίπτει, και την σημασίαν τῆς καθαριότητος αυτού.

Το βάρος του νεογνού: ή φυσιολογική άπώλεια βάρους του νεογεννήτου κατά την πρώτην εβδομάδα τῆς ζωῆς του, και ή ανάκτησις αυτού ἕως την 15ην ήμέραν τῆς γεννήσεώς του.

Θηλασμός: το τρίωρον ή τετράωρον ἔχει αποδειχθῆ ὅτι ἔχει καλύτερα αποτελέσματα ἀπό τον κατά βούλησιν θηλασμόν. Και ἐδῶ ή Μαῖα είναι εκείνη που θά κανονίση τὰ γέυματα του νεογνού, ἀνάλογα με τις απαιτήσεις αυτού και την διάθεσιν τῆς μητρός. Τελειώνει ή ὁμιλία αυτή τονίζοντας την σημασία τῆς παρακολουθήσεως του βρέφους ὑπό του παιδιάρχου.

Διατροφή νεογνού

Ἡ γυναίκα είναι προωρισμένη ἀπό την φύσιν να διαθρέψη μόνη της το παιδί της κατά τὰ πρώτα στάδια τῆς ζωῆς του. Κι ἐνῶ καθ' ὅλη την διάρκεια τῆς κνήσεως το τρέφει με το αίμα της, το στήθος της παράλληλα προετοιμάζεται για να του δώση την ἐκλεκτότερη και καταλληλότερη τροφή, το μητρικό γάλα, που καμμιά ἄλλη τροφή στον κόσμο δέν μπορεί να το αντικαταστήση. Πολλές σημερινές μητέρες (των άνωτέρων ἰδία τάξεων) ἀποφεύγουν να θηλάσουν οἱ ἴδιες το μωρό τους, ἀπό φόβο μη χάσουν την γραμμή τους και για να ἔχουν περισσότερες ὥρες ἐλεύθερες. Ἡ ἀδιαφορία τους αυτή μπορεί να χαρακτηρισθῆ ὡς ἐγκληματική για το παιδί. Ἡ Μαῖα πρέπει να ἐπιστήση την προσοχή τῆς μελλούσης μητέρας ἐπάνω στο ζήτημα του θηλασμοῦ, ὅτι δηλ. ὁ μη-

τρικός θηλασμός είναι ἀναντικατάστατος. Μπορεί να ἐπιδείξη διάφορες εικόνες μητέρων που θηλάζουν τὰ παιδιά τους. Να ἀναφέρη διασήμους ζωγράφους ή γλύπτας που ἀπαθανάτισαν με τὰ ἔργα τους την τρυφερή αυτή σχέσιν μητέρας και παιδιοῦ.

Πλεονεκτήματα μητρικοῦ θηλασμοῦ

1) Το βρέφος θηλάζοντας ἀποκτᾶ σχετικὴν άνοσίαν και ή προδιάθεσίς του εἰς ἀσθένειες είναι μικρότερα. Ἐπίσης ἀντιδρᾶ καλύτερα σε διάφορους μολύνσεις τῆς βρεφικῆς ἡλικίας.

2) Το μητρικό γάλα είναι στείρο μικροβίων, ἐνῶ με το ἀγελαδινὸ δέν συμβαίνει το ἴδιο, διότι ὑφίσταται πολλὰς μεταφορὰς και μεταλλαγὰς ἕως ὅτου δοθῆ εἰς το παιδί.

3) Ἐχει την αυτήν και κατάλληλη θερμοκρασία.

4) Εἶναι διαθέσιμο πάντοτε.

5) Στοιχίζει σχεδόν τίποτε για την μητέρα, ἐνῶ το ἀγελαδινὸ στοιχίζει, και επί πλέον ὑπάρχει ή κατανάλωσις των μπιμπερών, των θηλῶν και τῆς φωτιᾶς.

6) Παρασκευάζεται εὔκολα, χωρίς κόπο και ἔξοδα.

7) Το βρέφος αἰσθάνεται ἀσφάλεια και είναι εὐτυχισμένο νοιώθοντας την μητρική ἀγάπη.

8) Ἡ μητέρα εἶναι περισσότερο ἱκανοποιημένη βλέποντας νὰ ἐκπληροῖ παράλληλα μὲ τὸν τοκετὸν καὶ τὸ κυριώτερο μητρικὸν της καθῆκον, τὸν θηλασμόν.

Εἰς τὴν διατροφήν τοῦ νεογνοῦ θὰ πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ νὰ τονισθῇ ἡ περιποίησης τοῦ στήθους πρὸ καὶ μετὰ τὸν τοκετόν.

Ἐνδυμασία τοκετοῦ

Ἡ κάθε μητέρα αἰσθάνεται τὴν μεγαλύτερα εὐχαρίστησι νὰ προετοιμάσῃ τὰ ρουχαλάκια τοῦ μωροῦ της. Ἡ ἐνδυμασία τοῦ βρέφους θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ ἔτους. Τὸ βρέφος κατὰ τὴν νεογνικὴ του ἡλικία χάνει πολὺ εὐκόλα θερμοκρασία. Γι' αὐτὸ τὰ ἐνδύματά του πρέπει νὰ εἶναι: 1) Ζεστά καὶ ἐλαφρά. 2) Εὐρύχωρα, διὰ νὰ ἀναπτύσσονται οἱ μῦες τοῦ σώματός του. Δυνατὸν νὰ κατασκευασθοῦν ἀπὸ μαλλι ἢ φανέλλα διὰ τὸν χειμῶνα, λινὰ ἢ μεταξωτὰ ἢ νάυλον διὰ τὸ καλοκαίρι. Τὰ πανιά πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ φλοκάτο ἢ μαλακὸ χασέ ἢ κάμποτ. Τὸ πόσα χρειάζονται περίπου, θὰ ἐξαρτηθοῦν ἀπὸ τὶς οἰκονομικὰς δυνατότητες τῆς μητέρας. Τὰ ἀπαραίτητα ὁμῶς εἶναι:

12-24 πανιά

6-8 ζυπουνάκια

1-2 πλεκτὲς ἢ μάλλινες κουβερτοῦλες.

Καὶ ἐπὶ πλέον:

1-2 παλτουδάκια

1-2 καπελλάκια

3-4 νυκτικὰ

2-3 φορεματάκια

3-4 σαλιαρίστρες

2-3 ζεύγη καλτσάκια.

Ἡ Μαῖα πρέπει νὰ γνωρίζῃ περίπου πόσο στοιχίζουσι τὰ ἀνωτέρω καὶ νὰ ἔχη νὰ ἐπιδείξῃ δείγματα καὶ πατρὸν εἰς τὶς μητέρες.

Λουτρὸ νεογνοῦ

Τὸ μάθημα αὐτὸ εἶναι περισσότερον ἐνδιαφέρον διὰ τὶς μητέρες, καὶ ἡ Μαῖα δύναται ν' ἀναπτύξῃ περισσότερο τὴν διδασκαλίαν της ἐπιδεικνύοντας τὴν τεχνικὴν τοῦ λουτροῦ. Ἡ ὥρα τοῦ λουτροῦ τοῦ νεογνοῦ εἶναι ἡ εὐτυχέστερη τῆς ἡμέρας, τόσο διὰ τὴν μητέρα ὅσο καὶ διὰ τὰ ὑπό-

λοιπα μέλη τῆς οἰκογενείας. Πρῶι ἢ ἀπόγευμα, θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὴν ἀπασχόλησι τῆς μητέρας.

Προετοιμασία

Δωμάτιο ζεστό. Δίσκος μὲ τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν τουαλέτα του: βούρτσα μαλλιών, κτένα, τάλκ, σαποῦνι. Πετσέτα μάνιου καὶ μιὰ μικρότερη διὰ τὸ κεφαλάκι του. Δύο τρίφτες, ἕνας προσώπου, ἕνας σώματος. Τὰ ἐνδύματά του. Τὸ μπάνιο, ἢ λεκάνη. Δύο κανάτες, μιὰ μὲ ζεστὸ νερὸ καὶ ἡ ἄλλη μὲ κρύο, κὶ ἕνας κουβᾶς. Ἐνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν πρέπει νὰ ἐπιδειχθῇ καὶ νὰ συζητηθῇ μὲ τὴν μητέρα.

Τεχνικὴ λουτροῦ

Ἀφαιροῦνται ὅλα τὰ ρουχαλάκια τοῦ μωροῦ καὶ τυλίγεται εἰς τὴν πετσέτα τοῦ μάνιου. Ὁ κάθε χειρισμὸς καὶ ἡ κάθε κίνησις πρέπει νὰ ἐπαναληφθοῦν δύο καὶ τρεῖς φορές. Πῶς πλένεται τὸ πρόσωπο, πῶς τὰ μαλλιά καὶ πῶς συγκρατεῖται τὸ μωρὸ ἐντὸς τοῦ μάνιου. Ἡ ἐπίδειξις τοῦ μάνιου γίνεται μὲ μιὰ κούκλα, ἢ ὅποια δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν μητέρα. Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιδείξεως ἡ Μαῖα κλείνει τὴν ὀμίλιαν της νύνοντας τὴν κούκλα καὶ λέγοντας ὅτι αὐτὴ εἶναι ἔτοιμη γιὰ φαγητὸ καὶ μετὰ γιὰ ἕνα βαθὺ ὀλονύκτιο ὕπνο.

* * *

Αὐτὰ μὲ λίγες γραμμὰς εἶναι τὰ κυριώτερα θέματα πού θ' ἀπασχολήσουσι μιὰ Μαῖα, ὅταν θελήσῃ ν' ἀναλάβῃ τὸ κυριώτερο καθῆκον τῆς ἀποστολῆς της, τὴν διαφώτισι δηλ. τῶν μελλουσῶν μητέρων.

Ἀπ' αὐτὴν τὴν ἴδια ἐξαρτᾶται, πότε, πῶς καὶ μὲ ποῖο τρόπο θὰ μπορέσῃ νὰ πλησιάσῃ περισσότερο τὶς γυναῖκες γιὰ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν πού περισσότερο τὴν ἔχουσι ἀνάγκη.

Κὶ ἔχει τόση ἀνάγκη σήμερα ἡ πατρίδα μας, πρὸ πάντων ἡ ὑπαιθρος, ἀπὸ τέτοιες φωτισμέναις Μαῖαις, Μαῖαις πού ἔχουσι τάξει ὡς προορισμὸ τῆς ζωῆς των νὰ δίνουν, νὰ δίνουν συνεχῶς ὅ,τι καλύτερο ἔχει ὁ ἑαυτός των, γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τόπου των, καὶ πέρα ἀπ' αὐτόν.

FLORENCE NIGHTINGALE*

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ

Ἰπό

ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ

Καὶ ἀρχίζει νὰ καλλιεργῇ τὴν ἰδέαν αὐτὴν, ἀλλὰ χωρὶς κανὲν ἀποτέλεσμα, καὶ τὸ ἐρχόμενον ἔτος γράφει εἰς ἓνα ἐξάδελφόν της: «Ἐσκαψα, ἔσκαψα, σκάπτω τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ ἡ μητέρα εἶναι ἀμετάπειστος, τὴν βασανίζει ἡ ἐπιμονή μου, ὄχι τόσο πολὺ ἡ ἰδέα ὅτι θὰ κάμω τὴν βαρειάν, ἐπικίνδυνον καὶ πρόστυχον, καθὼς τὴν λέγει, ἐργασίαν τῆς νοσοκόμου, ἀλλὰ τὴν τρομάζει περισσότερο ἡ ἰδέα τῆς ἀναγκαστικῆς εἰς τὰ νοσοκομεῖα συμβιώσεως ἰατρῶν καὶ νοσοκόμων, καὶ εἶμαι ἀπελπισμένη διὰ φέτος καὶ φοβοῦμαι διὰ πάντα. Αἰσθάνομαι κάθε μέρα πὼς περνοῦν τὰ νειάτα μου κενὰ καὶ ἄσκοπα· δὲν θὰ κάμω ποτὲ τίποτα εἰς τὴν ζωὴν μου, περῶ μίαν ζωὴν ματαίαν καὶ γεμάτην ἀπογοητεύσεις· μακάρι νὰ ἤρχετο κἄτι νὰ σαρώσῃ τὴν περιττὴν αὐτὴν ὑπαρξίν μου».

Ἀλλεπάλλα ταξείδια δὲν κατορθώνουν ν' ἀποδώσουν ψυχικὴν ἡρεμίαν εἰς τὴν ἡθικῶς τόσο πολὺ πάσχουσαν Florence. Τὸ 1847 ἀποφασίζεται νὰ περάσῃ, συντροφευμένη ἀπὸ καλοὺς φίλους, ἓνα χειμῶνα εἰς τὴν Ρώμην· καὶ ἐκεῖνη μὲν ἐπιχειρεῖ τὸ ταξεῖδι αὐτὸ μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ τονώσῃ τὸν κλονισμένον ὀργανισμόν της, ὥστε ἐν δεδομένη στιγμῇ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐργασθῇ, οἱ δὲ γονεῖς της τοῦναντίον διαβλέπουν εἰς τὴν ἀλλαγὴν αὐτὴν καὶ πάλιν μίαν πιθανότητα νὰ ἀποσπασθῇ ἀπ' ὅ,τι ἔχαρακτήριζαν ὡς πείσμα της, ὡς ἀκατανόητον ἐπιμονὴν καὶ ἰδιοτροπίαν. Ἐλπίζουν ἀκόμη ὅτι παρασυρομένη ἀπὸ τὰ θέλητρα τῆς ἀνέτου ζωῆς, ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ὀραίων τοπίων καὶ καλλιτεχνημάτων πού θὰ ἐβλεπε, θὰ ἐπέστρεφε μὲ τὴν συναίσθησιν ὅτι κατὰ βάθος ἔχει καθῆκον νὰ χαίρειται τὰ καλὰ πού τῆς προσφέρει ἡ ζωὴ, καὶ

νὰ μὴ ζητῇ ἀπὸ τὴν ζωὴν τὴν πραγματοποίησιν τρελλῶν ὀνείρων.

Καὶ πάλιν ὅμως οἱ γονεῖς της ἀπατῶνται: καὶ μὲν ἀπολαμβάνει τὴν διαμονὴν της εἰς τὴν Ρώμην μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς καλλιτεχνικῆς της ψυχῆς, ἀλλὰ ἀντὶ νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἡ ἀπόλαυσις αὐτὴ ἀπὸ τὰς βαθιὰ πλέον ριζωμένας πεποιθήσεις της, τοὺς δίδει τοῦναντίον νέαν δύναμιν καὶ ζωὴν. Παρακολουθεῖ μὲν ἀφ' ἐνός μὲ πραγματικὸν ἐνδιαφέρον τὴν πολιτικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν κίνησιν περὶ αὐτὴν, ἀλλὰ μετὰ περισσότερο ἀφ' ἑτέρου στοργῆς μελετᾷ ταυτοχρόνως τὴν λειτουργίαν τῆς φιλανθρωπικῆς ὀργανώσεως τῆς Μοναστηριακῆς Σχολῆς τοῦ Trinità del Monte, καθολικοῦ σχολείου διὰ κορίτσια καὶ μεγάλου Ὀρφανοτροφείου. Τὸν ὑπὸ τῆς Μοναστηριακῆς αὐτῆς Σχολῆς ἐκτελούμενον σκοπὸν διαισθάνεται ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ μὲ τὰς ἰδικὰς της θρησκευτικὰς πεποιθήσεις, αἱ ὁποῖαι συνοψίζονται εἰς τὸ δόγμα, ὅτι ὁ Θεὸς ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς πρὸ πάντων ἔργα καὶ ὄχι μόνον προσευχὴν, ὅτι πάντως ἡ πίστις πρέπει νὰ καταλήγῃ εἰς ἔργα καὶ δι' αὐτῶν νὰ ἐκδηλοῦται.

Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν της εἰς τὸ Λονδίον τὸ 1848 φαίνεται πλέον καθαρὰ ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ταξείδιου της εἶναι ἀπολύτως ἀντίθετα πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀνέμενον οἱ γονεῖς της, καὶ γράφει: «Εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι αὐτὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, νὰ ζῶμεν ἡμεῖς σὲ τόσῃ πολυτέλειαν, ὅταν ὑπάρχῃ κοντὰ μας τέτοια δυστυχία, τὴν ὁποῖαν ἐν τούτοις θὰ ἤμεθα εἰς θέσιν κἄπως νὰ ἀνακουφίσωμεν;»

Καὶ ἀποφασίζεται, πάντοτε μὲ αὐτὴν τὴν ἐλπίδα, καὶ ἄλλο ταξεῖδι ἀπὸ τοὺς γονεῖς, νὰ εἰς ἐλπίδες βασίζονται εἰς τὴν μέθην πού προκαλοῦν αἱ φυσικαὶ καὶ τεχνηταὶ καλλοναὶ τῆς Ἀνατολῆς. Περιοδεύει εἰς τὴν

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

Μετὰ τὴν λειτουργίαν τῆς φιλανθρωπικῆς
ὀργανώσεως τῆς Μοναστηριακῆς Σχολῆς
τοῦ Trinità del Monte.

Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἡ Florence παντοῦ εὐρίσκει ἔδαφος πρὸς συνέχισιν τῶν ἐρευνῶν τῆς. Εἰς τὴν Αἴγυπτον συνδέεται μὲ τὰς ἀδελφὰς Saint Vincent de Paul καὶ θαυμάζει τὴν εὐεργετικὴν, ἀνθρωπιστικὴν δρᾶσιν των μεταξύ τοῦ ἰθαγενοῦς πληθυσμοῦ· εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπίσης θαμβῶνται μὲν ἀπὸ τὰς φυσικὰς καλλονὰς τοῦ Ὑμηττοῦ, τοῦ Λυκαβηττοῦ, τῆς Ἀκροπόλεως, ἐκφράζεται μὲ ἐνθουσιασμὸν διὰ τὴν ἀναλογίαν καὶ τελειότητα τῶν γραμμῶν, ἐπισκέπτεται τὸν Παρθενῶνα μὲ τὸ φῶς τῆς σελήνης, καὶ γράφει: «Εἶναι ἀδύνατον εἴτε Γῆ εἴτε Οὐρανὸς νὰ ἔχουν δημιουργήσει κάτι τι θαυμαστότερον καὶ τελειότερον».

Ἐν τούτοις ὅμως δὲν τὴν ἀπορροφᾷ ὁ θαυμασμός, ἡ ψυχὴ τῆς εἶναι ἀλλοῦ. Συνδέεται μὲ ἕνα ζεῦγος Ἀμερικανῶν, τὸν Κύριον καὶ τὴν Κυρίαν Hill, οἱ ὁποῖοι συντηροῦν ἕνα Ὁρφανοτροφεῖον, καὶ μὲ τὴν Διευθύντριαν τοῦ Ἰδρύματος αὐτοῦ, τὴν Κυ-

ρίαν Κονταξάκη, πρόσφυγα ἐκ Κρήτης. «Ἀλλοίμονον, γράφει, πόσον κούφια μοῦ φαίνεται ἡ ζωὴ μου κοντὰ εἰς τὴν ζωὴν αὐτῶν τῶν γυναικῶν!»

Ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, μέσω Τεργέστης, πηγαίνει εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ ἐκπληροῦται τότε ἕνας παλαιὸς διακαὴς πόθος τῆς, ἕνα ὄνειρον πολλῶν ἐτῶν. Ἐπισκέπτεται τὸ Kaiserswerth, ὅπου λειτουργεῖ ἡ καλύτερα τότε Εὐαγγελικὴ Σχολὴ Νοσοκόμων. «Δὲν ἤμπορᾷ ἀκόμη νὰ τὸ πιστέωσω ὅτι εὐρίσκομαι ἐδῶ», γράφει στὸ ἡμερολόγιόν τῆς. Μένει ἐκεῖ ὀλίγας ἡμέρας, παρακολουθεῖ τὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς, ἐλλιπεστάτην ἄλλωστε, ὅπως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, καὶ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τῆς εἰς τὴν Ἀγγλίαν κάμνει ἐκκλησίαν πρὸς τὰς Ἀγγλίδας νὰ συνασπισθοῦν καὶ αὐταὶ εἰς σῶμα μὲ τὸν ἴδιον ὑψηλὸν σκοπὸν, καὶ περισσότερον παρὰ ποτὲ εἶναι ἀποφασισμένη ν' ἀφιέρωσιν τὸν βίον τῆς εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν ἀσθενῶν καὶ πασχόντων. Ὁ κύβος ἐρρίφθη, καὶ μὲ τὴν σταθερὰν πλέον ἀπόφασίν τῆς αὐτὴν ἀρχίζει, διὰ νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ, ἡ τελευταία, ἡ ὀξύτερα καὶ ἐντατικώτερα πάλῃ ποῦ εἶχε νὰ διεξαγάγῃ μέχρι τῆς στιγμῆς ὅπου πλέον νικητριά τοῦ ἑαυτοῦ τῆς, τῆς ἀντιστασέως τῶν γονέων καὶ τῶν οἰκείων τῆς, τῶν προκαταλήψεων τῆς κοινωνίας, σπάζει ὅλες αὐτὲς τὰς ἀλυσίδες, καὶ θριαμβευτῆς ἀνοίγει τὶς σκληρὰς, βαριὰς πύλας τοῦ νέου δρόμου ἐπὶ τοῦ ὁποῖου σταθερὰ βαδίζει. Συναντᾷ εἰς τὸν δρόμον αὐτόν, ὅπως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, πολλὰ ἐμπόδια καὶ μεγάλας ἀπογοητεύσεις, μὰ ὅλα τὰ ὑπερνικᾷ μὲ τὴν σιδηρὰν τῆς θέλησιν καὶ βραχίονα ἐρριζωμένην πεποίθησιν εἰς τὸν προορισμὸν τῆς.

Εἰς τὰς χώρας ὅπου τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἀγῶνος τῆς Florence Nightingale εἶναι πλέον καταφανῆ καὶ ὅπου ἡ νοσηλεία εἶναι σύνθηρος ἐπάγγελμα διὰ γυναῖκας ἀνωτέρως ἀνατροφῆς καὶ μορφώσεως, μὰς φαίνονται βέβαια σήμερον παράδοξοι καὶ κωμικαὶ αἱ δυσκολίαι ποῦ συναντοῦσε σὲ κάθε τῆς βῆμα. Δυστυχῶς εἰς τὸν τόπον μας τὸ ἔργον τῆς Florence Nightingale μόλις ἀρχίζει νὰ ἀποφέρῃ καρποῦς, καὶ δι' αὐτὸ σχεδὸν ὅσιν σύγχρονοι μὰς φαίνονται αἱ πε-

ριπέταια τοῦ μακροῦ καὶ ἐπιμόνου ἀγῶνος της.

Ὅπως εἶδαμεν ἤδη, εἶχε πρὸ πάντων νὰ παλίσση κατὰ βαθιὰ ριζωμένων κοινωνικῶν προκαταλήψεων, εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν σφιγτοδεμένοι οἱ γονεῖς της· καὶ διὰ νὰ καταλάβῃ κανεὶς καὶ τοὺς ἐνδοιασμοὺς τῶν γονέων, καὶ διὰ νὰ ἐκτιμῆσῃ ἔτι περισσότερον τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐπιμονὴν τῆς Florence Nightingale, τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀξίαν τῆς νίκης της, πρέπει νὰ γνωρίσῃ καὶ τὰς πραγματικὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐξελιχθῆ ἡ πάλῃ.

Ἡ κατάστασις τῶν νοσοκομείων τότε ἦτο τοιαύτη, ὥστε μία νέα κόρη ἦτο πραγματικῶς ἐκτεθειμένη ἂν ὄχι καθ' ἑαυτὸ εἰς κινδύνους, πάντως ὅμως ἀναμφισβητήτως εἰς περιβάλλον ἀκατάλληλον, εἰς ἀποσφαίραν νοσηράν. Τὸ ἐπάγγελμα τῆς νοσοκόμου ἔθεωρεῖτο τόσον ταπεινόν, ἐξησκεῖτο ἀπὸ γυναῖκας τόσον χυδαίας καὶ ἀμορφώτους, ὥστε ἡ ἰδία ἡ Florence Nightingale ἔλεγεν ὅτι εἰς ὅποιονδήποτε διηγείτο πὺς σκέπτεται νὰ γίνῃ νοσοκόμος, ὅλοι τὴν ἐκοίταζαν μὲ τέτοια ἀπορίαν, ὡς νὰ τοὺς εἶχεν εἰπῆ ὅτι θέλει νὰ γίνῃ καθαρίστρια ἢ σφουγγαρίστρια! Ἐθεωρεῖτο τότε—καὶ ἡ τότε πραγματικότης ἐδικαιολόγει τὴν ἀντιλήψιν αὐτὴν—ὅτι αἱ νοσοκόμοι εἶναι γυναῖκες ἀνήθικοι, μέθυσοι, τὰς ὁποίας ἐλκύνει εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ἢ συμβίωσις μὲ τοὺς ἄνδρας.

Οἱ γονεῖς τῆς Florence, οἱ ὅποιοι ἀπὸ παντοῦ ἐζήτουν πληροφορίας, αὐτὰς μόνον ἐλάμβανον, καὶ ἦτο συνεπῶς φυσικὴ ἡ ἀνησυχία καὶ ἡ ἀποστροφή των, ἐνῶ τούναντιον ἡ Florence ὅσον περισσότερα ἤκουε διὰ τὴν λυπηρὰν αὐτὴν κατάστασιν, τόσον περισσότερο ἐνισχύετο εἰς τὴν ἀπόφασίν της νὰ ἐργασθῆ διὰ νὰ τὴν βελτιώσῃ.

Βέβαια κάποια ἐξαιρετικὴ μορφή πρέπει πάντοτε νὰ εὑρεθῆ διὰ νὰ ἀναλάβῃ ἕνα νέον, ἀκανθῶδες ἔργον, ἀλλὰ εἶναι φυσικὸν οἱ γονεῖς μιᾶς κόρης, εἰς τὴν ὁποίαν, κατὰ τὴν κρίσιν των τουλάχιστον, τὸ οἰκογενειακὸν καὶ κοινωνικὸν της περιβάλλον παρέχει ὅλα τὰ μέσα διὰ νὰ εἶναι εὐτυχής,

νὰ ἐπιθυμοῦν αὐτὸς ὁ κάποιος νὰ εἶναι κάποιος ἄλλος ἀπὸ τὸ παιδί τους. Ἡ Florence ὅμως ἔχει φθάσει τὴν ἡλικίαν τῶν τριάντα ἐτῶν, καὶ ἀποφασίζει ὅτι τῆς ἐπιβάλλεται πλέον νὰ παύσῃ τὴν ἀσκοπον πάλῃ διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν συμπάθειαν τῆς μητρὸς της καὶ τῆς ἀδελφῆς της, νὰ μὴ συνεχίσῃ πλέον τὰς προσπάθειάς της διὰ νὰ τὴν καταλάβουν. «Τόσα χρόνια μὲ μετεχειρίσθησαν σὰν παιδί, καὶ ἐγὼ ἠνέχθην τὴν κηδεμονίαν αὐτὴν», γράφει. Εἰς τὸ μέλλον ἀρνεῖται πλέον νὰ θυσιάσῃ τὴν ἀτομικότητά της, καὶ ἐπωφελεῖται τῆς πρώτης εὐνοικῆς εὐκαιρίας διὰ νὰ ὑπάγῃ διὰ μακροτέραν διαμονὴν εἰς Kaiserswerth, καὶ μένει ἐκεῖ ἀπὸ τὸν Ἰούλιον μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου 1851. Τὸ ἴδρυμα τοῦ Kaiserswerth ἀνῆκεν εἰς τὸ Σῶμα τῶν Διακονισσῶν Ἀδελφῶν.

Τὸ Σῶμα αὐτὸ εἶχεν ἰδρυθῆ ἀπὸ διαμαρτυρομένης Κοινότητος τὸ 1457, ἡτοι διακόσια περίπου ἔτη πρὸ τῆς συστάσεως τοῦ Σώματος τῶν Καθολικῶν Ἀδελφῶν De St Vincent de Paul, ἰδρυθέντος τὸ 1633. Εἶχεν ἰδρυθῆ ὑπὸ τὸ πνεῦμα ὅτι «πολλαὶ γυναῖκες ἐξέλεγον βίον μοναχικόν, ὄχι διὰ νὰ σώσουν ἀπλῶς τὴν ψυχὴν των, ἀλλὰ διὰ νὰ ἡμπορέσουν καλύψαν νὰ φροντίσουν διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τὰ ἀπροστάτευτα παιδιά». Τὸ 1833 ἕνας νέος ἱερεὺς καὶ ἡ γυναῖκα του εἶχον ἀνοίξει εἰς τὸ Kaiserswerth ἕνα μικροσκοπικὸν σπιτάκι μὲ νηπιαγωγεῖον κατ' ἀρχὰς καὶ μικρὸ νοσοκομεῖον. Ἀπὸ τὸν πυρῆνα αὐτὸν ἐξελιχθῆ σιγὰ-σιγὰ ἡ μεγάλη Σχολὴ Νοσοκόμων, εἰς τὴν ὁποίαν, πραγματοποιοῦσα τὸ ὄνειρόν της, ἐπῆγε νὰ ἐκπαιδευθῆ ἡ Florence Nightingale. Ἴδου αἱ ἐντυπώσεις τῆς ἰδίας περὶ τῆς λειτουργίας τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς: «Κανόνες περὶ νοσηλείας, γράφει ἀργότερα, ἦσαν ἀνύπαρκτοι· οἱ ὄροι τῆς ὑγιεινῆς, ἀποτρόπαιοι. Ἐδιδάχθην ἐκεῖ ὅσα ἦτο δυνατόν νὰ διδαχθῶ, διότι εἰς τὴν Ἀγγλίαν οὔτε τόσα δὲν ἡμποροῦσα νὰ μάθω, ἀλλὰ βέβαια δὲν ἐξῆλθα μορφωμένη ἀπὸ τὸ Kaiserswerth».

(Συνεχίζεται)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΑΣ

Ἡ ἔτησία τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μελῶν τοῦ Σ.Ε.Μ.Α.

Τὴν 7ην Φεβρουαρίου 1960 ἔλαβε χώραν εἰς τὸ Μ.Μ.Η., ὅπου τὰ Γραφεῖα τοῦ Συλλόγου Ἐπιστημόνων Μαιῶν Ἀθηνῶν, ἡ ἔτησία τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μελῶν του.

Κατ' αὐτὴν συνεζητήθησαν διάφορα θέματα τοῦ Συλλόγου, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τὸ θέμα τοῦ διὰ νόμου καθορισμοῦ τῶν ἀμοιβῶν τῶν ἐλευθέρως ἀκουσῶν τὸ ἐπάγγελμα Μαιῶν.

Αἱ ἀρχαιρεσίαι τοῦ Σ.Ε.Μ.Α.

Τὴν 21ην Φεβρουαρίου διενεργήθησαν ἀρχαιρεσίαι τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν ἀνάδειξιν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ καὶ Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου.

Κατ' αὐτὰς ἐξελέγησαν Διοικητικοὶ Σύμβουλοι αἱ κάτωθι:

- 1) Βαγιανῆ-Σωτηροπούλου Ἄννα
- 2) Βογιατζάκη Χαρά
- 3) Θεοδοσιάδου Παναγιώτα
- 4) Κανδύλη Ἰωάννα
- 5) Παναγιώτου Ἀντωνία
- 6) Παπαβασιλείου Ἐλένη
- 7) Σίττη Αἰκατερίνη
- 8) Χήναρη Δήμητρα.

Μέλη δὲ τοῦ Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου ἐξελέγησαν:

- 1) Λιουλιά Μαρία
- 2) Πλωμαρίτου Νίκη.

Μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς ὑπὸ τῆς Νομαρχίας, θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ συγκρότησις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἰς Σῶμα καὶ ἡ ἀνάδειξις Προέδρου, Ἀντιπροέδρου, Γραμματέως καὶ Ταμίου.

Κεναὶ θέσεις

Ζητοῦνται Μαιῖαι διὰ τὰς κάτωθι θέσεις:

- 1) Διὰ τρία Κοινοτικὰ Ἰατρεῖα τῆς Λέσβου.
- 2) Διὰ τὰ Κοινοτικὰ Ἰατρεῖα Κυπρίνου, Πυθίου καὶ Πέπλου τοῦ Νομοῦ Ἐβρου.

Ὅμοιως ζητοῦνται Ἰατροὶ διὰ τὴν ἐπάνδρωσιν τῶν Κοινοτικῶν Ἰατρείων Μάνης, Πρωτοκλήσιου, Ν. Βύσσης, Λεωχωρίου, Συκοράχης, Βροσικῶν, Καστανεῶν καὶ Πετρωτῶν τοῦ Νομοῦ Ἐβρου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέον ὅπως ἀποστείλωσι τὰς αἰτήσεις ὡς καὶ τὰ σχετικὰ δικαιολογητικά των εἰς τὸν Νομιάτρον Λέσβου καὶ εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου Ἰγείας καὶ Ἀσφαλίσεως Νομοῦ Ἐβρου.

Ἀμοιβὴ Ἰατρῶν διὰ τὰ Κοινοτικὰ Ἰατρεῖα 3.000-5.000 μηνιαίως καὶ παγία ἐπιχορήγησις διὰ τὰ ὁδοιπορικὰ 900-1.500 δρχ. Διὰ δὲ τὰς Μαιῖας τῶν Κοινοτικῶν Ἰατρείων τοῦ Νομοῦ Ἐβρου 1.295 δρχ. μηνιαίως καὶ 800 δρχ. παγία ἐπιχορήγησις διὰ ὁδοιπορικὰ ἔξοδα.

Γάμοι

Ἡ Μαῖα Μαντζιάρη Σάρρα καὶ ὁ κ. Παναγιώτης Μπαλιώμενος ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

Ἡ Μαῖα Κονδύλη Ἀναστασία καὶ ὁ κ. Ἀριστ. Λιάππης ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

Ἡ Μαῖα Δαλεζίου Ἀντωνία καὶ ὁ κ. Στυλ. Παπουτῆς ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

Ἡ Μαῖα Παντελάκη Ἀργυρώ καὶ ὁ κ. Φώτιος Κασιόβας ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των τὴν 29ην Δεκεμβρίου 1959.

Ἡ Μαῖα Μάλλιου Ἰουλία καὶ ὁ κ. Ἐμμ. Παπέτης ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

Ἡ Μαῖα Πλωμαρίτου Νίκη καὶ ὁ κ. Ἐλευθ. Ἀλεξίου ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

Ἡ Μαῖα Μιχαῆλ Ἐλένη καὶ ὁ κ. Χρήστος Παπασαράντης ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των εἰς Τορόντο τοῦ Καναδά.

Θερμὰ συγχαρητήρια!

Ἀρραβῶνες

Ἡ Δις Κυριακῆ Σοφία, Προϊσταμένη τοῦ Μ.Μ.Η., καὶ ὁ κ. Ἰωάννης Λαμπαδάριος ἡραβωνίσθησαν.

Ἡ Μαῖα Γαλάνη Στέλλα καὶ ὁ κ. Ἰωάννης Φλουτσάκος ἡραβωνίσθησαν.

Ἡ Μαῖα Βατούγιου Μαρία καὶ ὁ κ. Παναγ. Σαρρῆς ἡραβωνίσθησαν.

Ἡ Μαῖα Γκελντή Ἐλένη καὶ ὁ κ. Κωνσταντῖνος Λυμπερόπουλος ἡραβωνίσθησαν.

Θερμὰ συγχαρητήρια!

Μαιευτήριον «Ἀλεξάνδρα»

Τὴν 18ην Φεβρουαρίου ἐνώπιον τῆς κατὰ Νόμον Ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς ἔλαβον χώραν αἱ ἐπὶ Διπλώματι ἐξετάσεις τῶν μαθητριῶν τῆς Σχολῆς Μαιῶν «Βασίλισσα Φρειδερίκη» τῆς τάξεως 1956-1959.

Τὴν 2αν Φεβρουαρίου εἰς τὴν Σχολὴν Μαιῶν «Βασίλισσα Φρειδερίκη» ἔλαβε χώραν ἡ ἀπονομὴ Διπλωμάτων εἰς τὰς ἀποφοίτους μαθητρίδας τῆς Σχολῆς τῆς τάξεως 1955-1958.

Παράκλησις

Παρακαλοῦνται ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Σ.Ε.Μ.Α. ὅπως προσέλθουν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Συλλόγου. ἵνα ἀφ' ἐνὸς ἐφοδιασθῶν με ταυτότητας, προσκομιζουσαι μίαν φωτογραφίαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου. ἵνα ἐξοφλήσων τὰς συνδρομὰς των ἔναντι τοῦ Συλλόγου.

Ἐπίσης παρακαλοῦνται θερμῶς οἱ συνδρομηταὶ τοῦ Περιδικιοῦ ὅπως ἐξοφλήσων τὴν συνδρομὴν των τὸ ταχύτερον καὶ ἐνημερώνουν τὴν Διευθύνσιν τοῦ Περιδικιοῦ διὰ τυχόν ἀλλαγὴν τῆς διευθύνσεώς των.

FISSAN

Τὰ ἰδιο-
σκευάσματα
ΦΙΣΣΑΝ

Ἀπαραίτητα διὰ τὴν
περιποίησιν τοῦ δέρματος
καὶ τὴν θεραπείαν τῶν
δερματοπαθειῶν

FISSAN

• Πούδρα • Ἀλοιφαὶ • Σάπων

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ
DEUTSCHE MILCHWERKE ZWINGENBERG / BERGSTR.

HESSEN - GERMANY

ΓΕΝΙΚΟΣ ἈΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ · ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Κ. ΚΑΝΑΡΟΓΛΟΥ - ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 12 - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 612-421

ΠΡΟΤΟΝΟΜΑΣ

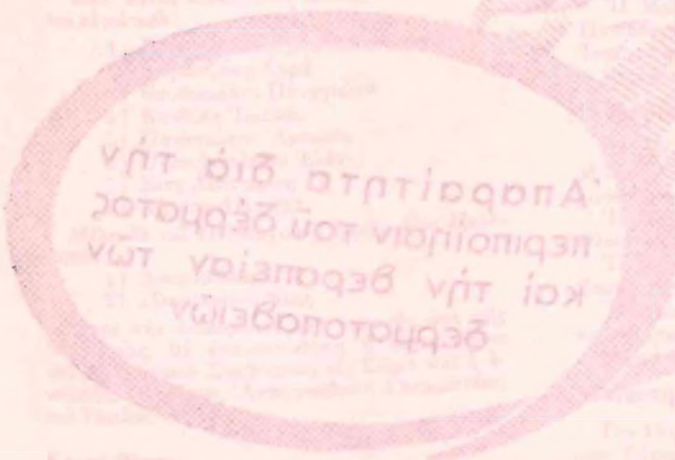
ΠΡΟΤΟΝΟΜΑΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Την Τετάρτη, 14 Μαΐου 1953, η Εταιρεία
Προτόνομας Α.Ε. ανακοινώνει ότι
είναι έτοιμη να υπογράψει με την
Εταιρεία Προτόνομας Α.Ε. μια σύμβαση
για την κατασκευή και λειτουργία
μιας νέας μονάδας παραγωγής
ηλεκτρικής ενέργειας στην περιοχή
της Πύλης, κοντά στην Αθήνα.

Καί - ο ι δ ι ό τ
στομασούχο

ΦΙΛΙΣΙΑ

Καί είναι έτοιμη να υπογράψει με την
Εταιρεία Προτόνομας Α.Ε. μια σύμβαση
για την κατασκευή και λειτουργία
μιας νέας μονάδας παραγωγής
ηλεκτρικής ενέργειας στην περιοχή
της Πύλης, κοντά στην Αθήνα.

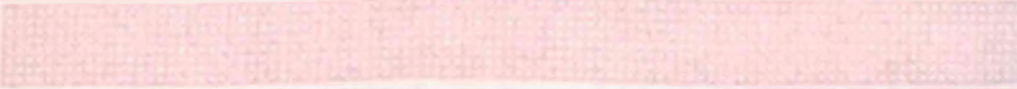

Απαρίτησιν
περίοισι
καί τήν
εξοποσείν

νωπιά • ιαφισία • ορδούπ •

PROCTER & GAMBLE
DEUTSCHE MILCHWERK ZWINGENBERG WERKE
HESSER - GERHARDY

Ε. ΚΑΡΑΧΑΝΟΥ - ΒΑΚΟΥΛΑΤΟΥ ΕΣ - ΑΘΗΝΑΙ - ΠΛΗ. ΕΣ-433
ΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΡΟΠΙΟΣ - ΕΣ - ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1) *Είς περίπτωσιν φυσιολογικοῦ ἰκτέρου κάπως ἐντόνου, ἐπιτρέπεται ἡ χορήγησις βιταμίνης Κ, ἢ δύναται νὰ ἐπιδεινώσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ βρέφους, με ἀποτέλεσμα καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον;*

Τελευταίως ἔχει ἀποδειχθῆ ὅτι ἡ βιταμίνη Κ εἶναι δυνατόν, ἰδιαιτέρως ἐπὶ προώρων μετὰ ἐντόνου ἰκτέρου, νὰ προκαλέσῃ ἐπίτασιν αὐτοῦ καὶ προσβολὴν τῶν πυρήνων τοῦ ἐγκεφάλου (πυρηνικὸς ἰκτερος). Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐκεῖ ὅπου ἐνδείκνυται ἡ βιταμίνη Κ, π.χ. εἰς περίπτωσιν δυσχεροῦς τοκετοῦ, πρέπει νὰ γίνεταί εἰς μικρὰς δόσεις.

2) *Ποῖα ἐκ τῶν ἰογενῶν νόσων θεωροῦνται ὡς υπεύθινοι συγγενῶν ἀνωμαλιῶν;*

Πρῶτος ὁ Gregg (1941) ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ ρόλου τῆς ἐρυθρᾶς τῆς μητρὸς κατὰ τὸ πρῶτον τρίμηνον. Ἐκτοτε πλείστοι ἐρευνῆται ἡσχολήθησαν, καὶ ἀναφέρονται περιπτώσεις συγγενῶν ἀνωμαλιῶν συνεπείᾳ νοσήσεως τῆς μητρὸς κατὰ τὴν ὄργανογενετικὴν περίοδον (1ον τρίμηνον κλήσεως) ἐξ ἐπιδημικῆς παρωτίτιδος, πολιομυελίτιδος καὶ ἄλλων ἰογενῶν λοιμώξεων.

3) *Τί εἶναι ὁ ἔρπηξ ζωστήρ καὶ ποῦ ὀφείλεται;*

Ἡ ὄξεια ὑπισθία γαγγλιονίτις εἶναι περισσότερο γνωστὴ ὡς ἔρπηξ ζωστήρ, τοῦ ὅρου προερχομένου ἐκ τῆς ἑλληνικῆς λέξεως «ζώνη», διὰ τῆς ὁποίας ὑποδηλοῦται ἡ τυπικὴ διάταξις τοῦ ὑπάρχοντος δερματικοῦ ἐξανθήματος.

Εἶναι ἐξεία λοιμώξις ὀφειλομένη εἰς ἰὸν καὶ χαρακτηριζομένη ὑπὸ ἐλεγκτικῆς φλεγμονῆς τῆς ραχιαίας ρίζης τοῦ γαγγλίου ἐνὸς ἢ περισσοτέρων νωτιαίων νεύρων. Συχνότερον προσβάλλονται τὰ νεῦρα ἀπὸ τοῦ δευτέρου θωρακικοῦ μέχρι τοῦ δευτέρου ὀσφυικοῦ, καὶ τὸ τρίδυμον ἢ πέμπτον κρανιακὸν νεῦρον. Εἰς ἀναλογίαν 50% τῶν περιπτώσεων προσ-

βάλλεται ἡ πρώτη μοῖρα τοῦ πέμπτου νεύρου, καὶ ἐπομένως ὁ ὀφθαλμικὸς βολβός.

4) *Πῶς ἐκδηλοῦται ἡ νόσος;*

Ἡ νόσος ἐκδηλοῦται ἐξωτερικῶς διὰ ζωνιαίας νευραλγίας, συνοδευομένης ὑπὸ διασπάρτων μικρῶν φυσαλίδων ἐντοπιζομένων κατὰ μῆκος τῆς φορᾶς τῶν προσβεβλημένων νεύρων.

5) *Ποῖα ἡ κλινικὴ εἰκὼν τῆς νόσου;*

Κατὰ κανόνα οἱ ἀσθενεῖς ἐμφανίζουσι μικρὸν πυρετὸν συνοδευόμενον ὑπὸ γενικῆς κακουχίας, κατὰ δὲ τὴν προσβληθεῖσαν περιοχὴν παρατηρεῖται ὑπερευαισθησία.

Συνήθως τὸ κύριον σύμπτωμα εἶναι καυστικὸν ἢ διαξιφιστικὸν ἄλγος, ἐπιτεινόμενον κατὰ τὰς κινήσεις ἢ ἀκόμη καὶ ἐπὶ τῇ ἐπαφῇ μετὰ τῶν ἐνδυμάτων. Ἡ ἔντασις τοῦ ἄλγους εἶναι συχνὰ μεγαλύτερα ἐπὶ ἡλικιωμένων καὶ ἐξησθημένων ἀτόμων.

Μετὰ ἀρκετὰς ἡμέρας ἐμφανίζεται τυπικὸν ἑτερόπλευρον ἐξάνθημα, ἀκόμη καὶ ὅταν τὸ ἄλγος ἀρχίσῃ νὰ ὑποχωρῇ. Τὸ ἐξάνθημα ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰς διαυγεῖς φυσαλίδας, αἱ ὁποῖαι βαθμιαίως ἀποξηραίνονται, καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας καθίστανται ἐφελκιδιώδεις. Ἐντὸς μίᾶς ἕως τριῶν ἐβδομάδων ἐξαφανίζονται, ἐνῶ κάποτε παραμένει εὐαισθησία.

Ἡ βαρύτερα μορφή ἔρπητος ζωστήρος εἶναι ἡ ἐπινεμουμένη τὴν ὀφθαλμικὴν μοῖραν τοῦ πέμπτου νεύρου, ἣτις προκαλεῖ ἰρίτιδα, κερατίτιδα, ἔλκος τοῦ κερατοειδοῦς καὶ δευτεροπαθεῖς γλαύκωμα.

6) *Πῶς γίνεται ἡ διάγνωσις;*

Ἡ διάγνωσις πρὸ τῆς ἐμφάνεως τοῦ ἐξανθήματος εἶναι λίαν δυσχερῆς, διότι π.χ. ζωνιαῖον ἄλγος κατὰ τὸν θώρακα δυνατόν νὰ ἐκληφθῇ ὡς πλευρίτις ἢ πλευρωδυνία. "Ἄλγος κατὰ τὴν μοῖραν τῆς ράχews δυνατόν νὰ ἐρμηνευθῇ ὡς ὀφειλόμενον εἰς κήλην δίσκου.

“ΕΛΕΥΘΩ,,

ΛΕΛΤΙΟΝ

Ἀποκόψατε τὸ παρὸν καὶ ἀποστείλατέ το μετὰ τὴν ἐρώτησίν σας.